

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА**

***Науковий простір
валеологічної школи
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
та її керівника – професора,
доктора біологічних наук
Марії Степанівни Гончаренко***

ХАРКІВ – 2013

УДК 613:378.4 (477.54) + 929 Гончаренко
ББК 51.204.0 (4УКР-4ХАР)
Н 34

*Рекомендовано до друку вченою радою філософського факультету
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
протокол № 9 від 22 березня 2013 року*

Н 34 Науковий простір валеологічної школи Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна та її керівника – доктора біологічних наук, проф. М.С. Гончаренко / за ред. М. С. Гончаренко. – Х. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 136 с.

Дане видання присвячене історії розвитку творчого шляху наукової валеологічної школи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна та її керівника – доктора біологічних наук, професора Марії Степанівни Гончаренко.

Слово про Вчителя

*Вчений, викладач, дослідник, лідер, прекрасна людина, чарівна жінка –
цей неповний перелік величі особистості нашого часу –*

Гончаренко Марії Степанівни,

*професора, доктора біологічних наук, завідувача кафедри валеології Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна.*

З середини 90-х років розпочинається інтенсивний розвиток нової науки валеології (від грецького valeo – здоровий).

У своєму становленні валеологія пройшла складний шлях і відтепер стала самостійною галуззю знань.

Системні дослідження в галузі валеології в університеті започатковані міжфакультетською науково-дослідною валеологічною лабораторією, яку очолює Гончаренко М. С.

Лабораторія стала першим в Україні науковим підрозділом вищого навчального закладу, створеним з метою діагностики стану здоров'я дітей у залежності від місця їхнього проживання і стану навколишнього середовища та ліквідації екологічного дисбалансу за допомогою препаратів рослинного походження, пропаганди здорового способу життя, збереження психічного, фізичного та духовного здоров'я молодого покоління молоді держави.

Співробітниками лабораторії розроблено програму оздоровлення дітей і молоді з використанням фітокоректорів, яка одержала 46 патентів для корекції екологічного дисбалансу, характерного для сьогодення, а також розроблено програми моніторингу стану здоров'я дітей в закладах освіти та системи оздоровлення учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, вихованців дошкільних закладів та студентів 29 вересня 1999 року на базі національного університету була створена кафедра валеології відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (№ 1464 від 05.03.1998 р.) та листа Міністерства освіти України (№ 1239 від 23.11.1998 р.) про обов'язкове введення у загальноосвітніх навчальних закладах курсу «Здоров'я людини».

У результаті науково-педагогічної діяльності кафедри й лабораторії створено науково обґрунтовану комплексну систему експертної оцінки морального стану особистості і механізмів утвердження та впровадження здорового способу життя як умови збереження здоров'я, програму формування духовного здоров'я на основі педагогічного та валеологічного моніторингу.

За результатами науково-дослідної роботи підготовлено 18 кандидатів наук-викладачів валеології. Щорічно наукові розробки кафедри та лабораторії презентуються на спеціалізованих виставках, які отримали 27 золотих та 16 срібних медалей, в тому числі медалі та дипломи Міжнародної виставки в Брюсселі.

Марія Степанівна отримує і особисті міжнародні нагороди, серед них: орден Шевальє Бельгійської палати винахідників (2006 рік), звання «Посол Світу» (2006 рік), дві золоті медалі Всесвітнього салону винаходів і нових технологій за два винаходи і патенти щодо енерго-інформаційної корекції здоров'я (Брюссель, 2006-2007 роки), золота медаль Десятого Міжнародного салону промислової власності «Архімед – 2007» (м. Москва, 2007 рік), орден Командора Бельгійської палати винахідників (2008 рік), Почесна медаль Санкт-Петербурзької Ради ВТВР «За вклад у винахідництво» (2009 рік) та багато інших, які підтверджують великий вклад вченого до іміджу розвитку науки валеології в Україні та світі.

Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна, а саме кафедрою валеології та науково-дослідною валеологічною лабораторією ініційовано проведення щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку».

За роки її проведення учасниками стали науковці з України й багатьох інших країн світу, особливе місце серед її учасників посідають вчителі-практики.

Загальна кількість учасників становить понад 3 тисячі, багато з них стали однодумцями, реалізаторами ідеї М. С. Гончаренко та її кафедри з впровадження в реальне життя дітей і молоді здорового способу життя.

Співробітниками кафедри створено «Модуль безперервного валеологічного навчання» (*сім'я* ® *дитячий садок* ® *школа* ® *позашкільний заклад* ® *вищий навчальний заклад*); розроблено вісім навчальних планів підготовки й перепідготовки валеологів і програми з валеології для шкіл і вищих навчальних закладів.

Наступним позитивним кроком на шляху розвитку валеологічної освіти можна вважати включення спеціальності «валеологія» до «Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями» (наказ МОН України № 277 від 08.05.2003 р.).

Сьогодні на кафедрі навчаються 145 студентів – майбутніх вчителів основ здоров'я та валеології. 25 липня 2000 року створено Українську асоціацію валеологів, що сприяло об'єднанню науковців, керівників навчальних закладів, вчителів-валеологів одноголосно Президентом обрано Гончаренко М. С.

Всеукраїнська громадська організація «Українська асоціація валеологів», до складу якої входить 19 осередків з різних регіонів України, ставить своїми головними задачами підвищення рівня культури здоров'я населення України, виховання у молоді позитивної мотивації на здоровий спосіб життя та впровадження інноваційних здоров'язберезувальних технологій.

Українськими валеологами, зокрема Харківською школою, накопичено значний досвід у галузі не лише теоретичної, але й практичної валеології. Високу оцінку має підготовлений М. С. Гончаренко перший в Україні «Валеологічний словник», який сприяв упорядкуванню термінології нової науки, а також посібник «Валеологія в схемах», «Етновалеологія», «Валеологічний інструментарій апаратно-програмної діагностики і моніторингу здоров'я», «Научные основы современного мировоззрения. Валеологический аспект».

Науково-дослідна валеологічна лабораторія і кафедра валеології стали фундаментальною науковою базою Міністерства освіти і науки України з питань валеологічної освіти і комплексного оздоровлення дітей. Вони співпрацюють з багатьма педагогічними, медичними та іншими науковими закладами і валеологічними центрами в Україні (Київ, Полтава, Суми, Дрогобич, Трускавець, Сімферополь, Севастополь, Запоріжжя, Вінниця та інші) і за її межами (Росія, Румунія, Білорусь, Казахстан, Чехія, Корея, Польща, Китай, Канада).

Науково-дослідний і практичний доробок співробітників кафедри і лабораторії широко впроваджується у життя, безумовно, це сприяє вихованню гармонійної людини, яка має позитивну мотивацію на здоровий спосіб життя. Працівниками кафедри і лабораторії підготовлено понад 400 окремих видань, статей у наукових збірках, тез доповідей на наукових конференціях. А також за останні 5 років видано 14 навчальних посібників, 6 з яких отримали гриф Міністерства освіти і науки України.

Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України співпрацює з кафедрою валеології та науково-дослідною валеологічною лабораторією.

Протягом багатьох років спільно проводяться науково-практичні конференції, семінари, виставки-презентації, тренінги, що має велике значення для розвитку освіти і педагогічної науки. Підсумовуючи можна стверджувати, що Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна має єдину в Україні наукову школу з валеології, наукові праці та розробки якої постійно поширюються й оновлюються в

межах України, в інших країнах СНД та Європи, а науковці університету впевнено крокують вперед шляхом звершень і перемог.

Кириленко С. В.,
кандидат педагогічних наук,
начальник відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи,
Інституту інноваційних технологій і змісту освіти
Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України

Шановні колеги!

Є проблеми в житті людини і суспільства, є теми наукових досліджень, які за своїми сутнісними характеристиками і значенням просто «приречені» бути актуальними. Саме до них і належить проблема здоров'я, здоров'я у всій повноті його проявів і у всій множині контекстів, що впливають на його формування.

Як і будь-який новий напрям наукових досліджень, валеологія у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна пройшла певні етапи свого розвитку, починаючи із появи ідеї, яка втягує в свою орбіту однодумців, через становлення інституційних форм в науковому та освітньому просторі і закінчуючи формуванням наукової школи.

На самому початку була група однодумців на чолі з ідейним і науковим натхненником професором Гончаренко Марією Степанівною, які доклали максимум зусиль для створення валеологічної лабораторії, згодом кафедри валеології, внесення спеціальності «валеологія» до «Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями».

Потім було ліцензування спеціальності «валеологія», перший набір студентів і перший випуск магістрів, відкриття аспірантури і нарешті відкриття Спеціалізованої ради, де вже захистили кандидатські дисертації перші два випускники кафедри та 8 аспірантів та пошукачів. І впродовж всіх цих років кропітка наукова і навчальна робота кафедри валеології та її керівника, що втілилась в десятки патентів, сотні наукових і методичних публікацій, організацію і проведення міжнародних конференцій.

Зусиллями Марії Степанівни валеологія вийшла за межі університету і сьогодні ми маємо Всеукраїнську громадську організацію «Українська асоціація валеологів» з 19 осередками в різних регіональних центрах України.

Зроблено багато, є чим пишатись. Але це тільки початок довготривалого і багатотрудного шляху.

Успіхів Вам на ньому!

Декан філософського факультету

І.В.Карпенко

**Президенту
Всеукраинской общественной организации
«Украинская ассоциация валеологов»
профессору М. С. Гончаренко
Участникам XI Международной
научно-практической конференции
«Валеология: современное состояние,
направления и перспективы развития»**

Глубокоуважаемая Мария Степановна!

Примите вместе с участниками XI Международной научно-практической конференции «Валеология: современное состояние, направления и перспективы развития» и коллективом Ваших сотрудников сердечные поздравления и пожелания больших успехов от Международного валеологического общества. Члены Международного валеологического общества знают и ценят Ваши работы.

Утверждение благодаря Вашим усилиям профессий валеологов («педагог-валеолог», ассистент педагога-валеолога, методист-валеолог и научный сотрудник по валеологии), внесенных в Государственный классификатор, явилось большим достижением на пути развития валеологического образования в Украине. Важно и то, что для подготовки специалистов на Вашей кафедре, а также в других учебных заведениях под Вашим руководством изданы серьезные учебные и методические пособия.

Украинские и международные награды, полученные Вами, являются признанием Вашего выдающегося вклада в развитие науки о здоровье и подготовку специалистов в этой области.

Поздравляя Вас с славным юбилеем, от имени моих коллег по Правлению Международного валеологического общества и от своего имени хочу пожелать Вам, всем членам Украинской ассоциации валеологии, а также участникам XI Международной научно-практической конференции по валеологии сконцентрироваться на острых потребностях науки о здоровье. В этой науке известное и доказанное значительно уступает по объему области еще неизученного. То, что иногда преподносится под видом валеологических знаний, представляет собой откровенные спекуляции, в которых под видом «новых откровений» провозглашаются сведения, не прошедшие научную проверку. Особенно беспокоит опасное для неустоявшейся еще науки распространение паранаучных сведений о разного рода не регистрируемых известными методами информационных и тому подобных влияниях. Это лишь отталкивает серьезных ученых от того важного, что делается в науке о здоровье, и изолирует эту науку от необходимого сотрудничества со смежными науками.

Надеюсь, что очередная конференция валеологов Украины станет не только форумом для обмена мнениями по насущным проблемам науки о здоровье, но и внесет серьезный вклад в развитие этой науки, столь нужной человечеству.

**Президент
Международного валеологического общества,
профессор И. В. Муравов**

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ ЗА ПРИРОДНИ НАУКИ
АУРАИНСТИТУТ
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ**

*В адрес Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина,
Всеукраинской общественной организации «Украинская ассоциация
валеологов» к юбилею Харьковской Валеологической школы*

Уважаемая госпожа Гончаренко, уважаемые господа!

Примите наши искренние и сердечные поздравления с юбилеем основателя
Вашей уникальной школы профессора Гончаренко Марии Степановны!

Ваша замечательная деятельность, интереснейшие исследования в области
валеологии и здоровья человека, а также в области исследования Ауры человека, в
том числе с помощью Программы Энергоинформационной Адаптометрии, вызывают
наше искреннее уважение и восхищение.

Искренне желаем Вам и Вашей Школе научных и творческих успехов!

Надеемся на наше плодотворное сотрудничество.

**С огромным уважением,
акад. О. П. Влахова,
чл.-корр. И. Паяков**

ВЕХИ ПУТИ

С годами все большее удивление вызывает убастряющееся течение времени, поэтому не удивляет меня, что профессор Мария Степановна Гончаренко пришла к такой отметке на своем Пути, который позволяет ей подвести некоторые итоги (хотя и предварительные) своей многогранной деятельности.

Я познакомился с Марией Степановной много лет тому назад на одной из первых валеологических конференций, где она представляла свое видение сути и развития валеологии в Украине. И сегодня, как и все предыдущие годы, продолжаю восхищаться редким соединением женской элегантности, большого внутреннего потенциала и творческой энергии, интеллекта и доброты. Я считаю, что профессор Гончаренко М. С. является представителем теперь редкой когорты духовных лидеров отечественной науки. Ее уникальность при общении сразу ощущается и выделяет ее как среди коллег-валеологов, так и ученых других научных направлений. Кроме максимально возможного профессионализма, ей присуща особенная общественная позиция (не всегда совпадающая с общепринятой) и внимательное отношение к людям. Именно поэтому Мария Степановна отличается особенно глубоким уважением и любовью студентов и учеников, сотрудников кафедры и коллег, ученых и общественных деятелей Украины, всего постсоветского пространства.

Последние десятилетия способствовали развитию таланта ученого и выявлению способностей организатора нового научного направления, университетской кафедры и научно-исследовательской лаборатории, катализатора общественной жизни региона и страны.

Судьба по-разному распоряжается людьми. Относительно Марии Степановны складывается убеждение, что она сама была активным строителем своей фортуны. Один только факт: будучи доктором наук, профессиональным исследователем в области медико-биологического знания, профессор Гончаренко М. С. становится одним из фундаторов нового научного направления в Украине – валеологического и, соответственно, Харьковской валеологической школы. Она не только сделала свой вклад в создание лаборатории, а впоследствии и кафедры на философском (!) факультете Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, но и является организатором валеологического движения в Украине в качестве президента Украинской ассоциации валеологов. Творческий потенциал ученого и организатора стал основой для проведения множества семинаров и конференций, создания методических и информационных работ, опубликования монографий и учебников.

Профессор М. С. Гончаренко – автор концепции валеолого-педагогической деятельности и возглавляет Ученый совет по защите кандидатских диссертаций, тем самым создав новую отрасль научной и профессиональной деятельности в Украине.

Если посмотреть на хронологию жизни и деятельности профессора М. С. Гончаренко, то сколько дел и начинаний имеют в качестве завершения слова «до настоящего времени»! Это означает доверие коллег и общества, признание ее работоспособности и ответственности, таланта и ума Ученого, Гражданина и Человека.

Дорогая Мария Степановна! Будьте всегда! Мы Вас любим и всегда с Вами!

**Доктор философских наук, профессор, заведующий кафедрой философии
Национальной медицинской академии последипломного образования имени
П. Л. Шупика, вице-президент Украинской ассоциации по биоэтике
Валентин Кулиниченко**

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ВАЛЕОЛОГІЇ ТА ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ХНУ імені В. Н. Каразіна

Валеопедагогічна діяльність у ХНУ імені В. Н. Каразіна почалася з 1999 р., після відкриття на факультеті післядипломної освіти Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна кафедри валеології (наказ № 2401—1/103 від 29.09.99 р.); завідувач – проф. Гончаренко М. С. Кафедру було створено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України (№ 1464 від 05.03.1998 р.) та листа Міністерства освіти і науки України (№ 1239 від 23.11.1998 р.) про обов'язкове введення в середніх навчальних закладах курсу «Здоров'я людини» та заходів щодо виконання Національної концепції гуманітаризації освіти та валеологічного виховання молоді. Ця кафедра – перша в Україні кафедра валеології саме в класичному університеті.

Документами, які визначають діяльність кафедри, слід вважати Державний стандарт валеологічної освіти та Концепцію неперервної валеоосвіти, у складанні проектів яких брала участь М. С. Гончаренко.

Створено «Модуль безперервного валеологічного навчання та валеоосвіти» *«сім'я ® дитячий садок ® школа ® вищий навчальний заклад»*.

Розроблено 6 навчальних планів підготовки й перепідготовки валеологів і програми з валеології для шкіл і вищих навчальних закладів (всього 21).

Важливою подією стало внесення змін до Державного класифікатора ДК 003-95 професій «педагог-валеолог», «асистент педагога-валеолога», «методист-валеолог» і «науковий співробітник (валеологія)» 4-го тому у відповідь на клопотання Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Наступним позитивним кроком на шляху розвитку валеологічної освіти можна вважати включення спеціальності «валеологія» до «Переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями» (наказ № 277 від 08.05.2003 р.).

У 2004 році отримано ліцензію Міністерства освіти і науки України на підготовку бакалаврів, у 2005 р. – на перепідготовку спеціалістів, а у 2008 р. – на підготовку магістрів у Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна за спеціальністю «Валеологія». З 2004–2005 навчального року здійснено перший набір студентів, а у 2005–2006 р. – слухачів на перепідготовку (другу вищу освіту), 2008–2009 р. – до магістратури і розпочато цілеспрямовану підготовку фахівців-валеологів для навчальних закладів різного ступеня. У 2007 р. кафедрою валеології підготовлено пакет документів та отримано ліцензію на підготовку

студентів зі спеціальності «Фізична реабілітація» («Здоров'я людини») за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Під час навчання студенти вивчають дисципліни циклів: гуманітарної та соціально-економічної підготовки, фундаментальної підготовки (концепції сучасного природознавства, інформатика та математична статистика валеологічних досліджень, загальна біологія, загальна валеологія, вікова фізіологія та валеологія, анатомія людини, мікробіологія та вірусологія, екологія, безпека життєдіяльності, фізіологія здорового способу життя, захисні системи організму, біохімія людини, біофізика людини, генетика людини, ботаніка та фітовалеологія), професійно-педагогічної підготовки (педагогіка, методика викладання валеології, основи педагогічної майстерності, соціальна психологія, педагогічні практики), професійної науково-предметної підготовки (вступ до спеціальності «Валеологія», гігієнічні основи здоров'я, валеологія стресу та адаптації, сучасні методи валеологічної профілактики та оздоровлення, соціальні аспекти здоров'я, девіантна поведінка та її профілактика, основи фізичного здоров'я, валеологічна культура харчування, моральні та духовні основи здоров'я, соціальні аспекти валеологічної педагогіки, основи охорони праці, медична валеологія, біоритмологія, основи інформаційної і бібліографічної грамотності, валеософія та валеоетика, психофізіологічні основи здоров'я, техніка валеологічного експерименту, основи охорони здоров'я матері та дитини, лабораторна діагностика, основи долікарської допомоги, дослідження й оцінка фізичного розвитку, історія валеології, валеологія репродуктивного здоров'я, теорія та методика тестування й моніторингу здоров'я, основи натуротерапії, етновалеологія, екологічна валеологія). Студенти 2 та 3 курсів виконують курсові наукові проекти під керівництвом викладачів та співробітників, на 4-му курсі захищають кваліфікаційну роботу бакалавра.

Студенти, що навчаються за спеціальністю «Валеологія» (Здоров'я людини), проходять практику на базі міжгалузевої науково-дослідної валеологічної лабораторії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, у Валеологічних центрах міст Одеса та Севастополь. Практичні заняття проводяться також з використанням матеріально-технічної бази **Центру валеологічних знань Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості та базових шкіл, що входять до Європейської мережі шкіл здоров'я.**

Випускники кафедри працюють у галузі соціального захисту населення, освіти та виховання. Фахівці-валеологи залучені у сферах рекреації та реабілітації, профілактичної та просвітницької роботи, для організацій освіти, в тому числі позашкільної, наукових лабораторій та валеологічних центрів, оздоровчих установ профілактики та санаторно-курортного лікування.

У 2007 році на кафедрі відбувся перший випуск спеціалістів, у 2008 р. – бакалаврів, у 2009 р. – магістрів зі спеціальності «Валеологія». У 2008

році кафедра пройшла акредитацію спеціальності «Валеологія» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», а у 2009 р. – за рівнем «магістр».

Українськими валеологами, зокрема Харківською школою, яку очолює освічений фахівець-валеолог, завзятий ентузіаст і популяризатор здорового способу життя проф. М. С. Гончаренко, вже накопичений значний за масштабами досвід у галузі не лише теоретичної, але й практичної валеології. Марію Степанівну добре знають далеко за межами України: вона брала участь у багатьох міжнародних наукових конференціях з проблем валеології у Канаді, Данії, Чехії, Польщі, Росії тощо. Вона має понад 400 публікацій та 48 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Високої оцінки дістали підготовлений нею перший в Україні «Валеологічний словник», який сприяв упорядкуванню термінології нової науки, а також підручник «Валеологія у схемах» з грифом Міністерства освіти і науки України, на який надійшов позитивний відгук від засновника валеології в Росії та відомого теоретика у цій галузі – академіка В. П. Казначеева. Грифи Міністерства освіти і науки України отримали також підручники «Валеопедагогічні аспекти духовності», «Діагностичні підходи до визначення стану духовного і морального здоров'я особистості»

Валеологічна школа Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна стала фундаментальною науковою базою Міністерства освіти і науки України з питань валеологічної освіти і комплексного оздоровлення дітей. Вона співпрацює з багатьма педагогічними, медичними та іншими науковими закладами і валеологічними центрами в Україні (Київ, Полтава, Суми, Дрогобич, Трускавець, Сімферополь, Севастополь, Запоріжжя, Вінниця тощо) та за її межами (Росія, Білорусь, Казахстан, Польща, Канада, Чехія, Данія).

Науково-дослідний і практичний доробок співробітників кафедри і лабораторії широко впроваджується у життя, безумовно, сприяючи вихованню гармонійної людини, котра має чітку мотивацію на здоровий спосіб життя. Він також знайшов відбиток у публікаціях (понад 300 окремих видань, статей у наукових збірках, тез доповідей на наукових конференціях). За останні 5 років співробітниками кафедри видано 10 навчальних посібників, 6 з яких отримали гриф Міністерства освіти і науки України.

25 липня 2000 року було створено Всеукраїнську громадську організацію «Українська асоціація валеологів», що сприяло об'єднанню однодумців (Президент – проф. М. С. Гончаренко).

Як наголошує Статут Асоціації, найголовнішими завданнями цієї громадської організації, яка зараз включає 19 регіональних осередків, є координація діяльності первинних галузевих підрозділів та інтеграція діяльності, спрямованої на фізичне, психічне, духовне й соціальне оздоровлення особистості та української нації в цілому.

З ініціативи Асоціації щорічно проводяться міжнародні науково-практичні конференції, і кожного разу розширюються їхні географічні межі: в останній міжнародній науково-практичній конференції «Валеологія, сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку» взяли участь 160 учасників: 65 – з різних (крім Харкова) міст України та з-за кордону, делегати із 8 країн: Польщі, Болгарії, Румунії, Чехії, Литви, Латвії, Росії (Москви, Санкт-Петербурга), Білорусі (Мінська, Гродно). Загалом за матеріалами конференції було видано 24 наукові збірники.

Соціальні проекти Харківського осередку Української асоціації валеологів, який очолює М. С. Гончаренко, тричі вигравали конкурс Міської ради й отримували гранти на оздоровлення соціально незахищених верств населення. У 2004 році осередок отримав Грамоту головного управління з гуманітарних і соціальних питань Міської ради.

Створено науково обґрунтовану комплексну систему експертної оцінки морального стану особистості й механізмів утвердження та повсюдного впровадження здорового способу життя як умови збереження здоров'я, програму формування духовного здоров'я на основі педагогічного та валеологічного моніторингу тощо. За результатами науково-дослідної роботи отримано **46 патентів на винаходи**. Щорічно наукові розробки кафедри та лабораторії виставляються на спеціалізованих виставках, де отримано **27 золотих та 16 срібних медалей**, в тому числі медалі та диплом Міжнародної виставки в Брюсселі.

Розробки кафедри та лабораторії **впроваджені** і використовуються для оздоровлення дітей і підлітків як розробки Міністерства освіти і науки України у кількох регіонах країни (Запорізька, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Сумська, Полтавська та ін. області, Автономна республіка Крим та м. Київ, Севастополь).

Починаючи з 2000 р., за участі співробітників кафедри та лабораторії щорічно проводяться **міжнародні науково-практичні конференції «Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку»**, зареєстровані в ЦНТІ, делегатами конференції щорічно буває 100–130 науковців, за результатами конференції видаються збірники наукових праць (2 томи щорічно), що розсилаються по провідних бібліотеках України.

На кафедрі валеології у 2007 році відкрито аспірантуру зі спеціальності **13.00.02 – теорія і методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)**. На теперішній час в аспірантурі навчається 6 аспірантів. З 2004 року з ініціативи кафедри запроваджено нову серію **Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – «Валеологія: сучасність і майбутнє»**, в якій щорічно видається 2 випуски.

На підставі постанови президії Вищої атестаційної комісії України № 12-06/1 від 10.02.2010 року створено спеціалізовану вчену раду К 64.051.19 ХНУ імені В. Н. Каразіна МОН України з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на

здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю: 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я), 13.00.07 – теорія і методика виховання

Таким чином, Харківська валеологічна школа має потужну фундаментальну базу для подальшого розвитку науки.

МЕДАЛІ ТА НАГОРОДИ КАФЕДРИ ВАЛЕОЛОГІЇ

За участь у Міжнародному салоні винаходів та нових технологій «Новий час» у 2005-2012 роках **нагороди** отримали такі розробки кафедри:

– *золоті медалі:*

–Гончаренко М. С., Шмараева І. Е., Гончаренко О. В., Лемешко К. П. «Лікувально-профілактичний сироп «Валетон»;

–Гоч В. П., Гончаренко М. С., Скоморовський Ю. М., Камнева Т. П., Сергієнко А. Е. «Спосіб гармонізації психофізіологічного стану людей з патологією зору»;

–Гончаренко М. С., Ванакова Т. А. «Спосіб одержання продуктів харчування з паростків»;

–Гончаренко М. С., Щегольков В. Н., Гончаренко О. В., Топоріна Н. В. «Спосіб консервування продукту у пектині»;

–Гончаренко М. С., Камнева Т. П., Носов К. В. «Спосіб оцінки енергоінформаційної складової організму людини»;

– Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Андрейко Г. П., Ванакова Т. А. «Крем для попередження сонячних опіків»;

–Гоч В. П., Гончаренко М. С., Скоморовський Ю. М., Самохвалов В. Г., Скоморовська Л. Р. «Спосіб гармонізації психофізіологічного стану та підвищення адаптаційних можливостей організму людини»;

–Гоч В. П., Гончаренко М. С., Скоморовський Ю. М., Демьянов В. П., Карлов А. Г. «Устройство для улучшения качеств питьевой воды»;

–Гоч В. П., Гончаренко М. С., Скоморовський Ю. М., Новиков В. Н., Карпин А. В. «Способ гармонизации функционального состояния человека с помощью электромагнитного носителя»;

–Светличный А. С. «Паспорт здоровья для дошкольников»;

–Гончаренко М. С., Федорова В. І., Коновалова О. О. «Спосіб лікування і профілактики захворювань мінералами»;

–Гончаренко М. С., Ванакова Т. А. «Программа развития духовности детей и молодежи»;

–Гоч В.П., Гончаренко М.С., Демьянов В.П., Карлов А.Г., Скоморовський Ю.М. «Способ улучшения качества питьевой воды»;

–Гончаренко М.С. та ін. «Спосіб визначення інтегрального показника забруднення води важкими металами»;

–Кучук Н. Г. «Кластерний аналіз результатів кірліанографічної інформації»;

–Шахненко В. І. «Здоров'я людини. Підготовка старшокласників до ведення здорового способу життя, створення сім'ї і виховання дітей на його засадах»;

–Строїлова Д. «Вплив рунних гармонізаторів на показники біосубстрату ротової порожнини»;

–Коренчук Р. О. «Способ пополнения копинг-ресурсов организма и гармонизации энергоинформационной структуры студентов»;

–Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Андрейко Г. П., Гладкая Е. А. «Способ определения содержания тяжелых металлов в продуктах питания»;

–Сузая Е. И. «Биологически обратная связь как метод коррекции здоровья слаборазвитой молодежи»;

–Гоч В. П., Новиков В. Н., Гончаренко М. С., Скоморовский Ю. М., Карпин А. В. «Устройство для создания биоадекватных электромагнитных полей»;

–Коренчук Р. О. «Порівняльний аналіз ефективності використання різних методів гармонізації функціонального стану людини»;

–Шигимага О. А. «Валеопедагогічні умови формування здоров'я студентів з вадами зору»;

–Кучук Н. Г. «Исследование состояния здоровья студентов Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина»;

–Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Андрейко Г. П., Гладка О. О. «Спосіб визначення вмісту важких металів у продуктах харчування»;

–Гончаренко М. С. «За весомый вклад в науку и поддержку изобретательской деятельности в Украине»;

- срібні медалі:

–Гончаренко М. С., Шмарасва І. Е., Гончаренко О. В. «Комплекс сезонних фіточаїв для підвищення резистентності організму дітей»;

–Гончаренко М. С., Шилова С. В., Коновалова О. О. «Композиція ефірних олій для ароматерапії»;

–Скрипак С. В., Удовенко М. А. «Влияние спортивной нагрузки на показатели сердечно-сосудистой системы»;

–Кучук Н. Г. «Метод кирліанографии для оценки информационных воздействий на организм»;

–Ріка Ю. С. «Психічне здоров'я дітей та підлітків, що пережили розлучення батьків»;

–Гончаренко М. С. та ін. «Комплексна система оцінки нової оздоровчої технології «Бойовий Гопак»»;

–Бутенко К. В. «Исследование влияния применения различных педагогических технологий на состояния здоровья учащихся»;

- Мовчан М. О., Стремоухова Ю. Ю. «Анализ здоровья студентов»;
- Сузая Е. И. «Валеологизация учебного процесса с помощью фламенко»;
- Шигимага О. А. «Творчество как компонент формирования здоровья»;
- Коренчук Р. О. «Общественная деятельность как проявление творчества и самоактуализации личности»;
- Андрусенко Д. С. «Аналіз спектрально-динамічних характеристик психологічного стану студентів з використанням апарату КСД»;
- Дождьова О. С. «Аналіз спектрально-динамічних характеристик робочих систем організму студентів за допомогою діагностичного комплексу КСД»;
- Мовчан М. О. «Визначення стану шлунково-кишкового тракту студентів за допомогою діагностичного комплексу КСД»;

- бронзові медалі:*
- Гончаренко М. С., Ванакова Т. А. «Спосіб формування системи валеологічного харчування»;
- Шигимага О. А. «Валеотехнологии гармонизации организма человека через образы стихий»;
- Суза К. І. «Любовний стрес»;
- Коренчук Р. О. «Ментальні напрацювання спільнот та їх вплив на здоров'я людини».

**Медалі та нагороди кафедри валеології та її керівника
д.б.н., проф.. Гончаренко Марії Степанівни,
отримані на Міжнародних виставках та Салонах**

На виставці у Бельгії отримано такі нагороди:

Diplom Salon Mondial de l'innovation.de la recherche et des nouvelles technologies World exhibition of innovation. Research and new technology Wereldbeurs voor jnnovatie.onderzoek en nieuwe techologieen Weltmesse fur erfingung. Forschung und neye technologien (Brussels Eureka! 2006) Vasil Goch. Maria Goncharenko. Valeriy Samochvalov, Yuriy Skomorovsky, AlexeSergienko, Andrey Smirnov (Ukraine). Natalir Gorlenko (Belgique)/

pour l'invention – for the invention – voor de uitvinding – fur Erfindun
Method and technology of harmonization of the state vision;

Gold medal with mention Maria Goncharenko. Marite de L'invention le present diplome de Chevalier. Croix # 2139 Bruxelles, le 25 novembre 2006;

Gold medal Vasyly Goch, Maria Gontcharenko, Yury Skomorovskyy, Victor Demianov, Anton Ksrlov for the innovation method of an improvement in the qualities of the drinking water. November 24, 2007.

The Belgian and international trade fair for technological innovation. **Bronze medal.** V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu Skomorovskyy, A. Karpin. For the innovation the «Tulip» devices.

На виставці у Кореї отримані такі нагороди:

– Korea Invention Promotion Association. Seoul international Invention Fair 2010. Bronze prize. V. Goch, V. Novikov, Yu Skomorovskyy, M. Goncharenko, A. Karpin. Electromagnetic device «Tulip». December 2-5, 2010.

– Korea Invention Promotion Association. Seoul international Invention Fair 2010. Silver prize. V. Goch, Yu Skomorovskyy, M. Goncharenko, L. Skomorovska, A. Sergienko, L. Kruchinin, A. Karpin, N. Chornobay. Mirror with effects of harmonization. December 2-5, 2010;

– Korea Invention Promotion Association. International trade fair exhibition «Ideas-Inventions-New products». Special prize. V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu Skomorovskyy, A. Karpin. Harmonizer–electromagnetic device «Tulip» on the basis of elementary oscillator model. Germany, Nuremberg October 28-31, 2010;

– Firi diploma L. Skomorovska, M. Goncharenko, V. Goch. Yu. Skomorovskyy, V. Samokhvalov, A. Karpin. Firi award for the best invention. May 3rd-6th, 2012. Seoul, Korea;

– Korea International Womens Invention Exposition 2012, may 3rd-6th, 2012. Seoul, Korea. Firi diploma presented to L. Skomorovska, M. Goncharenko, V. Goch, Yu. Skomorovskyy, V. Samokhvalov, A. Karpin firi award for the best invention;

– Bronze prize. Korea International Womens Invention Exposition 2012. The bronze prize is hereby awarded to L. Skomorovska, M. Goncharenko, V. Goch, Yu. Skomorovskyy, V. Samokhvalov, A. Karpin for invention of technologies of hairdresser work harmonization. Seoul, Korea, may 3rd-6th, 2012.

На виставці у Варшаві отримані такі нагороди:

– IV International Warsaw Invention Show 2010. Silver medal. V. Goch, M. Goncharenko, Yu Skomorovskyy, L. Skomorovska, A. Sergienko, L. Kruchinin, A. Karpin. Device for harmonization biological active points of one. Warsaw, 22 of October 2010.

– IV International Warsaw Invention Show 2010. Gold medal. V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu Skomorovskyy, A. Karpin. Device «Tulip». Warsaw, 22 of October 2010.

– IV International Warsaw Invention Show 2010. Bronze medal. V. Goch, M. Goncharenko, Yu Skomorovskyy, L. Skomorovska, A. Sergienko, L. Kruchinin, A. Karpin, V. Novikov, M. Goncharenko, N. Chornobay. Mirror with effects of harmonization. Warsaw, 22 of October 2010.

– IV International Warsaw Invention Show 2010. Silver medal. V. Goch, Yu Skomorovskyy, L. Skomorovska, V. Samokhvalov, M. Goncharenko. Technologies of hairdresser work harmonization. Warsaw, 22 of October 2010.

На виставці у Росії отримані такі нагороди:

За рішенням Міжнародного журі Х Міжнародного салону промислової власності. «Изобретения, промышленные образцы, товарные знаки. «Архимед-2007» золотою медаллю нагороджені Гончаренко М. С. та співавтори за розробку «Спосіб гармонізації психофізіологічного стану людей з патологією зору».

Золотою медаллю ВВЦ 2007 (Москва) нагороджені М. С. Гончаренко та співавтори за розробку «Технології гармонізації зору».

Гончаренко М. С. отримала Диплом Министерства образования и науки Российской Федерации «За комплекс разработок в области наук о здоровье и разработку программы оздоровления детей» на IV Міжнародному салоні винаходів та нових технологій «Новий час» (м. Севастополь 25-27 вересня 2008 р.).

Кафедра валеології також отримала приз Міністерства освіти та науки Російської Федерації за кращу інноваційну розробку, представлену на IV Міжнародному салоні винаходів та нових технологій «Новий час», (м. Севастополь 25-27 вересня 2008 р.).

– Х Московський Міжнародний салон інновацій та інвестицій. Золота медаль В. П. Гоч, В. Н. Новиков, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский, А. В. Карпін за розробку пристрою «Тюльпан»;

– Спеціальний приз XV Московського міжнародного салону винаходів та інноваційних розробок «Архимед» (Росія) – V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu. Skomorovsky, A. Karpin of bioadequate electromagnetic fields device for outstanding performance»;

– XIV Московський міжнародний салон винаходів та іноваційних технологій «Архимед, 2011» – срібна медаль : Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Андрейко Г. П. за розробку «Способ определения интегрального показателя загрязнения воды тяжелыми металлами».

– XIV Московський міжнародний салон винаходів та іноваційних технологій «Архимед, 2011» – диплом ХНУ імені В. Н. Каразіна за активну участь в організації та проведенні салону;

– Gold medal to V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu. Skomorovsky, A. Karpin of bioadequate electromagnetic fields device for outstanding performance» in XV Moscow international salon of inventions and innovation technologies «Archimedes», march 20-23, 2012. Moscow, Russia.

На виставці у Молдові отримано такі нагороди:

– Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Андрейко Г. П., Гладкая Е. А. «Способ определения интегрального показателя загрязнения воды тяжелыми металлами» Medalia de bronz. 22-25 november, Moldova.

– Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Андрейко Г. П., Гладкая Е. А. «Серия работ по влиянию тяжелых металлов на здоровье человека» Medalia de aur. 22-25 november, Moldova.

- Гончаренко М. С., Кучук Н. Г. «Способ определения изменения психофизиологического состояния организма человека под влиянием дыхательной гимнастики» Medalia de bronz. 22-25 november, Moldova.
- ХНУ имени В. Н. Каразина. Diploma de participare se acorda.
- Diploma de merit. Olena Konovalova. Romania. Centrul de studii si cercetari psihotronice si ufologie;

На виставці у Румунії отримано такі нагороди

- The XIV – TH international exhibition of research, innovation and technological transfer «Inventica 2010». V. Goch, V. Novikov, M. Goncharenko, Yu Skomorovsky, A. Karpin. Device «Tulip»;
- Forumul inventatorilor romani Accorda Diploma de excelenta Si MEDALIA DE BRONZ D-lui/D-nei В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский, Т. П. Камнева, А. Э. Сергиенко «Спосіб гармонізації психо-фізіологічного стану людей з патологією зору»;
- Forumul inventatorilor romani Accorda Diploma de excelenta Ordinul tehnico si cultural «Leonardo da Vinci» D-Nei Maria Stepanovna Goncharenko
- Centrul de studii si cercetari psihotronice si ufologice. Diploma de excelenta the best excellence M. Goncharenko, O. Konovalova, H. Andreyko, O. Gladka (Ukraine);
- Al IV-lea congres national cercetatorilor si inventatorilor din Romania. Diploma de excelenta. Se acorda Kharkiv national university harkov. Ukraine. Muzeul Tehnic, Bucuresti.

Спеціальні призи кафедри валеології:

- Forumul inventatorilor romani Accorda Diploma de excelenta Si MEDALIA DE BRONZ D-lui/D-nei В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовський. Т. П. Камнева, А. Е. Сергиенко «Спосіб гармонізації психофізіологічного стану людей з патологією зору»;
- Forumul inventatorilor romani Accorda Diploma de excelenta Ordinul tehnico si cultural «Leonardo da Vinci» D-Nei Maria Stepanovna Gonsearenko.

За рішенням Міжнародного журі Х Міжнародного салону промислової власності «Изобретения, промышленные образцы, товарные знаки «Архимед-2007» нагороджені золотою медаллю Гончаренко М. С. та співавтори за розробку «Спосіб гармонізації психофізіологічного стану людей з патологією зору».

Відзнаки кафедри валеології та її керівника доктора біологічних наук, проф. М. С. Гончаренко:

Подяка завідувачеві кафедри валеології ХНУ імені В. Н. Каразіна Гончаренко Марії Степанівні за допомогу у проведенні дослідницької роботи групою валеологів під час дитячого оздоровчого табору «Бойового гопака» «Пороги – 2010», який проходив з 16. 06. 2010 р. по 27. 06. 2010 р. у с. Пороги Богородчанського р-ну Івано-Франківської області.

- Подяка молодшому науковому співробітнику, викладачеві Осадчому Олександрові Юрійовичу за фахове проведення аналітичної роботи стану здоров'я дітей під час дитячого оздоровчого табору «Бойового Гопака» «Пороги – 2010»;
- Диплом Гончаренко М. С. «За активну організаційну діяльність у підготовці та проведенні VI Міжнародного салону винаходів та нових технологій «Новий час», 2010 р.;
- Нагороджується гран прі «Звезда духа» кафедра валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2010 р.;
- Грамота за всебічне дослідження здоров'язберігаючого потенціалу ноосферної освіти в Україні, Київ-Біла Церква, 2011 р.;
- Диплом Гончаренко М. С. за участь у XXX Міжнародній науково-практичній конференції «Ноосферное образование-стратегия здоровья», 2011 р.;
- XV виставка- ярмарок з міжнародною участю «Екологія – 2012». Дипломом нагороджується Міжгалузева НД валеологічна лабораторія ХНУ імені В. Н. Каразіна за цикл досліджень, присвячених визначенню якості навколишнього середовища за активну роботу на 15-й виставці-ярмарку з міжнародною участю «Екологія – 2012»;
- Диплом XV виставки-ярмарки з міжнародною участю «Екологія – 2012» нагороджується Міжгалузева науково-дослідна валеологічна лабораторія ХНУ імені В. Н. Каразіна за цикл досліджень, присвячених визначенню якості навколишнього середовища, за активну роботу на XV виставці-ярмарку з міжнародною участю «Екологія – 2012»;
- Лист-подяка. Гончаренко М. С. «За розвиток творчих та дружніх контактів делегацій та винахідців, організацію та активну участь у 8-му Міжнародному салоні винаходів та нових технологій «Новий час». Севастопольська міська рада, 2012 г.

Хронобіологічний показчик наукових праць кафедри валеології та її керівника – д.б.н., проф.. Гончаренко Марії Степанівни

1996

1. Гончаренко М. С. Формирование валеологического мировоззрения – путь к созданию планетарного разума и общественного сознания нового периода эволюционного развития / М.С. Гончаренко // Научно-практические аспекты народной медицины : II Международный конгресс «Народная медицина России – прошлое, настоящее, будущее», 11-13 апреля : материалы. М., 1996. – Т.2. – С. 26-28.
2. Гончаренко М. С. Проблемы и перспективы валеологического образования / М.С. Гончаренко, С. В. Кириленко, Е. А. Команева // Проблемы и перспективы формирования цивилизованного общества в

Украине: междунар. конф.-семинар, 19-21 нояб. 1996 г. : сб. науч. работ. Х., 1996. Ч.3. – С. 68-70.

1997

1. Гончаренко М. С. Валеологічна гармонізація стану здоров'я дітей у шкільному процесі / М.С. Гончаренко, Г. М. Іванова // Валеошкола : Освіта і здоров'я. – 1997. – № 2. С.23-28.

2. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантажування школярів у ході шкільного процесу / М. С. Гончаренко. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 1997. 8 с.

3. Гончаренко М. С. Валеологічний аспект гуманітаризації освіти / М. С. Гончаренко, С. В. Кириленко // Формування, збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління як обов'язковий компонент системи національної освіти : міжнародна науково-практична конф. з валеології, 16-17 вересня 1997 р. : матеріали. К., 1997. С. 60-65.

4. Гончаренко М. С. Диагностическая система оценки состояния здоровья детского населения / М. С. Гончаренко, В. Н. Проскурина // Научно-практические аспекты народной медицины : международная конф., 18-21 декабря 1997 г. : материалы. М., 1997. Ч. 1. С. 210-211.

5. Гончаренко М. С. Визначення стану здоров'я та адаптаційних можливостей у тренуваних і нетренуваних підлітків / М. С. Гончаренко, І. Г. Скобелєв, Л. О. Шумицька // Формування, збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління як обов'язковий компонент системи національної освіти : міжнародна науково-практична конф. з валеології, 21-23 грудня 1997 р. : матеріали. К., 1997. С. 227-231.

1998

1. Гончаренко М. С. Гигиеническая оценка изменений адаптации населения к агрессивности окружающей среды под влиянием последствий аварии на Чернобыльской АЭС // Эколого-физиологические проблемы адаптации: Материалы VIII Международ. симпоз., (27-30 янв. 1998 г.). М., 1998. С. 9092.

2. Гончаренко М. С. Путь улучшения здоровья молодежи лежит через развитие валеологического образования // Эколого-физиологические проблемы адаптации: Международ. симпоз. (27-30 янв., Москва). М., 1998. С. 9092.

3. Гончаренко М. С. Стан валеологічної освіти в Україні // Екологія та очищення людини: Міжнарод. конгрес (14 вересня, м. Євпаторія): Тези доп. К., 1998.

4. Гончаренко М. С. Соя — продукт XXI века. Использование в питании и лечении : практ. Пособие / М. С. Гончаренко, Э. Т. Карачинская // — Х. : Основа, 1998. 41 с.

5. Гончаренко М. С. Апробація фіто чаю «Противіалергійний» у дитячих закладах / М. С. Гончаренко, І. Е. Шмараєва, К. П. Лемешко, В. М. Цимбал // Провізор. 1998. № 8. – С. 15-19.

6. Гончаренко М. С. Рослинні чаї-фітокоректори порушень здоров'я у дітей / М. С. Гончаренко, І. Е. Шмараява, К. П. Лемешко, В. М. Цимбал // Медична реабілітація в педіатрії. 1998. № 1. – С. 11-17.

7. Нам потрібно знати про СНІД: Посібник для педагогів та батьків: як вести бесіди про СНІД зі своїми дітьми / Укл. Гончаренко М. С., Кравцова Т. Д., Макеев М. В. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 1998 20 с.

1999

1. Гончаренко М. С. Валеологические аспекты современного представления о структурной организации человека, а также основные задачи периода развития и становления науки о здоровье / М. С. Гончаренко // Вопросы валеологии и эниовалеологии : II международная научная конф., 24-26 сент. 1999 г. : материалы. – Севастополь, 1999. – С. 24-28.

2. Гончаренко М. С. Медицинские аспекты валеологии / М. С. Гончаренко // Журнал дерматологии и венерологии (Спец. вып.). 1999. № 1 (7). С. 54-63.

3. Гончаренко М. С. Основные направления развития социальной валеологии / М. С. Гончаренко // Образование граждан мира : международная конф., 15-18 марта 1999 г. : сб. науч. работ. М., 1999. С. 55-56.

4. Гончаренко М. С. Педагогічні аспекти валеологічної освіти / М. С. Гончаренко // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : міжнар. конф., 19-21 листопада 1999 р. : зб. наук. праць. Кіровоград, 1999. – С. 3-14.

5. Гончаренко М. С. Природное образование и жизнь / М. С. Гончаренко, Н. А. Зиновьева // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : міжнар. конф., 19-21 листопада 1999 р. : зб. наук. праць. Кіровоград, 1999. – С. 14-17.

6. Гончаренко М. С. Состояние и перспективы развития валеологии на Украине / М. С. Гончаренко, С. В. Кириленко, Е. А. Команева, М. В. Макеев // Здоровье и образование : междунар. конгресс валеологов «Педагогические проблемы валеологии», 30 марта 1999 г. : материалы. СПб, 1999. С. 60-62.

7. Гончаренко М. С. Сучасні методи фітооздоровлення / М. С. Гончаренко, К. П. Лемешко, О. В. Гончаренко // Досягнення сучасної фармації та перспективи її розвитку у новому тисячолітті : 5 нац. з'їзд фармацевтів України, 18 липня 1999 р. : матеріали. Х., 1999. С. 288-289.

8. Гончаренко М. С. Изучение содержания витаминов, определяющих антиоксидантные свойства фиточаев и сиропа «Валеотон» / М. С. Гончаренко, К. П. Лемешко, О. В. Гончаренко, А. В. Параніч // Свободнорадикальные процессы : Экологические, фармакологический и клинические аспекты : международная научная конф., 8-10 сент. 1999 г. : тезисы, доклады и сообщения. Спб., 1999. С. 813-814.

9. Гончаренко М. С. Изучение влияния учебной нагрузки, в условиях работы на компьютере, на показатели познавательной активности ребенка / М. С. Гончаренко, М. В. Макеев, Т. Л. Матюшко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 международная научно-техническая конф., 7-11 июня 1999 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 1999. – Т. 1. – С. 211-212.

10. Гончаренко М. С. Современные методы диагностики здоровья школьников, дошкольников и молодежи / М. С. Гончаренко, Н. В. Самойлова // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 1999. – С. 180-184.

11. Гончаренко М. С. Слов'янські традиції народження / М. С. Гончаренко, В. М. Шеїна // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 1999. – С. 171-174.

12. Гончаренко М. С. Слов'янські традиції оздоровлення / М. С. Гончаренко, В. М. Шеїна // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 международная научно-техническая конф., 7-11 июня 1999 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2003. – Т. 1. – С. 215-218.

13. Гончаренко М. Валеологічні аспекти сучасного фітооздоровлення / М. Гончаренко, І. Шмараєва, К. Лемешко, О. Гончаренко // Валеологічна освіта як шлях до формування здоров'я сучасної людини : всеукраїнська наукова конф., 18-19 травня 1999 р. : матеріали. Полтава, 1999. С. 121-124.

14. Гончаренко М. С. Валеологічна корекція стану здоров'я в умовах екологічної кризи / М. С. Гончаренко, І. Е. Шмараєва, К. П. Лемешко, О. В. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 международная научно-техническая конф., 7-11 июня 1999 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 1999. – Т. 1. – С. 215-218.

15. Иванова А. М. К новому миропониманию через систему воспитания В. А. Сухомлинского / А. М. Иванова // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 1999. – С. 175-180.

16. Довгопол Т. Л. Изучение адаптогенных возможностей сиропа «Валеотон» / Т. Л. Довгопол, Е. П. Лемешко, А. В. Гончаренко, М. В. Макеев // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 1999. – С. 184-189.

17. Рожкова Л. И. Роль руководителя учебного заведения в валеологизации учебного процесса // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка. – Кіровоград, 1999. – С. 192-194.

18. Ткаченко В. В. Вплив корекції сиропом «Валеотон» на стан місцевої опірності організму / В. В. Ткаченко, М. С. Гончаренко // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка, – Кіровоград, 1999. – С. 163-168.

19. Чеверда Т. А. Стресс – валеологический анализ / Т. А. Чеверда // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка, – Кіровоград, 1999. – С. 158-163.

2000

1. Гончаренко М. С. Дослідження динаміки деяких показників психічного здоров'я дітей під впливом соціально-психологічних та екологічних чинників / М. С. Гончаренко, Т. Л. Довгопол, В. І. Круговий // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междуная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 176-179.

2. Гончаренко М. С. Влияние качества питьевой воды на содержание ионов некоторых элементов в слюне человека / М. С. Гончаренко, В. П. Рябека, А. В. Святушенко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междуная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 172-176.

3. Гончаренко М. С. Валеологічні аспекти духовного вдосконалення / М. С. Гончаренко, Ю. М. Скомаровський // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка, – Кіровоград, 1999. – С. 29-31.

4. Гончаренко М. С. Изучение уровня здоровья студентов с высоким и низким уровнем двигательной активности / М. С. Гончаренко, Т. А. Чеверда, Т. М. Чикало, Л. И. Рожкова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междуная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 185-188.

5. Гончаренко М. С. Природне оздоровлення дітей за допомогою фіточаїв та фітосиропів / М. С. Гончаренко // Оздоровлююче природне харчування, розвантажувальна дієтотерапія : міжнародна науково-

практична конф., 6–9 жовт. 2000 р. : матеріали. – Ужгород, 2000. – С. 117-125.

6. Гончаренко М. С. О необходимости воспитания у подрастающего поколения ответственности за сохранение и укрепление здоровья с применением валеологических знаний / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева // Современные проблемы науки и образования : научно-практический семинар, 1-9 мая 2000 г. : тезисы. – Х., 2000. – С. 20-21.

7. Гончаренко М. С. Стратегія і тактика організації валеопідготовки кадрів системи освіти / М. С. Гончаренко // Актуальні проблеми фізичної культури та спорту в сучасних соціально-економічних умовах : міжнародна наукова конф., присвячена 15-річчю створення Запорізького державного університету., 18-19 вересня 2000 р. : матеріали. Запоріжжя, 2000. С. 98-100.

8. Гончаренко М. С. Физиологические и психические аспекты биогенной фитокоррекции экологической и антропологической нагрузок / М. С. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междунаучная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 169-170.

9. Гончаренко М. С. Фіточаї та фітосиропи як фактори природного оздоровлення дітей / М. С. Гончаренко // Нові технології при вирішенні медико-екологічних проблем : науково-практична конф., 25-28 вересня 2000 р. : матеріали. – К., 2000. – С. 109-113.

10. Гончаренко М. С. Экологически безопасная технология получения высушенных проростков растений в качестве биологически активных добавок для коррекции антиокислительного гомеостаза / М. С. Гончаренко, Т. А. Ванакова, В. Н. Щегольков, Л. Б. Магкая // Нові технології при вирішенні медико-екологічних проблем : науково-практична конф., 25-28 вересня 2000 р. : матеріали. – К., 2000. – С. 108-109.

11. Гончаренко М. С. Организация и практические возможности медицинской валеологии / М. С. Гончаренко // Журнал дерматологии и венерологии. – Х., 2000. – № 1 (9). – С. 99-105.

12. Камнева Т. П. Валеологическая разгрузка в процессе обучения / Т. П. Камнева, М. С. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междунаучная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 190-195.

13. Омельчук Л. Ф. Познавательная деятельность учащихся 5-х – 10-х классов общеобразовательной школы / Л. Ф. Омельчук // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 междунаучная научно-техническая конф., 7-11 июня 2000 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 179-181.

14. Рожкова Л. І. Про шляхи педагогічної валеології / Л. І. Рожкова // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації

та валеології у сучасних умовах : зб. наук. праць Кіровоградського державного пед. ун-ту ім. В. Вінниченка, – Кіровоград, 2000. – С. 23-26.

15. Рожкова Л. І. Регіональні аспекти проблеми здоров'я та розвитку особистості із досвіду роботи в навчальних закладах м. Харкова / Л. І. Рожкова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 8 международная научно-техническая конф., 7-11 июня 1999 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2000. – Т. 1. – С. 170-172.

16. Гончаренко М. С. Стратегические проблемы образования / М. С. Гончаренко // Образование граждан мира : международная конф., 1-5 ноября 2000 г. : тезисы. – М., 2000. – С. 75.

2001

1. Гончаренко М. С. Возрастные изменения содержания макро- и микроэлементов в слюнном секрете детей / М. С. Гончаренко, А. В. Святушенко, Е. О. Коновалова // Научное наследие академика И. Н. Буланкина и его развитие в современной биохимии : научная конф., 18-19 марта 2001 г. : сб. науч. трудов. – Х., 2001. – С. 116-118.

2. Гончаренко М. С. Влияние специфики учебного процесса на функциональное состояние организма студентов / М. С. Гончаренко, Т. А. Чеверда // Эколого-физиологические проблемы адаптации : X международный симпозиум, 29-31 янв. 2001 г. : материалы. – М., 2001. – С. 133-134.

3. Гончаренко М. С. Вікові особливості функціонального стану та можливості фітоткорекції здоров'я учнів гімназії сліпих дітей / М. С. Гончаренко, Т. О. Чеверда, А. Н. Белоусов // Научное наследие академика И. Н. Буланкина и его развитие в современной биохимии : научная конф., 18-19 марта 2001 г. : сб. науч. трудов. – Х., 2001. – С. 118-120.

4. Ткаченко В. В. Возрастные особенности состояния местной сопротивляемости организма / В. В. Ткаченко, Т. М. Чикало // Научное наследие академика И. Н. Буланкина и его развитие в современной биохимии : научная конф., 18-19 марта 2001 г. : сб. науч. трудов. – Х., 2001. – С. 156-158.

5. Гончаренко М. С. До питання духовного вдосконалення. Валеологічні аспекти / М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовський // Науково-методичні підходи до викладання природничих дисциплін в освітніх закладах ХХІ століття : зб. наук. праць Восьмих Каришинських читань. Полтава, 2001. С. 15-17.

6. Рожкова Л. І. Валеологічне супроводження навчально-виховного процесу / Л. І. Рожкова // Науково-методичні підходи до викладання природничих дисциплін в освітніх закладах ХХІ століття : зб. наук. праць Восьмих Каришинських читань. Полтава, 2001. С. 277-279.

7. Симоненко С. В. Домашнее насилие: некоторые аспекты проблемы / С. В. Симоненко // Современные психосоциальные технологии :

проблемы освоения и использования : международная научно-практическая конф., 18-19 марта 2001 г. : материалы. М., 2001. С. 61-62.

8. Квитчатая А. И. Экспериментальное изучение влияния бемитила на некоторые показатели гомеостаза у крыс при моделировании болезни движения / А. И. Квитчатая, Е. О. Коновалова // Лекарства человеку : научно-практическая конф., 21-23 апреля 2001 г. : материалы. Х., 2001. С. 25-26

9. Ткаченко В. В. Иммунный статус школьников городского и сельского контингентов с учетом валеологической фитокоррекции / В. В. Ткаченко, М. С. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 48-53.

10. Гончаренко О. В. Учебно-оздоровительный курс занятий по валеологии для дошкольников и младшего школьного возраста / О. В. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 53-55.

11. Рожкова Л. И. Подготовка валеологов – веление времени / Л. И. Рожкова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 56-58.

12. Гончаренко М. С. «Сухие завтраки» – перспективный способ коррекции здоровья населения Украины / М. С. Гончаренко, Л. Б. Магкая // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 59-62.

13. Гончаренко М. С. Вживання до їжі насіння деяких культур яке проросло, для корекції здоров'я людей різних екологічних регіонів / М. С. Гончаренко, Т. А. Ванаква // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 63-66.

14. Гончаренко М. С. Комплексная оценка состояния здоровья / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Т. А. Ванаква, Н. В. Самойлова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 междунаучная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 69-70.

15. Макеев М. В. Создание программы психолого-педагогической поддержки ребенка на основе изучения возрастных особенностей психического развития, а также характера внешкольной нагрузки кружковцев ХОДДЮТ / М. В. Макеев, Т. Л. Довгопол // Экология и

здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 71-73.

16. Гончаренко М. С. Изучение конкурентных взаимоотношений кальция – свинец у детей г. Харькова / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, А. В. Святушенко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 74-75.

17. Гончаренко М. С. Залежність стану здоров'я дітей від стану оточуючого середовища / М. С. Гончаренко, Т. О. Чеверда // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 76-80.

18. Гончаренко М. С. Разработка методов определения адаптации при психологическом и физическом воздействии / М. С. Гончаренко, Б. П. Беседин, Ю. М. Скоморовский, Е. О. Коновалова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 1. – С. 81-84.

19. Коновалова Е. О. Организация информации в биологии и экологии / Е. О. Коновалова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 2. – С. 471-472.

20. Коновалов О. М. Структура современной техносферы как фактор реадаптации человека к природным условиям / О. М. Коновалов, И. П. Цымбал, Е. О. Коновалова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : 9 международная научно-техническая конф., 11-15 июня 2001 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2001. – Т. 2. – С. 468-470.

21. Цымбал В. Н. Комплексное воздействие на состояние здоровья условий труда на современном полиграфическом производстве / В. Н. Цымбал, М. И. Стеценко, М. С. Гончаренко // Научное наследие академика И. Н. Буланкина и его развитие в современной биохимии : научная конф., 18-19 марта 2001 г. : сб. науч. трудов. – Х., 2001. – С. 414-415.

22. Гончаренко М. С. Основные направления развития социальной валеологии / М. С. Гончаренко // Педагогические проблемы валеологии : II международный конгресс валеологов, 21-23 мая 2001 г. : материалы. – СПб., 2001. – С. 15-18.

23. Михайлов Н. Т. Обучение – научная направленность БЖД. Контроль знаний БЖД / Н. Т. Михайлов, Е. О. Коновалова // Безпека життєдіяльності : науково-методична конференція, 17-19 листопада 2001 р. : тези. – Х., 2001. – С. 34-35.

2002

1. Гончаренко М. С. Теоретические и практические аспекты курса «Безопасность жизнедеятельности» / М. С. Гончаренко // *Безпека життя і діяльності людини – освіта і практика : І науково-методична конф.*, 21 квітня 2002 р. : матеріали. – К., 2002. – С.68-69.

2. Гончаренко М. С. Задачи валеологии на современном этапе развития общества / М. С. Гончаренко // *Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф.*, 11-13 апр. 2002 г. : матеріали. – Х., 2003. – Т. 1. – С. 15-26.

3. Рожкова Л. І. Валеологічне супроводження навчально-виховного процесу в навчальних закладах — запорука здоров'я молоді / Л. І. Рожкова // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 187-191.

4. Коновалова О. О. Комплексний підхід до діагностики та корекції стану здоров'я / О. О. Коновалова // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 37-40.

5. Ткаченко В. В. Спосіб оцінки місцевої резистентності організму / В. В. Ткаченко, Т. М. Чикало // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 220-228.

6. Мартиненко І. Г. Вплив фітокоректорів на психофізіологічні показники у дітей молодшого шкільного віку / І. Г. Мартиненко // *Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф.*, 11-13 апр. 2002 г. : матеріали. – Х., 2003. Т. 1. – С. 160-162.

7. Січкара А. А. Розробка складу і технології БАД «Кальцій-Валеотон» / А. А. Січкара // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 76-79.

8. Носов К. В. Програмне забезпечення валеологічних досліджень / К. В. Носов // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 166-170.

9. Святушенко А. В. Оцінка дії нових сезонних фітокоректорів сиропів «Веснянка» і «Осінній віночок» на стан мінерального обміну / А. В. Святушенко // *Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф.*, 11-13 апр. 2002 г. : матеріали. – Х., 2003. Т. 1. – С. 201-204.

10. Камнева Т. П. Вивчення біополя методом аураграфіки / Т. П. Камнева // *Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф.*, 11-13 апр. 2002 г. : матеріали. – Х., 2003. Т. 1. – С. 104-107.

11. Аверіна С. Ф. Валеологічний аспект викладання курсу «Безпека життєдіяльності» у Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна / С. Ф. Аверіна // *всеукраїнська науково-практична конф.*, 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 43-47.

12. Самойлова Н. В. Вплив сезонних фітокоректорів на деякі показники психічного здоров'я / Н. В. Самойлова // *всеукраїнська*

науково-практична конф., 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 194-196.

13. Уварова О. А. Вплив фітокорекції на особливості психічного здоров'я школярів / О. А. Уварова // всеукраїнська науково-практична конф., 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 228-232.

14. Кобзар Н. В. Забезпеченість кальцієм організму школярів Харківської області і шляхи його поповнення / Н. В. Кобзар // всеукраїнська науково-практична конф., 11-13 квітня 2002 р. : матеріали. – Х., 2002. – С. 107-110.

15. Гончаренко М. С. Задачи валеологии на современном этапе развитие общества / М. С. Гончаренко // Вопросы валеологии и эниовалеологии : V Сборник научных ст., 2002 г. – Х., 2002. – Т. 1. – С. 22-32.

16. Гончаренко М. С. Влияние работы с гармонизаторами и рунным текстом на показатели психомоторного темпа и функционального состояния человека / М. С. Гончаренко, Н. В. Самойлова, Т. П. Камнева // Вопросы валеологии и эниовалеологии : V Сборник научных ст., 2002 г. – Х., 2002. – Т. 1. – С. 20-25.

17. Гончаренко М. С. Биоэлектродиагностический анализ состояния организма человека по изучением вокруг пальцев рук / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Л. В. Васильева, И. А. Мусина // Вопросы валеологии и эниовалеологии : V Сборник научных ст., 2002 г. – Х., 2002. – Т. 1. – С. 26-28.

18. Гончаренко М. С. специально обработанного сиропа из лекарственных растений на состояние биополя человека / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Т. П. Камнева, Ю. М. Скоровский // Вопросы валеологии и эниовалеологии : V Сборник научных ст., 2002 г. – Х., 2002. – Т. 1. – С. 81-83.

19. Гончаренко М. С. Корекція стану здоров'я людей в екологічно несприятливих місцевостях за допомогою харчової добавки «Пектин-валеотон» / М. С. Гончаренко, В. М. Щегольков, О. В. Святушенко // Людина та навколишнє середовище – проблеми безперервної екологічної освіти у вишах : VIII методична конф., 17-19 вересня 2002 р. : зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – С. 38-40.

20. Гончаренко М. С. Розробка харчових продуктів – коректорів екологічного дисбалансу / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко // Людина та навколишнє середовище – проблеми безперервної екологічної освіти у вишах : VIII методична конф., 17-19 вересня 2002 р. : зб. наук. праць. – Одеса, 2002. – С. 40-42.

21. Гончаренко М. С. Коррекция энергоинформационного обмена человека при помощи специальных валеологических технологий / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Л. В. Васильева, Н. В. Самойлова, // Эниология XXI века : IV Международный конгресс, 9-14 сентября 2002 г. : материалы. – Одесса, 2002. – С. 92-97.

22. Гончаренко М. С. Використання комп'ютерних методів діагностики та «Паспортів здоров'я» у викладанні курсу БЖД в Харківському національному університеті / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, С. Ф. Аверіна, Н. В. Самойлова // Безпека життя і діяльності та здоров'я учнівської молоді : науково-практична конф., 20-21 червня 2002 р. : матеріали. – Бердянськ, 2002. – С.25-33.

23. Гончаренко М. С. Об одной модификации метода Хельвига для валеологических исследований / М. С. Гончаренко, К. В. Носов // Інформаційні технології в охороні здоров'я та практичній медицині : II конф. з міжнародною участю, 19-21 червня 2002 р. : матеріали. – К. – С. 66-68.

24. Гончаренко М. С. Валеологические аспекты современного представления о структурной организации человека / М. С. Гончаренко // Інформаційні технології в охороні здоров'я та практичній медицині : II конф. з міжнародною участю, 19-21 червня 2002 р. : матеріали. – К. – С. 68-69.

25. Гончаренко М. С. Комплекси сезонних фіточаїв і фітосиропів, його використання для корекції здоров'я дітей і підлітків / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко // Сучасні проблеми науки та освіти : III міжнародна міждисциплінарна науково-практична конф., 1-9 травня 2002 р. : матеріали. – Ужгород, 2002. – С. 87-88.

26. Святушенко А. В. Влияние сезонных фитокорректоров на состояние минерального обмена / А. В. Святушенко // Лекарства человеку : научно-практическая конф., 12 апреля 2002 г. : материалы. Х., 2002. С. 346-348.

27. Гончаренко М. С. Апробація нового сезонного фітокоректору – сиропу «Веснянка» / М. С. Гончаренко, В. В.Ткаченко, О. О. Коновалова, О. В. Святушенко // Лекарства человеку : научно-практическая конф., 12 апреля 2002 г. : материалы. Х., 2002. С. 124-128.

28. Самойлова Н. В. Вплив сезонних фітокоректорів на показники психічного здоров'я / Н. В. Самойлова // Лекарства человеку : научно-практическая конф., 12 апреля 2002 г. : материалы. Х., 2002. С. 209-213.

29. Гончаренко М. С. Основные направления развития валеологического образования / М. С. Гончаренко // Концептуальные и практические аспекты применения теории причинности : I международная научно-практическая конф., 2-9 марта 2002 г. : сб. науч. статей. – Тюмень, 2002. – С 104-105.

30. Гончаренко М. С. Влияние компьютерных нагрузок на функциональное состояние нервной системы студентов и меры предупреждения переутомления / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, С. Ф. Аверина // Безпека життєдіяльності : науково-методична конф., 27-28 листопада 2002 р. : тези. – Х., 2002. – С .80-81.

31. Гончаренко М. С. Обучение мониторингу здоровья в курсе БЖД / М. С. Гончаренко, Э. Т. Карачинская, Е. О. Коновалова, С. Ф. Аверина //

Безпека життєдіяльності : науково-методична конф., 27-28 листопада 2002 р. : тези. – Х., 2002. – С. 21-23.

32. Васильева Л. В. Современный учебник биологии на русском языке для иностранных студентов подготовительных факультетов / Л. В. Васильева, В. И. Груцьяк, А. Г. Духопельникова // Современный учебник русского языка для иностранцев : теоретические проблемы и прикладные аспекты : международная научно-практическая конф., 20–22 ноября 2002 г. : материалы. М., 2002. – С. 33-34.

33. Гончаренко М. С. Особенности психофизического статуса спортсменов при занятиях айкидо / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Е. О. Коновалова // Физическая культура и спорт в жизни общества и человека : международная научно-практическая конф., 25–28 ноября 2002 г. : материалы. Тула, 2002. – С. 113-117.

34. Гончаренко М. С. Концептуальні, методичні та практичні аспекти роботи шкільної валеологічної служби / М. С. Гончаренко, Н. О. Березіна, М. В. Макеев // Біологія та валеологія : зб. наук. праць. – Х. 2002. – Вип. 5. – С. 109-114.

35. Иванова Г. М. Валеологічне виховання особистості на основі моральної спадщини українського народу / Г. М. Иванова // Біологія та валеологія : зб. наук. праць. – Х. 2002. – Вип. 5. – С. 122-126.

36. Набока І. Є. Валеологічні аспекти виховання дітей та молоді в позашкільних закладах / І. Є. Набока // Біологія та валеологія : зб. наук. праць. – Х. 2002. – Вип. 5. – С. 130-136.

37. Омельчук Л. П. Дослідження динаміки пізнавальної активності школярів / Л. П. Омельчук // Біологія та валеологія : зб. наук. праць. – Х. 2002. – Вип. 5. – С. 136-139.

38. Гончаренко М. С. Покращення стану здоров'я дітей за допомогою блюд з пророслого насіння зернових культур / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Актуальні проблеми санаторно-курортного лікування та екологічного захисту людини : міжнародна наукова конф., 18-21 грудня 2002 р. : зб. наук. праць. Трускавець, 2002. С. 36-38.

39. Гончаренко М. С. Запобігання порушення здоров'я, викликаного негативними екологічними та техногенними факторами, за допомогою фітокоректації / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Актуальні проблеми санаторно-курортного лікування та екологічного захисту людини : міжнародна наукова конф., 18-21 грудня 2002 р. : зб. наук. праць. Трускавець, 2002. С. 122-125.

2003

1. Гончаренко М. С. Стан та перспективи валеологічного виховання в сучасній школі / М. С. Гончаренко, Н. О. Березіна, С. В. Кириленко, С. А. Руденко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф., 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 26-32.

2. Ванакова Т. А. Перспективный валеологический продукт питания из группы «быстрой еды» / Т. А. Ванакова // Валеологія : сучасний стан,

напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 79-85.

3. Васильєва Л. В. состояния физиологических систем организма человека методом газорядной визуализации / Л. В. Васильєва, И. В. Сидоренко, С. Х. Харприт // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 85-91.

4. Гончаренко М. С. Опыт валеологического оздоровления детей при помощи фитокорректоров, разработанных на основе биологически активной добавки „Валеотон” / М. С. Гончаренко, А. В. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 109-118.

5. Довгопол Т. Л. Изучение эффективности программ психолого-валеологической поддержки детей разных возрастных групп / Т. Л. Довгопол, Т. Л. Кобзарь // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 140-145.

6. Васильєва Л. В. Принципи практичної валеології у роботі Харківського міського Центру соціальних служб для молоді «Довіра» / Л. В. Васильєва, Т. В. Зотова, // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 145-149.

7. Кабацька О. В. Валеологічна просвіта через програму психологічних тренінгів / О. В. Кабацька // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 149-155.

8. Коновалова О. О. Вплив їжі з паростків на вміст кальцію у слині дітей / О. О. Коновалова, Н. В. Кобзар // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 163-168.

9. Мартиненко І. Г. Вплив фітокорекції з використанням паростків зернових культур на функціональний стан дітей шкільного віку / І. Г. Мартиненко, О. О. Коновалова, В. В. Мартиненко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 182-187.

10. Самойлова Н. В. Особенности психофизиологического состояния студентов Харьковского национального университета / Н. В. Самойлова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 1. – С. 192-200.

11. Гончаренко М. С. Соціальна та психологічна значимість вивчення валеології / М. С. Гончаренко, С. А. Руденко // Валеологія : сучасний

стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 35-46.

12. Гончаренко М. С. На шляху до гуманізації та підвищення духовності української нації / М. С. Гончаренко, С. М. Горбунова, Л. В. Васильєва, Е. Т. Карачинська // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 46-51.

13. Кравцова Т. Д. Распространение и профилактика наркомании в харьковской области. Опыт апробации профилактики наркомании по программе «Наркокон» / Т. Д. Кравцова, М. В. Грибанова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 67-71.

14. Камнева Т. П. Исследование влияния энергоинформационного воздействия на организм человека / Т. П. Камнева, Н. В. Кобзарь, Р. П. Батищева, А. Н. Белоусов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 86-94.

15. Васильєва Л. В. Проблема підручника з біології для підготовчих факультетів іноземних громадян / Л. В. Васильєва, В. І. Груцьяк, Г. Г. Духопельникова // Особливості організації навчально-виховного процесу зі студентами-іноземцями у медичному вузі : навчально-методична конф., 10 квітня 2003 р. : матеріали. Полтава, 2003. – С. 26-28.

16. Коновалова Е. О. Содержание некоторых микроэлементов в слюне детей из различных экологических районов / Е. О. Коновалова, В. А. Лебедев, Н. Н. Светлакова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 126-134.

17. Коновалова Е. О. Современные подходы к валеологической диагностике индивидуального здоровья / Е. О. Коновалова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 134-141.

18. Коновалова Е. О. Состояние здоровья школьников в больших промышленных центрах / Е. О. Коновалова, Т. М. Чикало, Л. К. Овдиенко, В. С. Бирюкова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 141-145.

19. Кравцова Т. Д. СПИД в Украине: что должны знать о СПИДе дети и подростки / Т. Д. Кравцова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 145-156.

20. Крупська Л. Ф. Досвід включення валеологічного компоненту в план удосконалення навчального процесу Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна / Л. Ф. Крупська, М. С. Гончаренко, Л. І. Рожкова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи

розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 2. – С. 156-162.

21. Набока И. Е. Семейный клуб здорового образа жизни: оздоровление с учетом народных традиций / И. Е. Набока, Б. Г. Набока // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 3. – С. 6-8.

22. Носов К. В. Экспресс-диагностика здоровья школьников при помощи программы «Уровень здоровья» / К. В. Носов, Н. В. Самойлова // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 3. – С. 8-13.

23. Семко Г. А. Изменение активности маркерных ферментов слюны под действием фитокорректоров / Г. А. Семко, Е. А. Ерещенко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 3. – С. 107-114.

24. Тимченко Г. М. Хронобіологічні аспекти адаптації до навчальної діяльності / Г. М. Тимченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 3. – С. 127-130.

25. Щегольков В. Н. Пектины в пищевой и фармацевтической промышленности, их использование в оздоровлении организма / В. Н. Щегольков // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2003 р. : матеріали. Х., 2003. – Т. 3. – С. 152-155.

26. Гончаренко М. С. Проблемные вопросы преподавания курса безопасности жизнедеятельности в университете / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Н. В. Самойлова // Актуальні проблеми безперервної освіти : всеукраїнська науково-практична конф., 12-14 травня 2003 р. : матеріали. – Х., 2003. – С. 49 -50.

27. Гончаренко М. С. Состояние минерального обмена у детей из различных экологических районов и пути его коррекции / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Н. В. Кобзарь, А. В. Гончаренко // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : XI междунаучная научно-техническая конф., 9-13 июня 2003 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2003. – Т II. – С. 328-335.

28. Гончаренко М. С. Исследование влияния экологических факторов на состояние здоровья человека. Метод определения экологических резервов организма / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Е. О. Коновалова // Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов : XI междунаучная научно-техническая конф., 9-13 июня 2003 г. : сб. науч. трудов. – Бердянск., 2003. – Т II. – С. 335-343.

29. Гончаренко М. С. Экспресс- диагностика здоровья школьников при помощи компьютерных программ «уровень здоровья» и «определение физической работоспособности» / М. С. Гончаренко, К. В. Носов, Н. В. Самойлова // Інформаційні технології в охороні здоров'я та практичній медицині : III міжнародна конф. «Асоціація спеціалістів з медичної інформатики, статистики та біомедичної техніки», 21-23 травня 2003 р. : зб. наук. праць. – К. : 2003. – С. 43-46.

30. Гончаренко М. С. Биоритмологические особенности мембранных процессов при псориазе / М. С. Гончаренко // Эколого-физиологические проблемы адаптации : XXI международный симпозиум, 27-28 января 2003 г. : материалы. – М., 2003. – С. 136-137.

31. Гончаренко М. С. Исследование влияния гармонизаторов и рунных текстов на организм человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Н. В.Кобзарь, О. А. Гудим // Концептуальные и практические аспекты применения теории причинности : II международная научно-практическая конф., 6-12 января 2003 г. : материалы. – Тюмень, 2003. – С. 52-62.

32. Гончаренко М. С. Влияние творческих процессов на показатели здоровья человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Н. В.Кобзарь, Б. П. Беседин // Концептуальные и практические аспекты применения теории причинности : II международная научно-практическая конф., 6-12 января 2003 г. : материалы. — Тюмень, 2003. – С. 188-190.

33. Бордун Г. А. Методы коррекции состояния здоровья слепых и слабовидящих детей / Г. А. Бордун, М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, И. Г. Мартыненко // Медико-соціальні аспекти охорони здоров'я дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : науково-практична конф., 29-30 жовтня 2003 р. : матеріали. – Х., 2003. – С. 41-46.

34. Гончаренко М. С. Збагачення раціону харчування вихованців інтернату для сліпих і недобачаючих дітей за допомогою паростків зернових культур / М. С. Гончаренко, Г. О. Бордун, О. О. Коновалова, Т. П. Камнева // Медико-соціальні аспекти охорони здоров'я дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : науково-практична конф., 29-30 жовтня 2003 р. : матеріали. – Х., 2003. – С. 70-75.

35. Гончаренко М. С. Коррекция энергоинформационного обмена человека / М. С. Гончаренко // Эниология. – 2003 г. – № 3. – С. 30-34.

36. Гончаренко М. С. Актуальные проблемы непрерывного валеологического образования в Украине / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Методи совершенствования фундаментального образования в школах и вузах : IX международная научно-методическая конф. преподавателей Украины, России, Беларуси, 22-26 сентября 2003 г. : материалы. – Севастополь, 2003. – С. 15-19.

37. Гончаренко М. С. Исследование влияния энергоинформационного воздействия на организм человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Е. О. Коновалова, Ю. М. Скоморовский // Інформоенергетика III-го тисячоліття : соціолого-синергетичний та медико-екологічний підходи :

наукова конф., 21-22 березня 2003 р. : зб. наук. праць. – Кривий Ріг, 2003. – С. 273-275.

38. Гончаренко М. С. Состояние и перспективы развития непрерывного валеологического образования / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Научно-практические аспекты народной медицины : V юбилейный международный конгресс «Народная медицина России – прошлое, настоящее, будущее», 11-15 октября 2003 г. : материалы. – М., 2003. – Ч. 3. – С. 14-16.

39. Гончаренко М. С. Використання комп'ютерних програм для проведення практичних занять з курсу безпеки життєдіяльності в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Безпека життєдіяльності : науково-методична конф., 17-18 листопада 2003 р. : тези. – Х., 2003. – С. 18-20.

2004

1. Карачинська Е. Т. Харківська валеологічна школа з історії розвитку / Е. Т. Карачинська // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 5-11.

2. Гончаренко М. С. Розробка концепції діяльності з підготовки та перепідготовки фахівців спеціальності «валеологія» в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 11-18.

3. Гончаренко М. С. Формування еколого-валеологічної культури студентів вищих навчальних закладів як соціальна і педагогічна проблема / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 42-48.

4. Гончаренко М. С. Дослідження впливу фітокорекції на стан організму за допомогою ефекту Кірліану / М. С. Гончаренко, Л. В. Васильєва, Н. М. Світлакова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 48-54.

5. Кобзар Н. В. Вплив фітокоректорів на функціональний стан організму на клітинному рівні / Н. В. Кобзар // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 89-93.

6. Коновалова О. О. Визначення коригуючої дії фітокоректору сироп «Валеотон» на макро – та мікроелементний склад слини учнів великих промислових міст України / О. О. Коновалова, Н. М. Світлакова, Н. В. Кобзар, В. С. Бірюкова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 93-101.

7. Самойлова Н. В. Стан здоров'я студентів перших курсів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна / Н. В. Самойлова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 147-157.

8. Тимченко А. Н. Хронобиологические аспекты адаптации студентов к высшей школе / А. Н. Тимченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 184-190.

9. Гончаренко М. С. Вплив екологічних факторів на стан енергетичної складової здоров'я школярів міст Харкова та Запоріжжя / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 42-46.

10. Гончаренко М. С. Валеологическая трактовка методики «Компьютерная пульсовая диагностика» / М. С. Гончаренко, А. В. Ткаченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 51-56.

11. Кабацкая Е. В. Тренинги как способ оздоровления молодого поколения во внешкольном учреждении / Е. В. Кабацкая // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 68-72.

12. Зотова Т. В. Валеологічна стратегія Харківського міського центру соціальних служб для молоді «Довіра» у вирішенні питань оздоровлення населення / Т. В. Зотова, Л. В. Васильєва // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 63-68.

13. Кириленко С. В. До питання вдосконалення валеологічної роботи у позашкільному навчальному закладі / С. В. Кириленко, М. В. Макєєв, М. С. Гончаренко, І. Є. Набока // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 83-86

14. Мартыненко И. Г. Влияние фитокоректоров на функциональное состояние организма детей младшего школьного возраста при адаптации к учебной деятельности / И. Г. Мартыненко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 112-118.

15. Носов К. В. О некоторых подходах к получению интегральных физиологических показателей, основанных на элементах нечеткой логики / К. В. Носов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 2 міжнародна науково-практична конф, 24 квіт. 2004 р. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 121-124.

16. Бойчук Ю. Д. Роль спецкурсу «Екологія людини» в еколого-валеологічній освіті і вихованні студентів у педагогічному ВУЗІ / Ю. Д. Бойчук, М. С. Гончаренко // Здорове довкілля – здорова нація : всеукраїнська науково-практична конф., 25-27 травня 2004 р. : матеріали. – Бердянськ, 2004. – С. 50-51.

17. Гончаренко М. С. Бойчук Ю. Д. Формування еколого-валеологічної культури студентів вищих педагогічних навчальних закладів як соціальна і педагогічна проблема / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Валеологічна освіта в навчальних закладах України : стан, напрямки й перспективи розвитку : зб. наук. праць Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. – Кіровоград, 2004. – С. 32-37.

18. Кобзар Н. В. Корекція стану здоров'я дітей за допомогою харчової добавки «Гліцин-Валеотон» / Н. В. Кобзар, О. О. Коновалова // Валеологічна освіта в навчальних закладах України : стан, напрямки й перспективи розвитку : зб. наук. праць Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. – Кіровоград, 2004. – С. 254-259.

19. Гончаренко М. С. Інтегральна оцінка стану фізичного здоров'я дітей молодшого шкільного віку при застосуванні фітокорекції / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, К. В. Носов // Валеологічна освіта в навчальних закладах України : стан, напрямки й перспективи розвитку : зб. наук. праць Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. – Кіровоград, 2004. – С. 269-272.

20. Тимченко А. М. Результати анкетування студентів у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна з питань поширення шкідливих звичок / А. М. Тимченко // Валеологічна освіта в навчальних закладах України : стан, напрямки й перспективи розвитку : зб. наук. праць Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. – Кіровоград, 2004. – С. 287-293.

21. Кабацька О. В. Оздоровлення та виховання молодого покоління в умовах позашкільного закладу / О. В. Кабацька, Н. В. Кобзар // Біологія та валеологія : зб. наук. праць Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – С. 142-146.

22. Гончаренко М. С. Розробка концепції діяльності з підготовки фахівців зі спеціальності «Валеологія» в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Біологія та валеологія : зб. наук. праць Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – С. 146-153.

23. Тимченко Г. М. Біоритмологічні аспекти адаптації до навчальної діяльності / Г. М. Тимченко // Біологія та валеологія : зб. наук. праць Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – С. 153-159.

24. Мартиненко І. Г. Динаміка функціонального стану центральної нервової системи у дітей молодшого шкільного віку при фітокорекції / І. Г. Мартиненко, В. В. Мартиненко // Біологія та валеологія : зб. наук. праць Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2004. – С. 159-164.

25. Гончаренко М. С. Влияние энергоинформационных воздействий на функциональное состояние человека / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Е. О. Коновалова, Т. М. Чикало // Валеология и эниовалеология : VII сборник науч. статей. Севастополь, 2004. Т. 2. С. 39-45.

26. Гончаренко М. С. Изучение влияния рун на состояние здоровья слепых и слабовидящих детей / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Н. В. Кобзарь, К. В. Носов // Валеология и эниовалеология : VII сборник науч. статей. Севастополь, 2004. Т. 2. С. 165-171.

27. Гончаренко М. С. Исследование влияния гармонизаторов-аромаэйселей / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Е. О. Коновалова, Г. А. Кобзарь // Валеология и эниовалеология : VII сборник науч. статей. Севастополь, 2004. Т. 2. С. 173-179.

28. Гончаренко М. С. Самойлова Я.Н. Психофизиологические показатели функционального состояния спортсменов при занятиях айкидо / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Е. О. Коновалова // Валеология и эниовалеология : VII сборник науч. статей. Севастополь, 2004. Т. 2. С. 273-277.

29. Гончаренко М. С. Философские и духовные аспекты духовного здоровья / М. С. Гончаренко, Н. А. Березина // Валеология и эниовалеология : VII сборник науч. статей. Севастополь, 2004. Т. 2. С. 46-58.

30. Гончаренко М. С. Вплив екологічних чинників на стан мінерального обміну у школярів міст Запоріжжя і Харків та шляхи його корекції / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко // Людина та навколишнє середовище проблеми безперервної екологічної освіти в вузах : всеукраїнська конф., 21-24 вересня 2004 р. : зб. наук. праць. Одеса, 2004. С. 107-109.

31. Гончаренко М. С. Актуальные вопросы преподавания комплекса дисциплин, связанных с безопасностью жизнедеятельности / М. С. Гончаренко, Н. В. Самойлова // Вісник Харківського національного автомобільно-дорожнього університету : зб. наук. пр. – Х. : ХНАДУ, 2004. – Вип. 13. – С. 100-103.

32. Носов К. В. Программное обеспечение валеологических исследований / К. В. Носов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 58–61.

33. Тимченко Г. М. Вплив біоритмів на механізми адаптації людини до навколишнього середовища / Г.М. Тимченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 59-62.

34. Гончаренко М. С. Фитокорректоры как факторы иммуномодуляции неспецифической резистентности организма / М. С. Гончаренко, В. В. Ткаченко, Т. М. Чикало // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 68-72.

35. Гончаренко М. С. Профілактика захворювань за допомогою комплексу сезонних фіточаїв та фітосиропів / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 73-76.

36. Коновалова О. О. Комплексный подход к диагностике и коррекции состояния здоровья / О. О. Коновалова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 76-83.

37. Гончаренко М. С. Решение главных задач валеологии как один из путей оздоровления украинской нации / М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 11-17.

38. Макеєв М. В. Програма впровадження нової парадигми валеоосвіти та комплексного оздоровлення дітей і молоді / М. В. Макеєв, М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 104-115.

39. Гончаренко М. С. Концепція безперервного валеологічного виховання та освіти на Україні / М. С. Гончаренко, Л. І. Рожкова, О. С. Береза // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 88-104.

40. Кобзар Н. В. Вплив їжі з паростків на вміст кальцію у слині дітей / Н. В. Кобзар, О. О. Коновалова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і

майбутнє» (Валеологічні аспекти оздоровлення української нації) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – № 978. – Вип. 1. – С. 84-87.

41. Тимченко А. Н. Биоритмы и здоровье человека / А. Н. Тимченко // Информотерапія: теоретичні аспекти та практичне застосування // Информотерапія : теоретичні аспекти та практичне застосування : Х ювілейна міжнародна конф., 28-31 жовтня 2004 р. – К.: , 2004. – С. 85-87.

42. Гончаренко М. С. Оценка состояния здоровья студентов с помощью метода сегментарной биоэлектронной функциональной диагностики / М. С. Гончаренко // Информотерапія : теоретичні аспекти та практичне застосування : Х ювілейна міжнародна конф., 28-31 жовтня 2004 р. – К.: , 2004. – С. 26-31.

2005

1. Гончаренко М. С. Адаптація валеологического образования в Украине к требованиям Болонского процесса / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф., 8-10 квіт. 2005 р. : матеріали. Х., 2005. Т. 1. – С. 6-13.

2. Гончаренко М. С. Этапы формирования духовности человека в учебно-воспитательном процессе / М. С. Гончаренко, В. Г. Гончаренко, Н. В. Михайличенко // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 6-12.

3. Ванакова Т. А. Валеологические аспекты питания – духовная составляющая / Т. А. Ванакова // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 23-29.

4. Гончаренко М. С. Метод математической обработки параметров энергоинформационной составляющей здоровья человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, К. В. Носов // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 35-41.

5. Гончаренко М. С. Интегральная оценка здоровья студентов ХНУ: Физические и духовные аспекты / М. С. Гончаренко, К. В. Носов // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 41-46.

6. Коновалова О. О. Фітокорекція провідних антропоєкологічних факторів ризику здоров'я в деяких регіонах України / О. О. Коновалова, Н. М. Світлакова, О. А. Касьяненко, О. А. Святушенко // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 84-90.

7. Лебедев А. В. Роль традиционных культур и религий востока в современных видеоиграх / А. В. Лебедев // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 90-1-2.

8. Самойлова Н. В. Формирование студентов позитивного отношения к своему здоровью / Н. В. Самойлова // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 146-150.

9. Тимченко А. Н. Анализ энергетических показателей систем организма у студентов в зависимости от времени суток. / А. Н. Тимченко // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 165-169.

10. Ткаченко А. В. Использование различных методов донозологической диагностики в процессе оценки адаптационного потенциала учащихся / А. В. Ткаченко // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 169-178.

11. Набока І. Є. Валеологічні аспекти відродження народних традицій – шлях до духовного збагачення / І. Є. Набока // Теоретические и практические аспекты : III международная научно-практическая конф., 8-10 апр 2005 г. : материалы. Х. 2005. Т. 2. С. 112-115.

12. Гончаренко М. С. Сучасні уявлення про екологію людини як науку / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 8-10 квіт. 2005 р. : матеріали. Х., 2005. Т. 2. – С. 49-57.

13. Кабацкая Е. В. Изменение понятия о любви у подростков с помощью валео-педагогических тренингов / Е. В. Кабацкая // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 8-10 квіт. 2005 р. : матеріали. Х., 2005. Т. 2. – С. 103-107.

14. Гончаренко М. С. Методические аспекты оценки состояния здоровья детей младшего школьного возраста при применении фитокоррекции / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, О. О. Коновалова // Здоровье человека : міжнародній конгресс валеологов, 19-21 апреля 2005 г. : материалы. – СПб., 2005. – С. 46-47.

15. Гончаренко М. С. Интегральная оценка здоровья студентов ХНУ : Физические и духовный аспекты / М. С. Гончаренко, К. В. Носов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 3 міжнародна науково-практична конф, 8-10 квіт. 2003 г. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 43-49.

16. Гончаренко М. С. Решение главных задач валеологии как один из путей оздоровления украинской нации / М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 3 міжнародна науково-практична конф, 8-10 квіт. 2003 г. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 11-17.

17. Гончаренко М. С. Оценка влияния релаксирующей музыки на функциональное состояние человека / И. Г. Мартыненко, Т. М. Чикало // Причинные аспекты развития живых систем VII: научная конф., 11-15 сентября 2005 г. : сб. науч. ст. Севастополь, 2005. С. 296-298.

18. Гончаренко М.С. До питання формування духовності студентської молоді в освітньому процесі / М. С. Гончаренко, Л. В. Васильєва, О. О. Коновалова // Актуальні моделі освіти та здоров'я: шляхи духовного розвитку людини і суспільства : V міжнародна науково-практична конф., 26-28 травня 2005 р. : тези. К., 2005. С. 13-14.

19. Гончаренко М.С. Изучение механизмов взаимодействия структуры составляющих здоровья в процессе энергоинформационного воздействия» / М. С. Гончаренко, А. А. Козлов, А. В. Мельникова // Информатерапія : теоретичні аспекти та практичне застосування : XI міжнародна конф., 14-16 жовтня 2005 р. : матеріали. К., 2005. С. 18-21.

20. Гончаренко М. С. Оценка энергоинформационного влияния релаксирующей музыки на функциональное состояние человека / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, А. В. Мельникова // Информатерапія : теоретичні аспекти та практичне застосування : XI міжнародна конф., 14-16 жовтня 2005 р. : матеріали. К., 2005. С. 22-23.

21. Гончаренко М. С. Интегральная оценка здоровья студентов ХНУ: Физические и духовный аспекты / М. С. Гончаренко, К. В. Носов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 3 міжнародна науково-практична конф, 810 квіт. 2003 г. : матеріали. Х., 2003. Т. 1. – С. 43-49.

22. Гончаренко М. С. Духовність молодого покоління України та формування культури здоров'я / М. С. Гончаренко, Л. В. Васильєва, Е. О. Коновалова // Валеологія: перші досягнення та перспективи : конф. з міжнародною участю, 22-23 листопада 2005 р. : матеріали. К., 2005, С. 17.

23. Гончаренко М. С. Опыт и пути развития валеологии на Украине / М. С. Гончаренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2005. – № 2. – Вип. 6. – С. 121-127.

2006

1. Гончаренко М. С. Педагогические технологии духовного оздоровления современного поколения / М. С. Гончаренко, Н. В. Михайличенко, В. Г. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 8-14.

2. Зайцев Г. К. Опыт валеологического образования учителей / Г. К. Зайцев, Е. И. Белолобская // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 80-85.

3. Кулиниченко В. Л. Валеология: проблемы и пути дальнейшего развития / В. Л. Кулиниченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 122-127.

4. Лебедев В. А. Йога в массовой культуре Запада: трансформация образа системы здоровья / В. А. Лебедев // Валеологія : сучасний стан,

напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 136-141.

5. Гончаренко М. С. Духовні стратегії збереження здоров'я та життя на планеті / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С.8-15.

6. Андрейко Г. П. Особенности духовного здоровья мужчин и женщин, прошедших через войну в Афганистане / Г. П. Андрейко, Т. М. Куйдіна // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С.16-21.

7. Гончаренко М. С. Анализ эффективности методов оценки состояния сердечно-сосудистой системы при выполнении функциональных проб / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, К. В. Носов, Е. О. Коновалова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 49-51.

8. Гончаренко М. С. Динамика физического здоровья студентов / М. С. Гончаренко, В. Е. Новикова, М. Г. Бакуменко, Н. Г. Кучук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 1. – С. 52-54.

9. Самойлова Н. В. Проблема впливу освітнього процесу на стан здоров'я студентів / Н.В. Самойлова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 2. – С. 162-168.

10. Тимченко А. Н. Изменение функциональной активности органов и систем организма в течение суток / А. Н. Тимченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 2. – С. 177-184.

11. Гончаренко М. С. Дослідження стану здоров'я студентів у процесі навчальної діяльності методом рефлексодіагностики / М. С. Гончаренко, І. О. Філенко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 2. – С. 184-192.

12. Андрейко Г. П. Приоритетные духовные ценности у студентов-валеологов / Г. П. Андрейко, Т. М. Куйдіна, С. В. Скрипак // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 2. – С. 15-20.

13. Гончаренко М. С. Исследование воздействия рунных текстов на функциональное состояние человека / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, И. В. Игнатенко, Т. М. Чикало // Валеологія : сучасний

стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т.3. – С. 37-45.

14. Гончаренко М. С. Валеологические аспекты использования некоторых элементов системы У-Син ТКМ / М.С. Гончаренко, Е.А. Гололобова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 3. – С. 25-31.

15. Гончаренко Л. І. Освіта як основа для забезпечення здоров'я учнів / /Л. І. Гончаренко, С. В. Колодязна / Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 3. – С. 31-37.

16. Гончаренко М. С. Нові кондитерські вироби оздоровчого спрямування / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Т. А. Ванаква // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 3. – С. 45-51.

17. Камнева Т.П., Носов В.К. Исследование влияния фактора времени на состояние энергоинформационной составляющей человека / Т. П. Камнева, В. К. Носов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 3. – С. 86-96.

18. Коновалова О. О. Система валеологічного оздоровлення учнів навчальних закладів сприяння здоров'ю / О. О. Коновалова, Л. С. Страшна, Л. К. Овдієнко, Н. В. Заугольнікова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 4 міжнародна науково-практична конф, 57 квіт. 2006 г. : матеріали. Х., 2006. Т. 3. – С. 101-114.

19. Гончаренко М. С. Актуальність проблеми формування навичок здорового способу життя / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Моніторинг якості освіти на регіональному рівні : всеукраїнський науково-практичний семінар, 19-20 квітня 2006 р. : матеріали. Х., 2006. С. 53-55.

20. Гончаренко М. С. Духовные аспекты образования и воспитания современной молодежи / М. С. Гончаренко // Этический и духовные аспекты развития человека и общества : VI Международный форум, 26-28 мая 2006 г., тезисы. Х., 2006. С. 11-14.

21. Гончаренко М. С. Сознание как основание универсального энергетического поля / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Этический и духовные аспекты развития человека и общества : VI Международный форум, 26-28 мая 2006 г., тезисы. Х., 2006. С. 14-17.

22. Гончаренко М. С. Адаптація студентів за спеціальністю «Валеологія» в ХНУ ім. В. Н. Каразіна до вимог Болонського процесу / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Формування мотивації здорового способу життя та профілактика ВІЛ/СНІД засобами освіти : міжнародна

науково-методична конф., 20-21 червня 2006 р. : матеріали. К., 2006. С. 177-182.

23. Гончаренко М. С.. Исследование влияния фактора времени на состояние энергоинформационной составляющей человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, В. К. Носов // Причинные аспекты развития живых систем : IX сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 36-40.

24. Гоч В. П. Влияние гармонизированной Рунами воды на психофизиологические параметры функционирования человеческого организма / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Т. М. Чикало // Причинные аспекты развития живых систем – Причинные аспекты развития живых систем : IX сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 356-374.

25. Харченко Л. П. Концептуальна модель формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя / Л. П. Харченко, Ю. Д. Бойчук, М. С. Гончаренко // Культура здоров'я : всеукраїнська конф., 18-19 вересня 2006 р. : зб. наук. праць. К., 2006. С. 243-248.

26. Гончаренко М. С. Моніторинг здоров'я дітей з різних екологічних районів / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Гігієнічні та соціально-психологічні аспекти моніторингу здоров'я школярів : науково-практична конф., 18-19 жовтня 2006 р. : матеріали. Х., 2006. С. 48-50.

27. Гончаренко М. С. Еколого-валеологічна культур майбутнього вчителя як актуальна проблема вищої педагогічної освіти / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Здорове довкілля – здорова нація : всеукраїнська науково-практична конф., 25-27 травня 2006 р. : тези. Бердянськ, 2006. С.29-35.

28. Гончаренко М.С. Педагогіка здоров'я / М. С. Гончаренко // Науково-популярний журнал-ревью. 2006. № 4. С. 11-13.

29. Гончаренко М. С. Оцінка стану соматичного та психічного здоров'я студентів вищих навчальних закладів при адаптації до навчального процесу / М. С. Гончаренко, В. Г. Пасинок, В. Є. Новікова, І. Г. Мартиненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2006. – № 3. – Вип. 7. – С. 12-14.

30. Гончаренко М. С. Аналіз впливу препарату «Гліпек» на функціональний стан центральної нервової системи / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2006. – № 3. – Вип. 7. – С. 21-25.

31. Гончаренко М. С. , Коновалова О.О. Водний обмін та іткорекція при заняттях спортом / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова // Проблеми вдосконалення роботи з фізичного виховання та юнацького спорту : обласна науково-практична конф., 11-14 вересня 2006. : матеріали. Х., 2006. С. 25-29.

2007

1. Гончаренко М. С. Духовный мир человека / М. С. Гончаренко // Духовність особистості : методологія, теорія і практика : науково-практична конф., 18-21 травня 2007 р. : зб. наук. праць. – Луганськ, 2007. – С. 41-49.
2. Гончаренко М. С. Розробка таблеток кальцію і магнію та таблеток цинку з пролонгованим вивільненням / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара, П. Д. Пашнев // Лекарства – человеку : научно-практическая конф., 21-23 апреля 2001 г. : материалы. – Х., 2001. – С. 94-99.
3. Михайличенко М. В. Гуманізація виховання й освіти як шлях до духовного оновлення суспільства / М. В. Михайличенко, М. С. Гончаренко, В. Є. Новикова, Е. Т. Карачинська // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 55-61.
4. Гоч В. П. Разработка технологий использования пиктографических резонаторов для гармонизации функционального состояния человека / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, В. Г. Самохвалов, Ю. М. Скоморовский // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 42-49.
5. Гончаренко М. С. Орієнтована модель кваліфікації «здоров'я людини» за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр (6.010203) / М. С. Гончаренко, В. І. Шахненко, О. О. Коновалова, С. В. Страшко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 7-12.
6. Гончаренко М. С. Некоторые традиции динамики здоровья первокурсников ХНУ / М. С. Гончаренко, К. В. Носов, В. Е. Новикова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 66-78.
7. Гончаренко М. С. Действие сиропа «Валеотон» на некоторые показатели метаболизма крыс при введении солей марганца и свинца / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, С. М. Охрименко, Г. В. Ганусова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 78-81.
8. Іонова О. М. Вимоги до здоров'язберігаючого навчально-виховного процесу / О. М. Іонова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 130-136.
9. Гончаренко М. С. Фактор времени как отражение природных ритмов / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Т. Д. Кравцова // Валеологія :

сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 52-58.

10. Гончаренко М. С. Створення та фізико-хімічні дослідження таблеток «Цинк-пектин» / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 1. – С. 58-64.

11. Гончаренко М. С. Особливості впливу препарату «Цинк-пектин» на мінеральний обмін шурів при введенні токсичних доз марганцю / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Н. М. Світлакова, Г. П. Андрейко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 63-70.

12. Квитчатая А. И. Роль микроэлементов рациональном питании человека / А. И. Квитчатая, С. А. Тихонова, Е. О. Коновалова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 111-116.

13. Макеев М. В. Валеологічне виховання й оздоровлення у позашкільному закладі дітей, підлітків і молоді / М. В. Макеев, І. Є. Набока, О. В. Кабацька // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 131-138.

14. Мартыненко И. Г. Функциональное состояние сердечно-сосудистой системы у студентов первого курса / И. Г. Мартыненко, М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, К. В. Носов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 138-143.

15. Набока І. Є. Національне виховання і навчання здоровому способу життя студентської молоді / І. Є. Набока // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 145-152.

16. Самойлова Н. В. Стан психічного здоров'я студентів перших курсів / Н. В. Самойлова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 174-179.

17. Шахненко В. І. Відсутність моніторингу здоров'я учнів в курсі «основи здоров'я» як один з недоліків чинної навчальної програми / В. І. Шахненко, Є. О. Цуканова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 5 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2007 р. : матеріали. Х., 2007. Т. 3. – С. 204-206.

18. Гончаренко М. С. Влияние экологических факторов на состояние здоровья школьников Украины / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Н. Н. Светлакова, Г. П. Андрейко // Физиолого - гигиенические проблемы

экологии человека: всероссийская научная конф. с междунар. участием, 15-16 мая 2007 г. : материалы. – Белгород, 2007. – С. 37.

19. Ткаченко А.В. Оценка функционального состояния организма студентов и его коррекция фитосиропом «Валеотон» / А. В. Ткаченко // Физиолого - гигиенические проблемы экологии человека: всероссийская научная конф. с междунар. участием, 15-16 мая 2007 г. : материалы. – Белгород, 2007. – С. 123.

20. Гончаренко М. С. Основное задание гуманистического образования состоит в формировании и воспитании современного мировоззрения и духовности / М. С. Гончаренко // Этические и духовные аспекты развития человека и общества : VII Международный форум, 26-28 мая 2006 г., тезисы. Х., 2006. С. 8-10.

21. Гончаренко М. С. Анализ состояния духовно ценностной ориентации в различных возрастных группах населения / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // Этические и духовные аспекты развития человека и общества : VII Международный форум, 26-28 мая 2006 г., тезисы. Х., 2006. С. 10-11.

22. Гончаренко М. С. Валеологические аспекты мониторинга здоровья детей и молодежи в течение учебного процесса / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Н. В.Самойлова, Н. Н.Светлакова // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2006 г. : материалы. – СПб., 2005. – С. 47-48.

23. Гончаренко М. С. К вопросу о необходимости подготовки педагогов-валеологов на Украине / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, А. Н. Тимченко // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2006 г. : материалы. – СПб., 2005. – С. 49-51.

24. Гончаренко М. С. Формирование нового мировоззрения и духовности – ведущие факторы современного образования / М. С. Гончаренко // Причинные аспекты развития живых систем : X сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 21-25.

25. Гончаренко М. С. Виховання та гуманізація освіти як шляхи до духовного оновлення суспільства / М. С. Гончаренко, С. В. Кириленко, М. В. Михайличенко, В. Є. Новікова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2007. – № 4. – Вип. 8. – С. 20-23.

26. Гончаренко М. С. Валеологічний моніторинг здатності студентів до самовдосконалення. / М. С. Гончаренко, О. О. Гололобова, В. Г. Пасинок // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2007. – № 5. – Вип. 9. – С. 28-32.

27. Гончаренко М. С. Воспитание духовных ценностей в образовательном процессе / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина, В. Є. Новікова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2007. – № 5. – Вип. 9. – С. 33-36.

28. Гончаренко М. С. Кореляційна структура показників функціонального стану систем організму в різних вікових та хронобіологічних групах / М. С. Гончаренко, Г. М. Тимченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2007. – № 5. – Вип. 9. – С. 36-43.

29. Гончаренко М. С. впливу препарату «Гліпек» на функціональний стан центральної нервової системи щурів / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара // Медична хімія. – 2007. – Т. 9. – №1. – С. 138-140.

30. Гончаренко М. С. Пошуки еліксиру здоров'я / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова. // Вісті Красноградщини. – 2007. – №22. – С. 8.

31. Гончаренко М. С. Валеологічний моніторинг формування духовної складової здоров'я студентів / М. С. Гончаренко, О. О. Гололобова // Санологія в практиці сімейного лікаря : науково-практична конф., 12-14 листопада 2007 р. : тези. – К., 2007. – С. 36-39.

32. Гончаренко М. С. Теоретические основы валеологии. Возвращение к вопросу / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Санологія в практиці сімейного лікаря : науково-практична конф., 21 вересня 2007 р. : тези. – К, 2007. – С. 40-45.

33. Гончаренко М. С. Изучение действие мази «Валеотон» на модели ультрафиолетовой эритемы / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Г. П. Андрейко // Актуальные аспекты фитотерапии в дерматологии : 2 научно-практическая конф. с международ. участием, 12-14 грудня 2007 р. : матеріали. – М., 2007. – С. 20-23.

34. Гончаренко М. С. Применение продуктов оздоровительного питания на растительной основе для коррекции нарушений состояния здоровья детей, вызванных экологическими факторами / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Г. П. Андрейко, А. В. Гончаренко // Екологія здоров'я : науково-практична конф., 18 грудня 2007 р. : матеріали. – Х., 2007. – С. 50-52.

2008

1. Гончаренко М. С. Валеософія – фундаментальна основа нового етапу розвитку медицини / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Трансформація медицини, медичного знання та освіти: філософські та методологічні аспекти : науково-практичний семінар, 11 лютого 2008 р. : матеріали. – К., 2008. – С. 19-21.

2. Шахненко В. І. Підготовка учнів до ведення здорового способу життя у змісті здоров'яформуючих курсів ЗНЗ незалежної України / В. І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2008. – № 6. – Вип. 10. – С. 167-175.

3. Гончаренко М. С. Валеопедагогічні аспекти духовності / М. С. Гончаренко // Методика викладання природничих дисциплін у

вищій школі : XV Каришинські читання, 15-17 лютого, 2008 р. : зб. наук. праць. – Полтава, 2008. – С.49-51.

4. Шахненко В. І. Методика проведення практичних занять з безпеки життєдіяльності (з досвіду роботи кафедри валеології) / В. І. Шахненко, Т. Д. Кравцова // Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі : XV Каришинські читання, 15-17 лютого, 2008 р. : зб. наук. праць. – Полтава, 2008. – С. 152-155.

5. Коновалова Е. О. Некоторые аспекты проведения практических занятий по экологической валеологии / Е.О. Коновалова, Г.П. Андрейко // Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі : XV Каришинські читання, 15-17 лютого, 2008 р. : зб. наук. праць. – Полтава, 2008. – С.333-335.

6. Михайличенко М. В. Современные требования к педагогу нового типа. Валеологический аспект / М. В. Михайличенко, М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 1. – С.26-32.

7. Ткаченко А. В. Влияние гипокинезии на метаболические процессы в сердце и печени экспериментальных животных / А. В. Ткаченко, М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 2. – С.170-180.

8. Гончаренко М. С. Способ гармонизации психо-физиологического состояния организма слепых детей / М.С. Гончаренко, Т.П. Камнева // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 68-71.

9. Гончаренко М. С. Анализ распределения энергии на уровне чакр / М.С. Гончаренко, Т.П. Камнева, Т.А. Смирнова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 32-39.

10. Гончаренко М. С. Вивчення духовного та морального здоров'я особистості / М. С. Гончаренко, О. В. Касьянова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 39-45.

11. Гончаренко М. С. Валеологический аспект гуманистической стратегии перестройки системы образования Украины / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, А. Л. Животовская // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 45-53

12. Гончаренко М. С. Научный аспект использования «комплекса медицинского экспертного» И. В. Оржельского / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина, А. О. Коптелов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та

перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 53-56.

13. Гончаренко М. С. Анализ воздействия поясов с рунной символикой на психофизиологическое состояние человека / М. С. Гончаренко, Ю. В. Москаленко, М. Д. Иванченко, Н. Г. Кучук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 56-61.

14. Гончаренко М. С. Управління як інноваційний процес у формуванні та розвитку здоров'я людини: постановка проблеми / М. С. Гончаренко, Т. О. Парфіненко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 63-71.

15. Гончаренко М. С. Валеологическая ориентация студентов на здоровый образ жизни через осмысление жизненных целей / М. С. Гончаренко, А. Н. Тимченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 229-232.

16. Куйдина Т. М. Духовные ценности в системе воспитания и образования / Т. М. Куйдина, А. С. Великая, В. Г. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 88-93.

17. Куйдина Т. М. Степень развития человеческого сознания / Т. М. Куйдина, И. И. Цимбалов // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 93-97.

18. Самойлова Н. В. Тренінгові програми формування культури здоров'я молодого покоління / Н. В. Самойлова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 111-115.

19. Самойлова Н. В. Лечебные возможности цветотерапии / Н. В. Самойлова, В. В. Иванова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 115-118.

20. Гончаренко М. С. Діагностичні підходи до визначення стану духовного і морального здоров'я особистості / М. С. Гончаренко, Е. Т. Карачинська, В. Є. Новікова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 232-235.

21. Черепня Л. Ю. Перший випуск валеологів в Україні! / Л. Ю. Черепня // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 130-135.

22. Чикало Т. М. Использование фрактального метода анализа кардиоритма для определения адаптационных возможностей организма студентов / Т. М. Чикало // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 135-139.
23. Шахненко В. І. Місце духовного та інших складових здоров'я в навчальній програмі шкільного предмета «Основи здоров'я» / В. І. Шахненко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 4. – С. 139-144.
24. Шахненко В. І. Руйнація духовності як одна з головних причин виродження нації / В. І. Шахненко, С. В. Страшко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 203-206.
25. Шевченко Г. П. Діяльність Інституту духовного розвитку людини / Г. П. Шевченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2008 р. : матеріали. Х., 2008. Т. 3. – С. 206-212.
26. Коновалова О. О. Моніторинг мінерального складу питної води в окремих регіонах України / О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко // Мониторинг природных и техногенных сред : всеукр. научная конф., 18-19 мая 2008 г. : материалы. – Симферополь, 2008. – С. 70-74.
27. Кулиниченко В. Л. Валеология как творчество / В. Л. Кулиниченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 6 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2008 р. : матеріали. – Х., 2008. Т. 1. – С. 37-44
28. Konovalova Olene. Health feed as method of strengthening of health of participants of educational process / Olene Konovalova, Oleksiy Poluboiarov // 4 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2008. – Brno. –P. 24.
29. Samoilova Nataliia. Syrvey of Psychological and valeological methods of forming health culture of the young generation / Samoilova Nataliia // 4 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2008. – Brno. –P. 38.
30. Goncharemko Mariya. The spiritual values and educational system / Goncharemko Mariya // 4 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2008. – Brno. – P. 12.
31. Гончаренко М. С. Химический состав и транспортные сойства эритроцитарных мембран при гиперэпидермопозе / М. С. Гончаренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2008. – № 6. – Вип. 10. – С. 34-37.

32. Гончаренко М. С. Транспортные свойства мембран эритроцитов при повышенном эпидермопозе / М. С. Гончаренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2008. – № 6. – Вип. 10. – С. 38-40.

33. Гончаренко М. С. Перспективы развития духовности в здоровьесозидающем процессе современной системы образования / М. С. Гончаренко, Н. В. Михайличенко // Ценностные приоритеты здоровья и профессионально –личностного развития студентов в образовательном пространстве физической культуры : всероссийская научно-практическая конф., 12 мая 2008 г. : материалы. – М., 2008. – С. 52-58.

34. Гончаренко М. С. Аксіологічні аспекти професійної підготовки педагогів-валеологів / М. С. Гончаренко // Формування ціннісно-мотиваційного ставлення педагогів до проблеми збереження здоров'я : науково-методична конф., 25 травня 2008 р. : матеріали. – К., 2008. – С. 31-37.

35. Коновалова О. О. Досвід проведення моніторингу стану здоров'я дітей у навчальних закладах мережі шкіл сприяння здоров'я / О. О. Коновалова // Формування ціннісно-мотиваційного ставлення педагогів до проблеми збереження здоров'я : науково-методична конф., 25 травня 2008 р. : матеріали. – К., 2008. – С. 56-60.

36. Гончаренко М. С. Гуманистические стратегии современного педагогического процесса. Валеологический аспект / М. С. Гончаренко // Оздоровительное воспитание молодежи: от гуманизации образования к гуманизации общества : межд. науч. симпозиум, 21-24 мая 2008 г. : материалы. – Ирпень, 2008. – С. 93-105.

37. Гончаренко М. С. Авторська програма спецкурсу «Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя» / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Бойчук // Здорове докiлля – здорова нація : міжнар. науково-практична конф., 18 липня 2008 р. : матеріали. – Бердянськ, 2008. – С. 43-45.

38. Гончаренко М. С. Гуманистические стратегии современного педагогического процесса. Валеологический аспект // Здорове докiлля – здорова нація : міжнар. науково-практична конф., 18 липня 2008 р. : матеріали. – Бердянськ, 2008. – С. 43-45.

39. Коновалова О. О. Нові підходи до викладання екологічної валеології у вищих навчальних закладах / О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко // Тези доповід. та мат. Міжнар. наук.-практ. конф. «Здорове докiлля – здорова нація», – Бердянськ, 2008. – С 52-60.

40. Гончаренко М. С. Начуные, педагогические и практические аспекты развития валеологии / М. С. Гончаренко // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 38-46.

41. Гончаренко М. С. Изучение возрастных особенностей ауры / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 133-146.

42. Чикало Т. М. Использование фрактального метода анализа кардиоритма для определения адаптационных возможностей организма / Т. М. Чикало // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 174-177.

43. Гоч В. П. Гармонизация психо-физиологических процессов человека с помощью зеркал / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский, В. Г. Самохвалов // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 243-255.

44. Гоч В. П. Исследование влияния устройства для настройки меридианов БАТ на гармонизацию функциональных показателей человека / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 256-259.

2009

1. Гончаренко М. С. Гуманистические стратегии современного педагогического процесса валеологический аспект / М. С. Гончаренко, І. В. Карпенко, Н. В. Михайліченко, В. Є. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – № 1016. – Вип. 2. – С. 5-12.

2. Коновалова О. О. Валеологические методы адаптации студентов университетов к учебному процессу / О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко, Л. С. Лойко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – № 1016. – Вип. 2. – С. 107-119.

3. Кравцова Т. Д. Педагогіко-валеологічні аспекти захисту здоров'я учнів і студентської молоді від негативного впливу комп'ютерної техніки / Т. Д. Кравцова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – № 1016. – Вип. 2. – С. 119-121.

4. Ткачова Н. О. Упровадження здоров'язберегючих заходів у шкільній навчальній заклад / Н. О. Ткачова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – № 1016. – Вип. 2. – С. 196-202.

5. Шахненко В. І. Вплив Місяця на психічний стан, фізичну силу та розумову працездатність дітей і підлітків / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – № 1016. – Вип. 2. – С. 222-238.

6. Гончаренко М. С. Уровень духовного потенциала личности как показатель оценки качества жизни / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина, Л. Н. Чорноватый, Л. И. Рожков // Здоровый образ жизни – основа профессионального и творческого долголетия : международная научно-методическая конф., 11-13 мая 2009 г. : материалы. – Минск, 2009. – С. 42-43.

7. Шахненко В. І. Підготовка учнів до ведення здорового способу життя у змісті здоров'я формування курсів ЗНЗ незалежної України / В. І. Шахненко // Медико-біологічні та соціально-педагогічні аспекти збереження здоров'я людини : всеукраїнський науковий семінар, 18-19 квітня 2008 р. : зб. наук. праць.. – Трускавець, 2008. – С. 87-109.

8. Гончаренко М. С. Интегральный показатель здоровья на основе данных аппаратно-программного комплекса «inta-com-voll» по методике Р. Фолля / М. С. Гончаренко, К. В. Носов, А. В. Мельникова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 7 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2009 г. : матеріали. Х., 2009. Т. 1. – С. 72-82.

9. Горчаков В. Ю. Профилактические засоби підтримки здоров'я людини / В. Ю. Горчаков, Н. О. Бондар // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 7 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2009 г. : матеріали. Х., 2009. Т. 1. – С. 82-87.

10. Кулиниченко В. Л. Правило информированного согласия в валеологии / В. Л. Кулиниченко, С. В. Пустовит // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 7 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2009 г. : матеріали. Х., 2009. Т. 1. – С. 108-113.

11. Іванова В. В. Оздоровлення студентів методом кольоротерапії / В. В. Іванова // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 7 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2009 г. : матеріали. Х., 2009. Т. 1. – С. 84-90.

12. Осадчий О. Ю. Вплив занять у гуртку валеологічного спрямування на стан здоров'я дітей / О. Ю. Осадчий // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 7 міжнародна науково-практична конф, 46 квіт. 2009 г. : матеріали. Х., 2009. Т. 1. – С. 159-164.

13. Шахненко В. І. Підготовка учнівської молоді до ведення здорового способу життя, створення сім'ї і виховання дітей на цих засадах як соціально-педагогічна проблема / В. І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного

виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2009. – № 4. – Вип. 4. – С. 155-158.

14. Попова Г. В. Прагнення студентів технічного ВНЗ до особистісно-професійного самовдосконалення / Г. В. Попова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Психологія» : зб. наук. пр. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2009. – Вип. 30. – С. 244-254.

15. Гончаренко М. С. Теоретические основы формирования мотивационно-ценностного отношения к здоровью у студентов – валеологов / М. С. Гончаренко // Здоровая образовательная среда – здоровое поколение : Всероссийская конф. с междунар. участием, 26 мая 2009 г. : материалы. – Тюмень, 2009. – С. 59-65.

16. Гончаренко М. С. Формирование духовности в процессе валеологической подготовки / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // Этический и духовные аспекты развития человека и общества : IX Международный форум, 26-28 мая 2006 г., тезисы. Х., 2006. С. 11-14.

17. Шахненко В. І. Теорія, методика та актуальність проведення профілактики йододифіциту в закладах освіти України / В. І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2009. – № 5. – Вип. 9. – С. 154.

18. Andrejko Halina. A Value of health in the motivational sphere of children / Andrejko Halina // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. – P. 5.

19. Goncharenko Marjya. Influence of valeological education on forming of spiritual health / Goncharenko Marjya // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. – P. 17.

20. Konovalova Olena. Forming of children's health by facilities of extracurricular work / Konovalova Olena, Kabatskaya Olena, Osadchiy Olexander // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. – P. 37.

21. Shachnenko Vyacheslav. Soviet period of development of theory and practice in childrens and teenagers health formation / Shachnenko Vyacheslav // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. – P. 54

22. Marjya Goncharenko. Scientific, pedagogical and practical aspects of development valeology in Ukraine / Marjya Goncharenko // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. – P. 31-39.

23. Nataliia Samoiloa. Psychological and valeological methods of forming health culture of young generation / Nataliia Samoiloa // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. –P. 77-81.

24. Olena Konovalova. Health-Improving Nourishment as a method of strengthening the health of participants of the educational process / Olena Konovalova, Nataliia Samoiloa, Oleksiy Poluboiarov, Igor Tsymbalov // 5 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2009. – Brno. –P. 147-154.

25. Гончаренко М. С. Уровень духовного потенциала личности как показатель оценки качества жизни / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина, Л. Н. Черноватый, Л. И. Рожкова // Здоровый образ жизни – основа профессионального и творческого долголетия : международная научно-методическая конф., 20-30 января 2009 г. : материалы. – Минск, 2009. – С. 42-43.

26. Гончаренко М. С. Влияние валеологического образования на формирование духовного здоровья студентов / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // Моніторинг здоров'я школярів: між секторальна взаємодія лікарів, педагогів, психологів : науково-практична конф. з міжнародною участю, 21-22 жовтня 2009 р. : матеріали. – Х., 2009. – С. 144-154.

27. Шахненко В. І. Теоретичні основи навчальної програми підготовки учнів ЗНЗ до створення сім'ї і виховання дітей на засадах здорового способу життя / В.І. Шахненко // Моніторинг здоров'я школярів: між секторальна взаємодія лікарів, педагогів, психологів : науково-практична конф. з міжнародною участю, 21-22 жовтня 2009 р. : матеріали. – Х., 2009. – С. 215-219

28. Шахненко В. І. Проблеми підготовки учнів до створення сім'ї у змісті освіти середньої загальноосвітньої школи / В. І. Шахненко, І. В. Котенко, І. Л. Третякова, Є. О. Цуканова // Моніторинг здоров'я школярів: між секторальна взаємодія лікарів, педагогів, психологів : науково-практична конф. з міжнародною участю, 21-22 жовтня 2009 р. : матеріали. – Х., 2009. – С. 238-243.

29. Коновалова О. О. Порівняння методів, що застосовуються для моніторингу здоров'я в навчальних закладах мережі шкіл сприяння здоров'ю / О. О. Коновалова // Моніторинг здоров'я школярів: між секторальна взаємодія лікарів, педагогів, психологів : науково-практична конф. з міжнародною участю, 21-22 жовтня 2009 р. : матеріали. – Х., 2009. – С. 369-373.

30. Шахненко В. І. Профілактика дефіциту сполук кальцію та заліза в учнів загальноосвітньої школи як соціально-педагогічна проблема / В. І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми

фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2009. – № 5. – Вип. 9. – С. 139-142.

31. Коновалова О. О. Корекція мінерального обміну в учнів «шкіл сприяння здоров'ю» за допомогою фітосиропу / О. О. Коновалова, О. В. Гончаренко // Природничий альманах. – 2009. – Вип. 12. – Херсон. – С. 119 – 128.

32. Жаліло Л. І. Валеологія як інноваційний підхід покращення здоров'я народу / Л. І. Жаліло // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 71-73.

33. Кабацька О. В. Організація наукової пошуково-пізнавальної діяльності з валеології (здоров'я людини) у позашкільному навчальному закладі / О. В. Кабацька, І. О. Ковальова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 74-79.

34. Миргород І. М. Влияние физических нагрузок в спортивных секциях на состояние физического здоровья студентов с разным типом кровообращения / І. М. Миргород // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 98-101.

35. Омельченко С. О. Технологія розробки відновлювально-тренувальних програм у фізичній реабілітації осіб із порушеннями функцій спинного мозку / С. О. Омельченко, В. М. Пристанський // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 107-112.

36. Плахтій П. Д. Система підготовки студентів природничого факультету до здорового способу життя та викладання основ здоров'я в загальноосвітніх навчальних закладах України (з досвіду роботи) / П. Д. Плахтій, І. В. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 119-122.

37. Самойлова Н. В. Рівень здоров'я студентів під впливом тренінгу з формування культури здоров'я / Н. В. Самойлова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія:

сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 129-137.

38. Тимченко А. М. Розробка програми індивідуального, особистісного та професійного саморозвитку / А. М. Тимченко, М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 138-142.

39. Шахненко В. І. Здоров'язберігаючий режим життя і діяльності людини / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 148-162.

40. Шигимага О. А. Валеотехнологии гармонизации организма человека через медитацию на стихии / О. А. Шигимага // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 11. – С. 163-165.

41. Гоч В. П. Гармонізаційний вплив на енергоінформаційну складову структурної організації людини / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Н. Г. Кучук, В. М. Новиков // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 266-273.

42. Гоч В. П. Влияние устройства гармонизатора «Тюльпан» на состояние здоровья / В. П. Гоч, В. М. Новиков, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский, // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 273-280.

2010

1. Шахненко В. І. Теорія і методика проведення профілактики дефіциту вітаміну а в учнів ЗНЗ / В. І. Шахненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2010. – № 6. – Вип. 10. – С. 142-144.

2. Шахненко В. І. Підготовка старшокласників до ведення здорового способу життя, створення сім'ї і виховання дітей на його засадах як одна з умов поліпшення здоров'я нації / В. І. Шахненко, М. С. Гончаренко // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. праць. – К., 2010. – №1 (3). – С. 262-269.

3. Кучук Н. Г. Використання методу кірліанографії для моніторингу психофізіологічного стану молоді з особливими освітніми потребами / Н. Г. Кучук, М. С. Гончаренко // Освіта і здоров'я : формування здоров'я дітей, підлітків та молоді в умовах навчального закладу : всеукраїнська

науково-практична конф., 11-13 квітня 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. – С. 37-40.

4. Гончаренко М. С. Духовність, здоров'я й освіта / М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 7-14.

5. Гончаренко М. С. Вода – основа здорової життя / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдіна, Т. М. Чикало // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 12-14.

6. Салтан Г. О. Поняття «здоров'я» у ціннісно-смісловій структурі особистості / Г. О. Салтан // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 15-19.

7. Шахненко В. І. Сучасні підходи до тлумачення змісту ведення здорового способу життя як умови фізичного здоров'я / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 20-30.

8. Шахненко В. І. Підготовка учнів до створення сім'ї та виховання дітей у змісті освіти середньої загальноосвітньої школи як педагогічна проблема / В. І. Шахненко, В. І. Котенко, І. Л. третьякова, Є. О. Цуканова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 31-35.

9. Бутенко Х. В. Вивчення особливостей функціонування серцевосудинної системи школярів за умов різних технологій навчання / Х. В. Бутенко, М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 37-39.

10. Гончаренко М. С. Дослідження фрактальних характеристик кардіоритму студентів ХНУ імені В. Н. Каразіна у динаміці навчального року / М. С. Гончаренко, Т. М. Чикало // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та

основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – № 978. – Вип. 7. – С. 41-45.

11. Миргород І. М. К вопросу об учете типов кровообращения при определении физических нагрузок для учащейся молодежи / І. М. Миргород // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 978. – Вип. 7. – С. 53-57.

12. Пилипенко М. А. Вплив ноосферних технологій навчання на енергетичні показники здоров'я учнів / М. А. Пилипенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 978. – Вип. 7. – С. 58-64.

13. Скрипак С. В. Дослідження стану серцево-судинної системи у тренуваних і нетренуваних студентів / С. В. Скрипак, М. А. Удовенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 978. – Вип. 7. – С. 70-75

14. Гончаренко М. С. Использование оздоровительных тренингов для повышения уровня здоровья педагогов общеобразовательных школ / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, Т. П. Камнева, О. Н. Касьян // Проблемы здоровья в профессии педагога международный научно-методический семинар, 15 апреля 2010 г : материалы. – Белгород, 2010.– С. 107 – 112.

15. Самойлова Н. В. Психолого – педагогические пути адаптации студентов к обучению в Вузе / Н. В. Самойлова // Проблемы здоровья в профессии педагога международный научно-методический семинар, 15 апреля 2010 г : материалы. – Белгород, 2010.– С. 207-210.

16. Гончаренко М. С. Використання методу кірліанографії для діагностики психофізіологічного стану студентів з особливими освітніми потребами / М. С. Гончаренко, Н. Г. Кучук // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 1. – С. 95-100.

17. Камнева Т. П. Влияние методики «Дыхание жизни» на энергетику организма / Т. П. Камнева, А. В. Мельникова, С. И. Лосев // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 1. – С. 159-165.

18. Шахненко В. І. Уведення загальнопедагогічного принципу «Бережливе ставлення вчителя до здоров'я учнів у навчально-вихновному процесі загальноосвітньої школи» – потреба часу / В. І. Шахненко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8

міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 1. – С. 252-259.

19. Кулиниченко В. Л. Валеологія як відповідальна соціальна практика / В. Л. Кулиниченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 1. – С. 165-171.

20. Самойлова Н. В. Тренінгові технології у формуванні психологічної складової культури здоров'я студентів / Н. В. Самойлова // науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського: Серія «Психологічні науки» : зб. наук праць. ред. – Миколаївський державний університет імені В. О. Сухомлинського, 2010. – Вип. 4. – Т. 2. – С. 206-209

21. Гончаренко М. С. Форми, методи и технологии здоровьесбережения в процессе повышения профессионального мастерства педагогов / М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 6-13.

22. Гончаренко М. С. Здоровьесберегающие технологии и их роль в образовательном процессе / М. С. Гончаренко, С. В. Кириленко, А. Н. Тимченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 62-70.

23. Гончаренко М. С. Физиологические и психологические механизмы действия на организм человека метода биорезонансной коррекции Бартеля Йорка / М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 71-85.

24. Коновалова О. О. Інтегральна оцінка ступеню забруднення продуктів харчування населення східного регіону / О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко, О. О. Гладка // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 152-156.

25. Куйдина Т. М. Духовное развитие студентов-валеологов в процессе обучения / Т. М. Куйдина // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 160-166.

26. Жаліло Л. І. Валеологія як «соціальна інновація» / Л. І. Жаліло // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 53-58.

27. Касьян О. М. Вплив оздоровчих технологій на функціональний стан органів і систем організму викладачів / О. М. Касьян // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна

науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 68-73.

28. Шахненко В. И. Профилактика йододефицита в учебно-воспитательном процессе основной и старшей школы / В. И. Шахненко, Е. А. Зеленская, И. В. Котенко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 8 міжнародна науково-практична конф, 4–6 квіт. 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. Т. 2. – С. 131-136.

29. Гончаренко О. В. Вивчення дії токсичних доз свинцю на мінеральний обмін щурів та його корекція / О. В. Гончаренко, О. О. Коновалова // Природничий альманах. – 2010. – № 13. – С. 5-13.

30. Гоч В. П. Синдром жизненного истощения (СЖИ) / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко // Этический и духовные аспекты развития человека и общества : X Международный форум, 14-15 мая 2010 г., тезисы. – Х., 2010. – С. 33-34.

31. Шахненко В. І. Авторська програма підготовки старшокласників до створення сім'ї і виховання дитини на засадах здорового способу життя / В. І. Шахненко // Шкільний світ : сучасна школа України. – 2010. – № 1 (217). – С. 3-16.

32. Шахненко В. І. Підготовка учнів до створення сім'ї та виховання дітей / В. І. Шахненко, І. Котенко, Т. Семенютіна // Здоров'я та фізична культура – 2010. – № 1 (169). – С. 1 – 5.

33. Шахненко В. І. Актуальність та зміст підготовки студентів ВНЗ України до здорового способу життя / В. І. Шахненко // Щомісячний науково-педагогічний журнал Молодь і ринок. – 2010. – № 3 (62). – С. 65-70.

34. Коновалова О. О. Забруднення харчових продуктів сполуками металів / О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко // Освіта і здоров'я : формування здоров'я дітей, підлітків та молоді в умовах навчального закладу : всеукраїнська науково-практична конф., 11-13 квітня 2010 р. : матеріали. – Х., 2010. – С. 200-203.

35. Tymchenko Anastasiia. The individual programmes of the improvement using the method of video-computer psychodiagnosis in the pedagogical process / Tymchenko Anastasiia // 6 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2010. – Brno. –P. 36.

36. Konovalova Olena. Music and aromas in the prophylaxis of fatigue for primary schoolboys / Konovalova Olena // 6 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2010. – Brno. –P. 32.

37. Goncharenko Maria. Forming of spiritual values in the process of socialization of personality / Goncharenko Maria // 6 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2010. – Brno. –P. 18.

38. Коновалова Е. О. Оптимизация напряжения адаптационных систем организма при помощи пиктографических резонаторов / Е.О. Коновалова, И.В. Купчишин // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 209-215.

39. Гончаренко М. С. Изучение влияния излучения мобильного телефона на ауру и клеточный уровень организации человека / М. С. Гончаренко, Т.П. Камнева, Т.М. Чикало // Причинные аспекты развития живых систем : XII сборн. науч. статей. – Севастополь, 2010. – С. 236-241.

40. Гончаренко М. Надбання кафедри валеології – для поліпшення здоров'я дітей, молоді і дорослих / М. Гончаренко, В. Шахненко, Е. Коновалова // Імідж сучасного педагога. – 2010. – №9 (108). – С. 42-46.

41. Гончаренко М. С. Духовное развитие будущих педагогов в процессе валеологического образования / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // Проблемы здоровья в профессии педагога международный научно-методический семинар, 15 апреля 2010 г : материалы. – Белгород, 2010.– С. 328-330.

42. Гончаренко М. С. Анализ состояния здоровья практически здоровых студентов и студентов с особыми потребностями / М. С. Гончаренко, Н. Г. Кучук // Функциональное состояние и здоровье человека : III Всероссийская научно-практическая конф., 4-7 октября 2010 г. : материалы. – Ростов н/Д, 2010. – С. 232-234.

43. Коновалова Е. О. Методы, рекомендуемые для проведения мониторинга здоровья участников образовательной деятельности / Е. О. Коновалова // Функциональное состояние и здоровье человека : III Всероссийская научно-практическая конф., 4-7 октября 2010 г. : материалы. – Ростов н/Д, 2010. – С. 287-289.

44. Самойлова Н. В. Компетентісний підхід до формування фізичного здоров'я студентів / Н. В. Самойлова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 978. – Вип. 7. – С. 52-62.

45. Гончаренко М. С. Вплив енергетичної оздоровчої технології на функціональну активність різних органів та систем / М. С. Гончаренко, О. М. Касьян // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 1016. – Вип. 7. – С. 68-73

46. Куйдіна Т. М. Вивчення духовного потенціалу особистості студентів / Т. М. Куйдіна, А. І. Усманова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 1016. – Вип. 7. – С. 74-78.

47. Кабацька О. В. Аналіз оздоровчих тренінгових програм, що впроваджуються в систему освіти для профілактики та подолання шкідливих звичок у підлітків / О. В. Кабацька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 1016/ – Вип. 7. – С. 86-93.

48. Шахненко В. І. Здоров'я людини. Підготовка старшокласників до ведення здорового способу життя, створення сім'ї і виховання дітей на його засадах / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 1016 / – Вип. 7. – С. 98-100.

49. Лисенко Д. А. Використання індивідуальних оздоровчих програм при навчанні слабкозорих / Д. А. Лисенко, Г. В. Попова, М. С. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 1016. – Вип. 7. – С. 49-62.

50. Гончаренко М. С. Рівень тривожності та самооцінки студентів під впливом занять з формування валеологічної культури / М. С. Гончаренко, Н. В. Самойлова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2010. – № 6. – Вип. 10. – С. 45-51.

51. Гончаренко М. С. Духовность и культура здоровья как детерминанты образовательного процесса / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // ЭтическиЕ и духовные аспекты развития человека и общества : VI Международный форум, 26-28 мая 2010 г., тезисы. – Х., 2010. – С. 32-43.

2011

1. Гончаренко А. В. Метаболические перестройки в организме крыс при нагрузке хлоридом марганца и биологически активными растительными компонентами / А. В. Гончаренко, Г. В. Ганусова, С. М. Охрименко // Український біохімічний журнал. – 2010. – №4 (додаток 1). – Т. 82. С 165.

2. Гончаренко М. С. Критерии оценки функционального состояния головного мозга школьников с применением метода ЭЭГ / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, А. Н. Тимченко, Г. П. Андрейко // Высокие технологии, фундаментальные и прикладные исследования в физиологии и медицине : междунар. конф., 11 февраля 2010 г. : материалы. – СПб., 2010. С. 53-55.

3. Гончаренко М. С. Валеопедагогический словарь к проблеме сохранения здоровья детей / М. С. Гончаренко, С. Е. Лупаренко // Социально-педагогическая и психологическая поддержка личностного и

професійного самоопределення в онтогенезі : міжнародн. конф., 3-4 жовтня 2011 г., матеріали. – Брест, 2010. – С. 56-59.

4. Гончаренко М. С. Психофізіологічний статус осіб різних біоритмологічних типів / М. С. Гончаренко, А. Н. Тимченко // Здоров'я і освіта в ХХІ : ХІ міжнародний конгрес, 18-19 жовтня 2011 г. : матеріали. – М., 2011. – С. 252.

5. Гончаренко М. С. Показатели асимметрии систем организма на основе методики «Inta-com-Voll» / М. С. Гончаренко, К. В. Носов, А. В. Мельникова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 5-17.

6. Кулиниченко В. Л. К вопросу о социализации валеологической деятельности / В. Л. Кулиниченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 18-22.

7. Куйдина Т. М. Формирование духовного здоровья студентов в процессе социализации / Т. М. Куйдина. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 56-51.

8. Шелест С. В. Медичний діагностичний центр «Медбіотех» як засіб діагностики та корекції здоров'я / С. В. Шелест, К. Г. Максименко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 52-56.

9. Гончаренко М. С. Розподіл типологічних показників у осіб з обмеженими фізичними можливостями. / М. С. Гончаренко, І. М. Миргород // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 67-74.

10. Старосельська Ю. І. Ценностное отношение к здоровью у студентов классического университета как педагогическая проблема / Ю. І. Старосельська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 97-103.

11. Ткачова Н. О. Валеологізація виховного процесу / Н. О. Ткачова, Н. О. Семченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та

методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 121-124.

12. Шахненко В. І. Здоров'я людини. Підготовка старшокласників до ведення здорового способу життя, створення сім'ї і виховання дітей на його засадах. / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – № 923. – Вип. 9. – С. 125-136.

13. Тимченко А. М. Розвиток особистості в структурі навчання / А. М. Тимченко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Серія «Фізичне виховання» : зб. наук. пр. – Х. : ХДАДМ, 2011. – № 2. – Вип. 2. – С. 115-120.

14. Vyacheslav I. Shachnenko. Soviet period of development of theory and practice in childrens and teenagers health formation / Vyacheslav I. Shachnenko // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. – P. 29-42.

15. Maria Goncharenko. The influence of valeological education on formation of spiritual health / Maria Goncharenko, Tetiana Kuidina // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. –P. 51-58.

16. Halina Andreyko. Value of health in motivational sphere of children / Halina Andreyko // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. – P. 131-136.

17. Olene Konovalova. Forming of childrens health by facilities of extracurricular work / Olene Konovalova, Olene Kabatskaya, Oleksander Osadchiy // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. – P. 233-241.

18. Гончаренко М. С. Современные направления развития валеологии / М. С. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 6-14.

19. Гончаренко М. С. Изучение влияния излучения мобильного телефона на организм человека / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, А. В. Мельникова, Т. М. Чикало // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 64-68.

20. Гончаренко О. В. Вплив фітосиропу на мінеральний обмін школярів / О. В. Гончаренко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 68-71.

21. Куйдина Т. М. Формирование ценностного отношения к здоровью у студентов-валеологов / Т. М. Куйдина // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 125-128.

22. Кулініченко В. Л. Валеология – засада та механізм відтворення людських ресурсів в українському суспільстві / В. Л. Кулініченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 125-128.

23. Набока І. Є. Створення курсу «Етновалеология» для формування культури здоров'я студентів / І. Є. Набока // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 167-170.

24. Самойлова Н. В. Рівень сформованості культури здоров'я та його роль у формуванні здоров'я студентів / Н. В. Самойлова, К. Ю. Місюра // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 187-193.

25. Шахненко В. І. Порівняльний аналіз готовності старшокласників до ведення здорового способу життя, створення сім'ї та виховання дітей на його засадах / В. І. Шахненко, І. В. Котенко, О. М. Полякова, Я. І. Славич // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : 9 міжнародна науково-практична конф, 8-11 квіт. 2010 г. : матеріали. Х., 2010. Т. 1. – С. 241-246.

26. Гончаренко М. С. Хронофизиологический статус современных школьников / М. С. Гончаренко, А. Н. Тимченко // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2010 г. : материалы. – СПб., 2010. – С. 36-41.

27. Гончаренко М. С. Исследование особенностей состояния сердечно-сосудистой системы студентов классического университета с помощью фрактального метода анализа кардиоритма / М. С. Гончаренко, Т. М. Чикало // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2010 г. : материалы. – СПб., 2010. – С. 35-36.

28. Коновалова Е. О. Скрининг уровня здоровья младших школьников после применения музыки и ароматов на уроках основ здоровья / Е. О. Коновалова, А. В. Бородин // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2010 г. : материалы. – СПб., 2010. – С. 50-51.

29. Куйдина Т. М. Аксиологический аспект изучения здоровья в процессе подготовки педагогов-валеологов / Т. М. Куйдина // Здоровье человека : международный конгресс валеологов, 19-21 апреля 2010 г. : материалы. – СПб., 2010. – С. 53-54.

30. Тимченко Г. М. Хронобіологічний статус сучасних школярів / Г. М. Тимченко // Експериментальна і клінічна медицина. – 2011. – №2 (51). – С. 49-52.

31. Гоч В. П. Влияние на организм человека Рунных технологий для гармонизации работы сердечно-сосудистой системы / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, А. В. Мельникова // Причинные аспекты развития живых систем : XIV сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 263-276.

32. Гоч В. П. Особенности взаимодействия органов и систем организма под влиянием Рунных технологий / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, К. В. Носов, Ю. М. Скоморовский // Причинные аспекты развития живых систем : XIV сборн. науч. статей. Севастополь, 2006. С. 277-286.

33. Коновалова Е. О. Профилактика весенней учебной дезадаптации у младших школьников путем применения музыки и ароматов на уроках основ здоровья / Е. О. Коновалова // Проблемы социально-психологической адаптации детей и молодежи в условиях модернизации российского образования : научно-практическая конф., 19-20 октября, 2011 г. : материалы. Белгород, 2011. С. 284-287.

34. Гончаренко М. С. Здоровьесберегающие педагогические технологии / М. С. Гончаренко // Проблемы социально-психологической адаптации детей и молодежи в условиях модернизации российского образования : научно-практическая конф., 19-20 октября, 2011 г. : материалы. Белгород, 2011. С. 355-360.

35. Goncharenko Maria. Physiological and psychological mechanisms of action on a human body of a method of bioresonant correction of bartel iorki / Goncharenko Maria, Iork Bartel, Sas A.M. // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. –P. 13.

36. Goncharenko Oleksii. Valeological accompaniment of teaching of students with the limited possibilities in the karazin kharkiv national university / Goncharenko Oleksii, Kuchuk Nina, Konovalova Olena // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. –P. 13.

37. Goncharenko Oleksii. Correction of mineral exchang of children from large industrial centers through fitosirop / Goncharenko Oleksii, Konovalova Olena // 7 International Conference School and health 21 : International conference on Children s and Youth s Health Promotion, August 25-27, 2011. – Brno. – P. 14.

38. Гончаренко М. С. Інноваційні технології валеологічного супроводу навчального процесу / М. С. Гончаренко, В. Е. Новікова, В. Г. Пасинок, Б. Я. Пугач // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 4-10.

39. Гончаренко М. С. Резерви здоров'я людини з позицій біологічного і психологічного віку у валеологічній (санологічній науці) й практиці / М. С. Гончаренко, О. І. Шушляпін, В. Г. Пасинок, А. Н. Шелест // Вісник

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 11-21.

40. Шахненко В. І. Бережливе ставлення держави і вчителя до здоров'я учнів у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи як соціально-педагогічна проблема / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 42-48.

41. Марцинишин Ю. Д. Дослідження впливу структурованої води на організм людини / Ю. Д. Марцинишин, М. С. Гончаренко, А. В. Мельникова, Т. П. Камнева // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 107-115.

42. Усманова А. І. Оцінка психологічного стану студентів / А. І. Усманова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 119-122.

43. Набока І. Є. вивчення оздоровчих традицій українського народу в класичному університеті / І. Є. Набока // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 132-135.

44. Гончаренко М. С. Дослідження механізмів дії інформаційних методів лікування / М. С. Гончаренко, Ю. Д. Марцинишин, А. В. Мельникова, Т. П. Камнева // Гармонія людини : 2 наук.-практ. семінар з міжн. уч., 25-27 листопада 2011 р. : матеріали. – К., 2011. – С. 30-33.

45. Гончаренко М. С. Исследование влияния рунных гармонизаторов деятельности сердечно-сосудистой системы на физиологические и информационно-энергетические показатели организма человека / М. С. Гончаренко, К. В. Носов // Гармонія людини : 2 наук.-практ. семінар з міжн. уч., 25-27 листопада 2011 р. : матеріали. – К., 2011. – С. 33-34.

46. Марцинишин Ю. Д. Динамика информационных свойств воды под воздействием гармонизаторов марцинишина / Ю. Д. Марцинишин, М. С. Гончаренко // Гармонія людини : 2 наук.-практ. семінар з міжн. уч., 25-27 листопада 2011 р. : матеріали. – К., 2011. – С. 36-37.

47. Гончаренко М. С. Розробка науково-методичних засад та валеологічного супроводу навчання студентів з особливими освітніми

потребами (слабкозорих) за напрямом «Здоров'я людини / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, Н. Г. Кучук // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі : міжнародна конф., 12-15 січня 2011 р. : тези. – К., 2011. – С. 46-47.

48. Тимченко Г. М. Психофізіологічні особливості учнів підліткового віку з різними біоритмологічними типами / Г. М. Тимченко // Вісник Львівського університету імені І. Франко. Серія біологічна : зб. наук. пр. – Львів. : ЛНУ ім. І. Франко, 2011. – Вип. 56. – С. 214–220.

49. Тимченко Г. М. Хронобіологічний підхід щодо оцінки стану здоров'я студентів / Г. М. Тимченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Біологія. : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 947. – С. 190-195.

50. Тимченко Г. М. Інтегральна оцінка функціонального стану організму дітей та підлітків в залежності від біоритмологічного типу працездатності / Г. М. Тимченко // Вісник Дніпропетровського університету імені О. Гончара. Серія Біологія. Медицина : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДНУ ім. О. Гончара, 2011. – Вип. 2. – Т. 2. – С. 8-14.

51. Гончаренко М. С. Дослідження адаптаційних можливостей та фрактальних характеристик кардіоритму студентів ХНУ імені В. Н. Каразіна з різними типами кровообігу / М. С. Гончаренко, Т. М. Чикало // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 10. – С. 175-180.

52. Гончаренко М. С. Духовність и культура здоров'я как детерминанты образовательного процесса / М. С. Гончаренко, Т. М. Куйдина // Этические и духовные аспекты развития человека и общества : XI Международный форум, 26-28 мая 2011 г., тезисы. – Х., 2011. – С. 16-17.

53. Гоч В. П. Синдром жизненного истощения / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко // Этические и духовные аспекты развития человека и общества : XI Международный форум, 26-28 мая 2011 г., тезисы. – Х., 2011. – С. 19.

54. Ганусова Г. В. Некоторые показатели оксидативного стресса в сыворотке крови крыс при введении хлорида кобальта / Г. В. Ганусова, Е. А. Гладкая, П. А. Калиман // Активные формы кислорода, оксид азота, антиоксиданты и здоровье человека : Седьмая нац. науч.-практ. конф. с междун. уч., 14-16 мая 2011 г. : материалы. – Смоленск, 2011. – С. 67-68.

55. Шахненко Вячеслав. Школа майбутнього – школа радості і здоров'я, а не смерті і горя / В. І. Шахненко // Імідж сучасного педагога. Рух «Я» до власного здоров'я. 2011. № 1 (120). С. 3-6.

56. Самойлова Наталія. Технологія розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеці життєдіяльності / Н. В. Самойлова // Імідж сучасного педагога. Рух «Я» до власного здоров'я. 2011. № 1 (120). С. 13-15.

57. Куйдіна Тетяна. Критерії, показники та рівні сформованості ціннісного ставлення студентів до здоров'я / Т. М. Куйдіна // Імідж сучасного педагога. Рух «Я» до власного здоров'я. 2011. № 1 (120). С. 16-17..

58. Тимченко Анастасія. Особливості застосування індивідуальних оздоровчих програм студентами у позааудиторній роботі / А. М. Тимченко // Імідж сучасного педагога. Рух «Я» до власного здоров'я. 2011. № 1 (120). С. 18-20.

59. Кабацька Олена. Формування культури здоров'я підлітків на заняттях валеологічного гуртка / О. В. Кабацька // Імідж сучасного педагога. Рух «Я» до власного здоров'я. 2011. № 1 (120). С. 49-51.

2012

1. Бельорин-Эррера А. М. Необходимость учета биоритмологических особенностей студентов в формировании здоровьесберегающего образовательного пространства / А. М. Бельорин-Эррера // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С.208-209.

2. Бойчук Ю. Д. Кафедра здоров'я людини та корекційної освіти ХНПУ імені Г. С. Сковороди: сторінки історії та здобутки сьогодення / Ю. Д. Бойчук, К. І. Васильєва, А. І. Галій, Н. О. Козачек та ін. // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С.209-212.

3. Ванаква Т. А. Программа возрождения духовности нации / Т. А. Ванаква // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 212-215.

4. Васильєва Л. В. Розробка комплексної інформаційно-аналітичної системи для діагностики духовного здоров'я студентів / Л. В. Васильєва, Є. І. Дегтярьова // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 215-216.

5. Гончаренко М. С. Исследование метода анализа и регуляции энергоинформационных полей человека при помощи аппарата КСД / М. С. Гончаренко, А. В. Мельникова, Т. С. Озерова // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 216-221.

6. Горюшкина Д. А. Особенности восприятия времени школьниками с различными ритмофильными типами / Д. А. Горюшкина, Е. А. Молчанова, А. Н. Тимченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 221-223.

7. Куйдіна Т. М. Формирование у будущих педагогов отношения к здоровью как ценности / Т. М. Куйдіна // Валеология : сучасний стан,

напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 222-224.

8. Тимченко А. М. Формування валеологічних знань у студентському середовищі / А. М. Тимченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 227-230.

9. Тимченко А. Н. Адаптація школьників к фізическим нагрузкам во время занятій фізкультурой / А. Н. Тимченко, Е. В. Дуда // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 230-233.

10. Тимченко Г. М. Ставлення дорослого населення до фізичного виховання / Г. М. Тимченко, Н. В. Страхова, В. І. Купрій // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 233-236.

11. Тимченко Г. М. Хронофізіологічний статус сучасних студентів / Г. М. Тимченко, С. А. Шевченко // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 236-238.

12. Шахненко В. І. Нагальна потреба продовження навчального предмету «Основи здоров'я» у старшій школі / В. І. Шахненко, Є. О. Цуканова, М. В. Грідін, К. А. Бобина // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 31 березня–2 квіт. 2012 г. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 238-241.

13. Гончаренко М. С. Теоретичні аспекти формування світогляду і розуміння здоров'я людини / М. С. Гончаренко, В. Г. Гончаренко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 978. – Вип. 11. – С. 11-13.

14. Старосільська Ю. І. Аналіз підходів до визначення змісту поняття «відповідальність» / Ю. І. Старосільська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 978. – Вип. 11. – С. 23-27.

15. Гончаренко М. С. Вплив індивідуальних оздоровчих програм на показники особистісного розвитку та здоров'я студентів класичного університету / М. С. Гончаренко, А. М. Тимченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 978. – Вип. 11. – С. 34-40.

16. Шахненко В. І. Українська народна (родинна) педагогіка про виховання здорових дітей та підготовку їх до створення сім'ї /

В. І. Шахненко, І. Є. Набока // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 978. – Вип. 11. – С. 40-49.

17. Гончаренко М. С. Вплив інформаційних технологій на навчання студентів класичного університету / М. С. Гончаренко, Н. Г. Кучук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 978. – Вип. 11. – С. 58-61.

18. Гончаренко М. С. Порівняльний аналіз показників функціонування серцево-судинної системи здорових студентів та студентів із порушеннями зору / М. С. Гончаренко, К. І. Суза // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 951. – Вип. 11. – С. 61-65.

19. Ванаква Т. А. Використання духовної спадщини Шрі Чінмоя у валеології / Т. А. Ванаква // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – № 996. – Вип. 12. – С. 11-13.

20. Гончаренко М. С. Дослідження впливу випромінювання фотонної матриці / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева., А. М. Коробов, А. В. Мельнікова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 996. – Вип. 12. – С. 51-61.

21. Самойлова Н. В. Технологічні засоби розвитку валеологічної компетентності у студентів / Н. В. Самойлова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 996. – Вип. 12. – С. 81-86.

22. Шахненко В. І. Індивідуальна оздоровча програма як умова і засіб формування і корекції здоров'я / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 996. – Вип. 12. – С. 98-104.

23. Гончаренко М. С. Мінеральний обмін шурів за умов дії токсичних доз свинцю і вживання сиропу з лікарських рослин / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко, О. О. Гладка // Вчені записки Таврійського нац. унт-ту ім. В. І. Вернадського. – 2012. – Т. 25 (64) №1. – С. 53-61.

24. Коновалова О. О. Забруднення харчових продуктів сполуками металів / О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко // Навколишнє середовище і здоров'я людини : V Всеукр. наук.-практ. семінар., 18 квітня 2012 р. : матеріали. – Полтава, 2012. – С. 85-88.

25. Гончаренко М. С. Підвищення загальної витривалості студентів спеціальної медичної групи із застосуванням циклічних вправ аеробної спрямованості / М. С. Гончаренко, А. М. Тимченко // Актуальні проблеми валеології ті реабілітації : всеукр. наук.-практ. конф., 19 листопада 2012 р. : матеріали. – Сімферополь, 2012. – С. 69-71.

26. Гончаренко М. С. Оценка здоровья студентов высших учебных заведений во время адаптации к учебному процессу / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Н. Г. Кучук // Эколого-физиологические проблемы адаптации : XV Всероссийский симпозиум, 11 мая 2012 г. : материалы. – М., 2012. – С. 57-58.

27. Гончаренко М. С. Моделирование воздействия негативных факторов окружающей среды для оценки адаптационных возможностей студента / М. С. Гончаренко, А. В. Гончаренко, Е. О. Коновалова // Эколого-физиологические проблемы адаптации : XV Всероссийский симпозиум, 11 мая 2012 г. : материалы. – М., 2012. – С. 59-60.

28. Самойлова Н. В. Програма семінарів з питань здоров'язбереження для студентів з вадами зору / Н. В. Самойлова, О. А. Шигимага // Международное сотрудничество в образовании в условиях глобализации : международ. науч.-практ. конф., 15-18 июня 2012 г. : материалы. – Симферополь, 2012. – С. 291-297.

29. Гончаренко М. С. Влияние валеологических тренингов на адаптационные возможности слабовидящих студентов / М. С. Гончаренко, И. Г. Мартыненко, Е. И. Суза // Причинные аспекты развития живых систем : XV сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 163-167.

30. Гоч В. П. Часы с рунной композицией / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовский, Л. Ю. Кручинин // Причинные аспекты развития живых систем : XV сборн. науч. статей. – Севастополь, 2006. – С. 275-288.

31. Гончаренко А. В. Влияние хлорида марганца на функциональную активность митохондрий печени крыс / А. В. Гончаренко // Адаптаційні можливості дітей та молоді : IX міжн. наук.-практ. конф, 17-18 жовтня 2012 р. : збірн. наук. статей. – Одеса, 2012 р. – С. 58-63.

32. Гончаренко М. С. Теоретические и методологические предпосылки развития системно-синергетического подхода в педагогике / М. С. Гончаренко // Людина в модифікаціях інформаційного світу : синергетичний аспект : міжн. наук.-практ. конф., 16-19 грудня 2012 р. : матеріали. – К., 2012. – С. 42-50.

33. Гончаренко М. С. Научно-педагогический опыт работы харьковской валеологической школы / М. С. Гончаренко, В. Г. Пасынок, Л. Н. Черноватый // Валеологія : сучасний стан, напрямки та перспективи

розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 67-85.

34. Гончаренко М. С. Роль внешкольного образования в воспитании культуры здоровья школьников / М. С. Гончаренко, С. В. Федосеева // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 98-103.

35. Шахненко В. І. Концептуальні основи побудови навчальної програми «Здоров'я людини. Підготовка старшокласників до створення сім'ї і виховання дитини на засадах здорового способу життя». Для учнів 10–11 класів / В. І. Шахненко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 135-137.

36. Гончаренко М. С. Устройство для экспресс-оценки состояния биологического объекта / М. С. Гончаренко, П. М. Подпрудников, Н. Г. Кучук, А. С. Левенец // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 168-170.

37. Кобзин В. Г. Валеологические способы оздоровления пенсионеров в проекте «Повышение уровня здоровья и обеспечение безопасной жизнедеятельности всех слоев населения города» / В. Г. Кобзин, С. Л. Синельник // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 176-181.

38. Гончаренко М. С. Исследование психического состояния человека с помощью метода КСД после воздействия структурированной воды по методу Марцинишина / М. С. Гончаренко, Д. С. Андрусенко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 224-227.

39. Гончаренко М. С. Влияние гармонизирующих факторов на спектрально-динамические характеристики регуляторных систем студентов и их регистрация с помощью метода «КСД» / М. С. Гончаренко, Е. А. Босенко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 227-230.

40. Гончаренко А. В. Исследование токсических эффектов марганца на поверхностные свойства эритроцитов / А. В. Гончаренко, Г. А. Семко, Е. А. Гладкая // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 230-232.

41. Данильченко Т. І. До питання про підготовку старшокласників до створення сім'ї / Т. І. Данильченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 237-239.

42. Гончаренко М. С. Исследование функционального состояния организма по показателям сердечно-сосудистой и выделительной систем в исходном состоянии и после действия гармонизирующей воды с помощью метода КСД / М. С. Гончаренко, Е. С. Дождѣва // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 239-242.

43. Коренчук Р. О. Вивчення енергоінформаційної структури людини шляхом застосування гармонізаторів Селіщева В. К / Р. О. Коренчук, В. Л. Кулініченко // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 245-248.

44. Мовчан М. О. Общая характеристика волновых процессов в организме человека на примере влияния питьевой воды, структурированной при помощи специального устройства «Трубка Марцинишина», на желудочно-кишечный тракт человека / М. О. Мовчан // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 248-251.

45. Самойлова Н. В. Особливості формування відповідального ставлення до здоров'я у дітей 7–10 років / Н. В. Самойлова, М. М. Селегей // Валеология : сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку : міжнародна науково-практична конф, 5–7 апр. 2012 р. : матеріали. – Х., 2012. Т. 1. – С. 253-256.

46. Гончаренко М. С. Влияние занятий физической культурой в спортивных секциях на состояние физического здоровья студентов с разным типом кровообращения / М. С. Гончаренко, Е. О. Коновалова, И. М. Миргород // Инновационные процессы в физическом воспитании студентов: междунар. конф., 27-28 января 2011 г. : сб. науч. ст. – Минск, 2012. – С. 58-69.

47. Гончаренко М. С. Дослідження адаптаційних можливостей слабозорих студентів при проведенні валеологічних тренінгів / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, К. В. Носов, Н. В. Самойлова // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі: науково-практ. конф., 18 квітня 2012 р. : тези. – К., 2012.. – С. 30-31.

48. Кучук Н. Г. Навчання студентів університету із застосуваннями інформаційних технологій / Н. Г. Кучук // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі: науково-практ. конф., 18 квітня 2012 р. : тези. – К., 2012.. – С. 431-432.

49. Гончаренко М. С. Боевой гопак – инновационная технология оздоровления и воспитания школьников / М. С. Гончаренко, В. С. Пилат, С. В. Толпыгин, П. В. Велинец, М. Л. Пахолок // Инновационные процессы в физическом воспитании студентов : междунар. конф., 27-28 января 2011 г. : сб. науч. ст. – Минск, 2012. – С. 48-54.

50. Коновалова О. О. Забруднення харчових продуктів сполуками металів / О.О. Коновалова, Г.П. Андрейко // Навколишнє середовище і здоров'я людини :. V Всеукр. наук.-практ. Семінар, 18-21 вересня 2012 р. : зб. наук. праць. – Полтава, 2012. – С. 85-88.

51. Гончаренко М. С. Філософсько-світоглядна спрямованість розвитку валеології / М. С. Гончаренко, Б. Я. Пугач // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 6-16.

52. Іванова В. В. Здоров'я старшокласників як сучасна валеологічна проблема / В. В. Іванова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 39-43.

53. Кучук Н. Г. Формування здорового способу життя студентів із застосуванням інформаційних технологій / Н. Г. Кучук // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 50-54.

54. Удовенко М. А. Сутність методики формування цілісного мислення та особливості її використання при викладанні основ здоров'я у початковій школі / М. А. Удовенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 54-58.

55. Гончаренко М. С. Адаптація студентів з вадами зору під час навчального процесу у вищому навчальному закладі / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, К. В. Носов, В. Г. Пасинок, Л. Н. Черноватий // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 64-68.

56. Жаркова А. А. Формування валеологічної культури вихованців позашкільного закладу / А. А. Жаркова, О. В. Кабацька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 85-90.

57. Бельорін-Еррера О. М. Необхідність підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я до створення здоров'яорієнтованого навчально-виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу /

О. М. Бельорін-Еррера // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 90-93.

58. Коновалова О. О. Робочий зошит як засіб організації позааудиторної роботи з безпеки життєдіяльності / О. О. Коновалова, Н. М. Грицюк // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 105-109.

59. Куйдіна Т. М. Формування ціннісного ставлення майбутніх вчителів до здоров'я у процесі навчання валеології / Т. М. Куйдіна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 13-17.

60. Шахненко В. І. Нищення соціального устрою та корінного населення як одна із причин руйнації української національної культури / В. І. Шахненко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє» (теорія та методика навчання фізичній культурі та основам здоров'я) : зб. наук. пр. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – № 1016. – Вип. 13. – С. 127-131.

Перелік патентної документації кафедри валеології

1. Патент № 37400А Україна. Збір лікарських рослин для харчової добавки «Валеотон» і спосіб її приготування / М. С. Гончаренко, І. Е. Шмараєва, О. В. Гончаренко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 98084528; заявл. 18.12.2000; опубл. 15.05.2001, Бюл. № 4. – 3.с.

2. Патент № 37401А Україна. Збір лікарських рослин для лікування і для профілактики захворювань шлунково-кишкового тракту у дітей / М. С. Гончаренко, І. Е. Шмараєва, О. В. Гончаренко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 980845529; заявл. 21.08.1988; опубл. 15.05.2001, Бюл. № 4. – 3.с.

3. Патент № 307402 Україна. Барабанний млин для подрібнення рослинної сировини / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, Г. І. Максименко, О. Г. Максименко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 98084531; заявл. 08.08.1998; опубл. 15.05.2001, Бюл. № 4. – 3.с.

4. Патент № 35801А Україна. Збір лікарських рослин для нормалізації психічного стану дітей / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, Г. І. Максименко, О. Г. Максименко; заявник

Гончаренко М. С. Заявка № 98105410; заявл. 15.10.1998; опубл. 16.04.1998, Бюл. № 3. – 3.с.

5. Патент № 35801А Україна. Збір лікарських рослин для нормалізації психічного стану дітей / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, І. Е. Шмараєва; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 98105410; заявл. 15. 10. 1998; опубл. 15. 10. 1998, Бюл. № 3. – 3.с.

6. Патент № 35803А Україна. Збір лікарських рослин для лікування і профілактики алергійних захворювань у дітей / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, І. Е. Шмараєва; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 98105412; заявл. 15. 10. 1998; опубл. 16.04.2001, Бюл. № 3. – 3.с.

7. Патент № 37554А Україна. Спосіб приготування сиропу «Валеотон» / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, І. Е. Шмараєва; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 99116083; заявл. 05.11.1999; опубл. 15.05.2001, Бюл. № 4. – 3.с.

8. Патент № 45108А Україна. Спосіб оцінки резистентності організму / М. С. Гончаренко, В. В. Ткаченко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2001053386; заявл. 21.05.2001; опубл. 15.03.2001, Бюл. № 3. – 3.с.

9. Патент № 48663А Україна. Пристрій для вакуумно-конденсаційного сушіння / М. С. Гончаренко, Г. І. Максименко, В. М. Щегольков; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2001117567, заявл. 06.11.2001; опубл. 15.08.2002, Бюл. № 8. – 3.с.

10. Патент № 57979А Україна. Спосіб діагностики стадій функціонального стану здоров'я / М. С. Гончаренко, Б. П. Беседін, О. В. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2002054422; заявл. 30.05.2002; опубл. 15.07.2003, Бюл. № 7. – 3.с.

11. Патент № 58027А Україна. Лікувально-профілактичний сироп «Осінній віночок» / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2002176302; заявл. 29.07.2002; опубл. 15.07.2003, Бюл. № 7. – 3.с.

12. Патент № 58028А Україна. Лікувально-профілактичний сироп «Веснянка» / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2002076302; заявл. 29.07.2002; опубл. 15.07.2003, Бюл. № 7. – 3.с.

13. Патент № 57378А Україна. Таблетки Кальцій-Валеотон і спосіб їх приготування / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2002097324; заявл. 10.09.2002; опубл. 16.06.2003, Бюл. № 6. – 3.с.

14. Патент № 49328А Україна. Спосіб одержання біологічно активної речовини рослинного походження / М. С. Гончаренко, О. В. Гончаренко, Г. І. Максименко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2001117565; заявл. 06.11.2001; опубл. 16.09.2002, Бюл. № 9. – 3.с.

15. Патент № 39743А Україна. Спосіб одержання продуктів харчування з проростків / М. С. Гончаренко, Т. А. Ванаква; заявник

Гончаренко М. С. Заявка № 2001010668; заявл. 30.01.2001; опубл. 15.06.2001, Бюл. № 5. – 3.с.

16. Патент № 63495А Україна. Спосіб приготування сухого сніданку / М. С. Гончаренко, Т. А. Ванаква, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20030433800; заявл. 24.04.2003; опубл. 15.01.2004, Бюл. № 1. – 3.с.

17. Патент № 67523А Україна. Спосіб визначення функціональних можливостей серцево-судинної системи людини при фізичних навантаженнях / М. С. Гончаренко, І. Г. Мартиненко, К. В. Носов, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2003109164; заявл. 10.10.2003; опубл. 15.06.2004, Бюл. № 6. – 3.с.

18. Патент № 68200А Україна. Спосіб консервації продукту у пектині / М. С. Гончаренко, В. М. Щегольков, О. В. Гончаренко, Н. В. Топоріна; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20031110320; заявл. 17.11.2003; опубл. 15.07.2004, Бюл. № 7. – 3.с.

19. Патент № 71791А Україна. Спосіб визначення рівня здоров'я дитини / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, К. В. Носов; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20031212276; заявл. 24.12.2004; опубл. 15.12.2004, Бюл. № 12. – 3.с.

20. Патент № 6000 Україна. Спосіб гармонізації психофізіологічного стану людей з патологією зору / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовський; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20040604275; заявл. 03.06.2004; опубл. 15.04.2005, Бюл. № 4. – 3.с.

21. Патент № 23282 Україна. Спосіб визначення енергетичного поля організму людини / М. С. Гончаренко, Т. П. Камнева, К. В. Носов; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20040706039; заявл. 20.07.2004; опубл. 15.02.2006, Бюл. № 2. – 3.с.

22. Патент № 3690 Україна. Пристрій для покращення здоров'я людини «Кулон-Аромоейсаль» / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, О. О. Гудим, І. В. Ігнатенко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2004021037; заявл. 12.02.2004; опубл. 15.12.2004, Бюл. № 12. – 3.с.

23. Патент № 21900 Україна. Спосіб одержання біологічно активної питної води / М. С. Гончаренко, В. П. Гоч, Ю. М. Скоморовський, В. П. Дем'янов; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200610670; заявл. 09.10.06; опубл. 10.04.2007, Бюл. № 12. – 3.с.

24. Патент № 23359 Україна. Назва-Таблетки антистресорної, стресопротекторної і ноотропної дії / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара, Г. П. Андрейко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200612328; заявл. 23.11.2006; опубл. 10.06.2007, Бюл. № 7. – 3.с.

25. Патент № 22678 Україна. Фармацевтична композиція для усунення дефіциту і нормалізації обміну магнію і кальцію в організмі / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. А. Січкара, Г. П. Андрейко;

заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200613108; заявл. 11.12.006; опубл. 25.04.2007, Бюл. № 5. – 3.с.

26. Патент № 23747 Україна. Фармацевтична композиція для усунення дефіциту і нормалізації обміну цинку в організмі / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. А. Січкач, Г. П. Андрейко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200613426; заявл. 18.12.2006; опубл. 11.06.2007, Бюл. № 8. – 3.с.

27. Патент № 24300 Україна. Фармацевтична композиція для усунення дефіциту і нормалізації обміну цинку в організмі / М. С. Гончаренко, О. І. Юрченко, Г. І. Максименко, Н. М. Світлакова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200701905; заявл. 23.02.2007; опубл. 25.06.2007, Бюл. № 9. – 3.с.

28. Патент № 24301 Україна. Спосіб концентрування біологічних жиророзчинних вітамінів рослинних соків / М. С. Гончаренко, О. І. Юрченко, Г. І. Максименко, Н. М. Світлакова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200701905; заявл. 23.02.2007; опубл. 25.06.2007, Бюл. № 9. – 3.с.

29. Патент № 28680 Україна. Спосіб підвищення адаптаційних можливостей організму людини / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, А. В. Мельникова, Т. П. Камнева; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200704572; заявл. 24.04.2007; опубл. 25.12.2007, Бюл. № 21. – 3.с.

30. Патент № 28457 Україна. Спосіб оцінки інтегрального адаптаційного потенціалу організму людини / М. С. Гончаренко, Г. В. Ткаченко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200704572; заявл. 30.07.2007; опубл. 10.12.2007, Бюл. № 20. – 3.с.

31. Патент № 31030 Україна. Спосіб діагностики функціонального стану організму людини / М. С. Гончаренко, Г. М. Тимченко, С. В. Толпигін; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200712037; заявл. 30.07.2007; опубл. 10.12.2007, Бюл. № 8. – 3.с.

32. Патент № 33677 Україна. Крем для попередження виникнення сонячних опіків / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко, Т. А. Ванакова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200801454; заявл. 04.02.2008; опубл. 10.07.2008, Бюл. № 13. – 3.с.

33. Патент № 33698 Україна. Спосіб гармонізації психофізіологічного стану та підвищення адаптаційних можливостей організму людини / М. С. Гончаренко, В. П. Гоч, Ю. М. Скоморовський, В. П. Самохвалов; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200823454; заявл. 15.02.2008; опубл. 10.07.2008, Бюл. № 13. – 3.с.

34. Патент № 3594 Україна. Пристрій для корекції функціонального стану здоров'я людини / М. С. Гончаренко, В. П. Гоч, М. С. Москаленко, Ю. І. Іванченко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 203651454; заявл. 15.02.2008; опубл. 10.10.2008, Бюл. № 19. – 3.с.

35. Патент № 38107 Україна. Спосіб корекції функціонального стану організму людини / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко,

Ю. М. Скоморовський; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 2008082587; заявл. 18.06.08; опубл. 1.12.2008, Бюл. № 24. – 3.с.

36. Патент № 38108 Україна. Пристрій для корекції функціонального стану організму людини / В. П. Гоч, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовський; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200808258; заявл. 18.06.08; опубл. 1.12.2008, Бюл. № 24. – 3.с.

37. Патент № 40189 Україна. Спосіб лікування і профілактики захворювань мінералами. автори / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 20813138; заявл. 12.11.2008; опубл. 1.12.2009, Бюл. № 6. – 3.с.

38. Патент № 42801 Україна. Спосіб формування системи валеологічного харчування автори / М. С. Гончаренко, Т. А. Ванаква; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200900122; заявл. 06.01.2009; опубл. 1.12.2009, Бюл. № 14. – 3.с.

39. Патент № 42802 Україна. Композиція ефірних олій, переважно для ароматерапії / М. С. Гончаренко, С. В. Шилова, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200905358; заявл. 28.05.2009; опубл. 1.12.2009, Бюл. № 20. – 3.с.

40. Патент № 48153 Україна. Спосіб гармонізації функціонального стану організму людини / В. П. Гоч, В. М. Новіков, М. С. Гончаренко, Ю. М. Скоморовський; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 200909089; заявл. 03.03.2009; опубл. 10.03.2010, Бюл. № 5. – 3.с.

41. Патент № 57619 Україна. Спосіб визначення інтегрального показника забруднення води важкими металами / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 201008662; заявл. 02.07.2010; опубл. 10.03.2011, Бюл. № 5. – 3.с.

42. Патент № 66798 Україна. Спосіб підвищення працездатності учнів / М. С. Гончаренко, Н. В. Маслова; заявник Гончаренко М. С. Заявка № 201012914; заявл. 01.11.2010; опубл. 07.07.2011, Бюл. № 6. – 3.с.

43. Патент № 61583 Україна. Спосіб визначення змін психофізіологічного стану організму людини під впливом дихальної гімнастики / М. С. Гончаренко, Н. Г. Кучук; заявник Гончаренко М. С. Заявка 201015331; заявл. 20.12.2010; опубл. 25.07.2011, Бюл. № 6. – 3.с.

44. Патент № 63519 Україна. Спосіб визначення вмісту важких металів у продуктах харчування / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова, Г. П. Андрейко; заявник Гончаренко М. С. Заявка 201103397; заявл. 22.03.2011; опубл. 22.03.2011, Бюл. № 19. – 3.с.

45. Патент № 68456 Україна. Спосіб визначення вмісту важких металів в ектодермальному матеріалі / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова; заявник Гончаренко М. С. Заявка 201103699; заявл. 09.09.2011; опубл. 29.01.2012, Бюл. № 19. – 3.с.

46. Патент № 73527 Україна. Спосіб визначення вмісту важких металів в біологічному матеріалі / М. С. Гончаренко, О. О. Коновалова,

Г. П. Андрейко, О. О. Гладка; заявник Гончаренко М. С. Заявка 201178999; заявл. 06.06.2011; опубл. 29.01.2012, Бюл. № 19. – 3.с.

Наукова робота кафедри валеології

Планомірні дослідження в галузі валеології у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна започатковані міжфакультетською науково-дослідною валеологічною лабораторією, яку було створено у 1997 році за наказом Міністерства освіти і науки України від 27.01.1997 р., № 26, під керівництвом доктора біологічних наук, проф. М. С. Гончаренко (нині – науковий керівник лабораторії) на виконання Національної програми «Діти України» (Указ № 63/96 від 18.01.96 року). Вона стала першим в Україні науковим закладом, створеним, як зазначалося в наказі, «з метою діагностики стану здоров'я дітей у залежності від місця їхнього мешкання і стану навколишнього середовища та ліквідації екологічного дисбалансу за допомогою препаратів рослинного походження, пропаганди здорового способу життя, відновлення психічного, фізичного та духовного здоров'я».

На концептуально нових засадах, використовуючи досягнення сучасної валеології, валеологічна лабораторія розпочала роботу щодо створення та запровадження системи нетрадиційних методів для комплексного оздоровлення дітей, молоді та дорослих (НДР «Розробка і створення системи безперервної валеологічної освіти і комплексного оздоровлення дітей дошкільного, шкільного віку та студентів», 1997-2000 рр.).

Виходячи із накреслених задач, діяльність валеологічної лабораторії розвивалася у таких напрямках:

- створення та впровадження у життя комплексної програми оздоровлення з використанням природних чинників зміцнення здоров'я дітей;
- вивчення стану здоров'я дітей, молоді та дорослих з урахуванням екологічного і навчального навантаження та вікових особливостей;
- розробка експрес-методів комплексної діагностики фізичної, психічної та духовної складових здоров'я дітей і молоді;
- теоретичне обґрунтування і практичне впровадження системи неперервної валеологічної освіти і просвіти.

Було створено програму оздоровлення дітей і молоді з використанням фітотоксиків – сезонних та лікувально-профілактичних фітоточаїв, сиропів «Валеотон», «Веснянка», «Осінній віночок» для корекції екологічного дисбалансу, характерного для сьогодення, розроблених працівниками лабораторії. В наступні роки (НДР «Розробка системи валеологічного забезпечення життєдіяльності дітей та молоді України», 2001-2005 рр.) розроблено програми моніторингу стану здоров'я дітей у закладах освіти та системи оздоровлення школярів,

вихованців дошкільних і позашкільних закладів та студентів за допомогою спеціальних продуктів харчування з вітчизняної сировини з урахуванням навчального навантаження та екологічного стану місцевості проживання, поширюється асортимент біологічно активних добавок. Зокрема, створено добавки з кальцієм, пектином, пророслим насінням, «сухі сніданки», а також засоби для валеологізації особистої гігієни (зубна паста).

З вересня 2004 р. кафедра валеології перебуває у складі філософського факультету університету. Наразі на кафедрі працює 5 докторів та 8 кандидатів наук. У 2013 навчальному році на кафедрі навчається **81 студент денної форми навчання та 30 студентів заочної форми навчання, 35 студентів проходять 2-річний курс перепідготовки**

Кафедра тісно співпрацює з міжфакультетською валеологічною лабораторією, яка є її науковою базою.

З початку своєї діяльності лабораторія, виконуючи настанови Національної програми «Діти України», здійснювала значну роботу щодо валеологізації навчального процесу у загальноосвітніх та позашкільних закладах на базі Центру валеологічних знань Харківського обласного палацу дитячої та юнацької творчості (семінари для директорів шкіл і вчителів-валеологів, лекції, індивідуальні та групові психологічні тренінги, популяризація валеологічних знань серед дітей і підлітків та їхніх батьків, допомога вихователям дитячих дошкільних та позашкільних закладів і вчителям загальноосвітніх шкіл у валеологізації навчального процесу, діагностика стану здоров'я гуртківців Палацу та його корекція, розробка «Паспортів здоров'я» для школярів, студентів, учителів, які забезпечують моніторинг здоров'я дітей і молоді та правильну його організацію, складання методичних посібників, наприклад, «Валеологічне розвантаження школярів під час шкільного процесу», «Нам потрібно знати про СНІД», «Пособие валеолога-лидера», «Валеологічна культура користування комп'ютером» тощо).

У 1999 році міжфакультетською валеологічною лабораторією було розроблено «Регіональну програму валеооздоровлення, валеоосвіти та валеопросвіти», втілення у життя якої визначило напрями її діяльності. У 2003 році разом з кафедрою валеології у зв'язку з поширенням у Харкові та області руху за школи сприяння здоров'ю, ініціатором якого стало Міністерство освіти і науки України, створено програму «Формування культури здоров'я дітей, школярів, студентів та дорослого населення м. Харків та Харківської області». Впровадження програми дасть змогу забезпечити формування нового світогляду, виховання навичок здорового способу життя, вдосконалення моральності та духовності. Про актуальність названої програми свідчить те, що у національній доктрині розвитку освіти в Україні на 2002–2004 рр. зазначається, що головним завданням системи освіти є виховання людей у дусі відповідального

ставлення до свого здоров'я, а це безпосередньо пов'язано з валеологізацією освіти у навчальних закладах різного рівня.

На базі кафедри валеології та міжфакультетської науково-дослідної валеологічної лабораторії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна виконувались наступні дипломні роботи:

Дипломні роботи бакалаврів:

«Аналіз спектрально-динамічних характеристик психологічного стану студентів з використанням апарату КСД»

Андрусенко Д. С.

Актуальність: Фізична організація біологічних систем має одну винятково важливу особливість, ця особливість полягає в тому, що кожна молекула і кожна структура всіх вищих рівнів організації є динамічною і генерує навколо себе польову динамічну систему з характерним спектром частот коливань і характерною динамікою.

«Робочий зошит як засіб методичного забезпечення дисципліни „Основи здорового способу життя” („Основи валеології”) для студентів гуманітарних факультетів»

Величко М. В.

Актуальність: Виникнення дисципліни «Валеологія» історично пов'язане з багатьма об'єктивними аспектами розвитку суспільства:

- 1) критичним періодом розвитку суспільства;
- 2) забезпеченням наукових знань, необхідних для формування у студентів власного валеологічно обґрунтованого освітнього маршруту та індивідуальної програми здорового способу життя;
- 3) ліквідацією прогалини в базовій освіті випускників загальноосвітніх шкіл щодо проблем збереження і зміцнення власного здоров'я;
- 4) попередженням негативних виявів поведінки студентів з урахуванням їхніх вікових особливостей (зокрема, уживання наркотичних речовин, безладні статеві стосунки тощо);
- 5) розбудовою єдиної глобальної системи освіти на базі ступеневої підготовки фахівців.

«Вікові особливості формування мотивації до здоров'я у школярів»

Бандуров І. М.

Актуальність: Підвищення ефективності виховання дітей великою мірою залежить від узгодженості та єдності вимог до учнів родини, школи, громадськості та трудових колективів. Позитивні емоції полегшують засвоєння матеріалу, що в свою чергу зменшує втомлюваність, стимулює вищу нервову діяльність дитини, поліпшує психологічний клімат і в школі, і вдома.

«Формування ЗСЖ студентів у процесі занять спортом у позааудиторній фізкультурно-спортивній роботі»

Бадьїна В. М.

Актуальність: освітній процес у вищих навчальних закладах супроводжується високою інтенсивністю праці, вимагає значного інтелектуального та психоемоційного напруження, що може сприяти

розвитку психосоціальної дезадаптації та виникненню різних захворювань у студентів. В існуючій системі освіти питанням збереження і поліпшення стану здоров'я, також формування у молоді мотивації на здоровий спосіб життя приділяється недостатня увага. Одним із шляхів успішного вирішення цього завдання є активізація індивідуальної роботи студента над собою за межами вищого навчального закладу, яка включає в тому числі інтенсивні заняття фізичною культурою

«Аналіз спектрально-динамічних характеристик керівних систем організму студентів з використанням апарату КСД»

Босенко О. О.

Актуальність: Вивченню хвильових процесів у природному середовищі, які є основою спектрально-динамічних характеристик, присвячено безліч робіт вчених різних галузей, починаючи з точних наук (фізика, математика), і закінчуючи природними науками, такими як біологія, медицина, валеологія та ін. Реєстрація спектрально-динамічних характеристик людини на сьогоднішній день здобула великої популярності у медичній та валеологічній діагностиці, насамперед своєю простотою у використанні. В даній дипломній роботі використовується метод «Комплекс спектрально-динамічний», який дає можливість діагностувати організм на всіх рівнях організації. На сьогоднішній день дуже різко у нашій державі постають проблеми здоров'я нації, а особливо в період навчально-виховного процесу.

«Родинна педагогіка: підготовка учнів до створення сім'ї»

Данильченко Т. І.

Актуальність: Актуальність даної проблеми обумовлюється особливостями, що характерні для становлення і розвитку сучасної сім'ї: омолодження шлюбу, збільшення числа розлучень, пов'язаних переважно з невмінням молодих чоловіка і жінки будувати свої взаємини, з неправильними уявленнями молодих людей про роль чоловіка і жінки в родині, розвиток альтернативних форм сімейних відносин й інших явищ. Все це змушує звертати пильну увагу на дану сферу.

«Адаптація школярів до фізичних навантажень під час занять фізкультурою»

Дуда Є. В.

Актуальність: Здоров'я нації є одним із пріоритетних напрямків та пріоритетів життя країни, однак найменш захищеною стороною життя людини, особливо в період фізіологічного та статевого дозрівання. Поряд із цим у навчальних закладах зростає кількість осіб, які зловживають палінням, алкоголем та наркотиками всупереч актуальності питання здоров'я в сучасній Україні. Шкільна система фізичного виховання може бути надійним підґрунтям високого рівня розумової працездатності протягом всього навчального дня. Освітня суть фізичного виховання тісно пов'язана із вихованням пізнавальної активності і таких якостей розуму, як допитливість, динамічність, гнучкість і гострота, для чого у фізичному вихованні небагато можливостей. Реалізуючи ці можливості,

необхідно поряд з передачею знань оптимізувати пізнавальні процеси безпосередньо в ході занять фізичними вправами, спонукаючи учнів до осмислення рухових завдань, їх аналізу і корекції.

«Місце госторофазових білків крові при облітерації судин кінцівок»

Гревцева Г. К.

Актуальність: З віком в організмі людини відбуваються структурні зміни в цілому і в кровоносній системі, зокрема зменшується тонус стінок судин, вони стають менш еластичними. Вікові зміни також позначаються на характеристиках крові, підвищується її здатність згущуватися. Окрім цього, в літньому віці люди мало рухаються, що теж несе у собі значний негативний вплив. Рух є дуже важливим критерієм для усіх систем організму людини. Як показують численні дослідження, навіть у здорових людей кровотік у глибоких венах у стані спокою дуже слабкий. Якщо ж людина практично постійно знаходиться в сидячому положенні, вона сильно ризикує погіршити свій стан. Відбувається це від того, що в такому стані порушується відтік крові, а постійне утримання ніг у зігнутому стані сидячи може привести до перегину підколінної вени. Ця проблема актуальна як для літніх людей, які ведуть переважно пасивний спосіб життя, так і для представників молодого покоління, яким доводиться довго сидіти в силу особливостей роботи. У цю категорію потрапляють офісні працівники, водії, а також люди, яким доводиться переносити тривалі перельоти.

«Формування духовності учнів початкової школи засобами народної і авторської казки»

Головко Ю. А.

Актуальність: обумовлена розкриттям необхідності вдосконалення програми виховання духовності, моральності та етичних уявлень молодших школярів.

«Розробка комплексної інформаційно-аналітичної системи для діагностики духовного здоров'я студентів»

Дегтярьова Є. О.

Актуальність: Духовний аспект здоров'я відтворює суть нашого буття, це – кредо нашого життя, яке забезпечує цілісність особистості. Дослідження, присвячені вивченню духовної складової здоров'я, є дуже необхідними та актуальними. Тому дуже важливо займатися розвитком духовності, самовдосконаленням, пошуком свого місця у житті і власного шляху до щастя у єдності з Природою й оточуючим світом. Діагностика духовного здоров'я і моніторинг зростання його рівня сприятиме збереженню, розвитку і самореалізації духовного потенціалу людей. Для формування здоров'я людини велике значення має вивчення проблем духовного здоров'я, які не підлягали досі всебічному науковому вивченню. Якщо питання діагностики психічного та фізичного здоров'я знайшли досить повне висвітлення, то стосовно оцінки стану духовного здоров'я серйозні наукові дані практично відсутні. Важливим є розроблення комплексної інформаційно-аналітичної системи для

діагностики духовного здоров'я. Для розробки такої комплексної системи добре підходить система «Tshell», розроблена фахівцями факультету комп'ютерних наук ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Основними перевагами перед іншими методами є об'єктивність, технологічність, інтегрованість. Спеціальна математична статистична обробка результатів діагностики дає можливість методом послідовних наближень отримати кількісні оцінки вказаних параметрів із заданою мірою точності. Це є необхідною умовою для вирішення проблем саморозвитку, самовдосконалення, орієнтації на здоровий спосіб життя, тобто це є необхідною умовою для вирішення проблем сучасної людини.

«Формування валеологічної культури вихованців у позашкільному закладі»

Жаркова А. А.

Актуальність: Під час аналізу стану здоров'я школярів України та традиційної системи освіти, виділяється кілька взаємозалежних негативних тенденцій, які істотно впливають на ефективність навчально-виховного процесу. Перша тенденція – значне зниження зацікавленості й активності дітей у навчанні, друга – помітна дисгармонія фізичного й психічного розвитку значної частини школярів, а також – стрімке погіршення здоров'я дітей і учнівської молоді. Перед державою стоїть завдання – виростити, вивчити й виховати здорове покоління. Неблагополучні показники здоров'я дитячого та підліткового населення, як індикатор, відображають усі проблеми нашого життя. Нинішній час ставить своїм завданням збереження людини, тому культ здоров'я виокремлюється серед інших. Важливу роль у розвитку негативних тенденцій має низький рівень культури здоров'я і відсутність знань щодо здорового способу життя. Напрямок, який дозволить людству вирішити проблему формування, збереження та зміцнення здоров'я, має назву валеологія (від латинського «валео» – бути здоровим). У сучасному світі має місце криза здоров'я з культурологічних позицій, пов'язана з культурно-антропологічною кризою, духовною кризою особистості. Отже, актуальність проблеми формування культури здоров'я вихованців у позашкільному закладі, її недостатня наукова розробленість, а також об'єктивна потреба розв'язання означених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: «Формування валеологічної культури вихованців у позашкільному закладі».

«Визначення стану шлунково-кишкового тракту студентів за допомогою діагностичного комплексу КСД»

Мовчан М. О.

Актуальність: полягає в недостатній вивченості ролі хвильових процесів у живому організмі, а також можливості використання їх для оцінки та моніторингу як індивідуального, так і групового здоров'я людей.

«Адаптаційні можливості учнів молодшого шкільного віку за умов валеологічного супроводу навчального процесу»

Остапек І. М.

Актуальність: обумовлена потребою в підвищенні рівня здоров'я школярів шляхом застосування простих і доступних методів – ароматерапії і музикотерапії

«Прикладні аспекти статевого виховання в сучасній школі»

Проскуріна А. І.

Актуальність: Звертаючи увагу на той факт, що, за оцінками ВООЗ, щорічно в світі серед людей у віці 15–49 років відбувається 548 000 000 нових випадків виліковних інфекцій, які передаються статевим шляхом (сифілісу, гонореї, хламідіозу і трихомонозу), зокрема в Україні, за даними МОЗ, близько 400 тисяч нових випадків, особливо гостро постає питання щодо підвищення рівня статевого виховання в сучасній освіті. Медики стверджують, що Україна – в п'ятірці світових лідерів за кількістю абортів.

«Педагогічні умови формування культури здоров'я підлітків у позашкільних навчальних закладах»

Ніколаєнко М. В.

Актуальність: Сучасний етап розвитку суспільства в Україні характеризується зростанням захворювань, різким зниженням працездатності організму людини, особливо дітей і підлітків. Головною метою сучасної позашкільної освіти є створення сприятливих умов для особистісного становлення і творчої саморегуляції, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, всебічний розвиток людини й становлення її духовного, психічного та фізичного здоров'я.

«Психофізіологічні особливості студентів з різними типами добової працездатності»

Молчанова К. О.

Актуальність: Своєчасне дослідження й оцінка показників адаптації студентів у процесі навчання дозволяє виявити студентів з дезадаптивними станами та надати їм необхідну консультацію і реабілітаційну допомогу, а також внести корективи в освітній процес.

«Формування екологічної культури у студентів класичного університету»

Ковальова П. О.

Актуальність: На сучасному етапі складних і динамічних відносин суспільства з навколишнім середовищем бережливе ставлення до природи має скласти невід'ємну частину загального світогляду кожного громадянина України, яка є однією з найбільш неблагополучних в екологічному плані країн Європи. Саме тому формування екологічної культури людини, гармонізація її відносин із природою є пріоритетним напрямком реформування виховання, що відображено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), проекті Концепції національної програми інтегрованої екологічної освіти. В

Україні як одній із техногенно навантажених країн світу, яка має велику кількість екологічних проблем, формування високої екологічної культури є першочерговим завданням.

«Зміни метаболічних показників за умов дії різних доз важких металів»

Строїлова Д. В.

Актуальність: Серед пріоритетних проблем сучасності провідні вчені виділяють шкідливий вплив важких металів на здоров'я людини й середовище її перебування. Питання впливу різних доз важких металів на стан здоров'я в цілому й особливості функціонування різних органів і систем зокрема вивчені недостатньо. Організм постійно реагує на зміни оточуючого середовища, намагаючись зберегти фізіологічну рівновагу. Підтримка гомеостазу здійснюється за рахунок динаміки біохімічних внутрішньоклітинних процесів, де біоеlementи входять до активних центрів ферментів, які здійснюють процеси зростання, диференціювання, репарації, регенерації й апоптозу клітин. Процес забруднення середовища призводить до зрушень шляхів мінерального обміну в організмі. Актуальним є встановлення біохімічних механізмів порушень, викликаних перерозподілом макро- та мікроelementів в організмі в результаті впливу важких металів, що надходять із навколишнього середовища.

«Виховання особистісних якостей школярів на заняттях валеологічного гуртка»

Третьякова Я. В.

Актуальність: Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується стрімким зростанням змін у всіх його сферах. Кардинальні соціально-економічні, політичні та духовно-моральні зміни більш наполегливо підтверджують думку про те, що наше суспільство вступило в якісно новий стан, де існуючі протиріччя є досить складними і різноманітними. Отже, проблема духовно-морального становлення особистості підлітка на сімейному рівні, яка виступає у нерозривній єдності із загальним процесом формування особистості та соціалізації підростаючого покоління, є комплексною, міждисциплінарною проблемою, і тому її основна база представлена загальнофілософськими, валеологічними, а також соціологічними дослідженнями, соціально-психологічними роботами і деякими статтями публіцистичного характеру.

«Функціональні проби в діагностиці та моніторингу здоров'я студентів»

Федоровська Д. А.

Актуальність: Одним із важливих завдань валеології є діагностика індивідуального здоров'я та пошук методик скринінгу і моніторингу здоров'я. Обстеження людини в умовах м'язового спокою буває достатнім для виявлення захворювань і перенапруження, визначення протипоказань до занять фізичною культурою. Однак під час оцінки функціонального стану студента такі обстеження в більшості випадків слід розглядати лише як фоніві, бо головний критерій для

обґрунтованих рекомендацій щодо рухового режиму і виявлення ефекту оздоровчих заходів – це здатність організму найбільш результативно і швидко адаптуватися до підвищених вимог. Характер реакції на фізичне навантаження нерідко служить єдиним і найбільш раннім проявом порушень функціонального стану та захворювань. Толерантність до навантаження служить основним критерієм дозування фізичних навантажень під час розробки індивідуальних оздоровчих програм. А у людей з високим рівнем здоров'я подальші позитивні зміни проявляються головним чином саме в характері реакції на фізичне навантаження. Все це обумовлює особливе значення функціональних проб у комплексній валеологічній діагностиці фізичної складової здоров'я, особливо у фізкультурників, спортсменів і осіб, які активно займаються оздоровленням.

«Формування морально-духовних цінностей студентів засобами новітніх освітніх технологій»

Шитіков С. О.

Актуальність: Концепція модернізації освіти припускає рішення головної задачі державної освітньої політики – забезпечення і управління якістю сучасної освіти на основі збереження її фундаментальності і відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства і держави. Метою виховного процесу є не тільки розум і практичні навички, але й душа, почуття, тілесне й духовне здоров'я, сенс життя, стратегія поведінки й конкретні вчинки студентської молоді. Цей процес, заснований на ідеях саморозвитку суб'єкта як творчої особистості, в умовах постійного впливу факторів соціального середовища знімає протиріччя між соціальним та індивідуальним. Лише в їх єдності та взаємозв'язку можливий оптимальний розвиток цілісної особистості. Саме завдяки морально-духовному вихованню можливе забезпечення гармонізації всієї сукупності впливів середовища; створення умов для ефективної самореалізації студентів, для вияву і розвитку її суб'єктивності; психолого-педагогічного коригування процесу соціалізації, стимулювання саморозвитку особистості.

Дипломні роботи магістрів:

«Показники варіабельності серцевого ритму студентів з різними типами кровообігу»

Лаптева Є. О.

Актуальність: Зростання рівня захворюваності серед молоді, що навчається, дітей і підлітків, сумація негативних ефектів напруженого способу життя знижують їхні функціональні можливості, збільшуючи ймовірність перенапруг і розвитку різних патологічних станів. Інтенсивні фізичні, інтелектуальні, емоційні навантаження висувають високі вимоги до різних функціональних систем організму людини. Найбільш доступним маркером ритму біологічної функції є серцевий ритм.

Серцевий ритм – це важлива характеристика фізіологічного стану організму. Особливе значення в даній роботі представляє розгляд залежності показників варіабельності та фрактальності серцевого ритму від типу кровообігу і типу конституції студентів ХНУ імені В. Н. Каразіна та виявлення адаптаційних можливостей їх організму.

«Особливості харчування дітей з порушеннями центральної нервової системи»

Бадьїна В. М.

Актуальність: Останнім часом у світі спостерігається збільшення кількості дітей з порушенням інтелекту. Крім медичних і соціальних причин, велику роль у даних порушень відіграє система харчування. У зв'язку з тим, що на організм дитини впливає велика кількість негативних факторів відбувається його перевантаження і як наслідок зниження інтелектуального розвитку дитини. У дітей із зниженим рівнем інтелекту спостерігається підвищена чутливість до внутрішніх та зовнішніх впливів. Поєднання зусиль валеологів, медиків, соціологів, педагогів та інших спеціалістів можуть покращити умови для дітей із зниженим рівнем інтелекту. Сьогодні одним із специфічних факторів, який впливає на розвиток інтелекту є фактор харчування. Використання раціонального харчування та в тому числі пробіотиків, нутріцевтиків можуть перешкоджати подальшому поглибленню розумової відсталості. Для реабілітації дітей з порушеннями інтелекту разом з медичним лікуванням необхідно забезпечити повноцінне харчування і подальше застосування процедур для розвитку інтелекту.

«Ціннісний рівень регуляції психологічного здоров'я»

Салтан Г. О.

Актуальність: Серед найважливіших сфер соціогуманітарного знання проблема здоров'я традиційно посідає одне з пріоритетних місць. Вона набуває особливої актуальності у переміні епохи культурно-історичного розвитку, коли певні засади загальнолюдської культури значною мірою вичерпалися, у зв'язку з чим актуалізуються питання ідеалів, цінностей, смислових та духовних орієнтирів сучасної людини. Наразі виникає гостра потреба у переосмисленні цілої низки філософсько-культурологічних проблем, до яких належать і проблеми, пов'язані з позиціонуванням особистості з важливими соціальними цінностями, серед яких і знаходиться здоров'я. Соціокультурні процеси, що відбуваються в Україні на межі ХХ–ХХІ ст., пов'язані з пошуком істинних підвалин подальшого суспільного і культурного розвитку. Низка потрясінь в галузі вищих гуманістичних цінностей, зниження значимості людської особистості і самого життя – усе це сприяло відчуженню українців від справжньої духовності, підсилило орієнтацію на псевдодуховні цінності, що й призводить до необхідності дослідження ціннісно-сміслової сфери особистості у новому культурному контексті. Резюмуючи викладене, можна сказати, що актуальність теми дослідження обумовлюється кількома причинами. По-перше, першорядним значенням

цінності здоров'я та доцільністю вивчення його місця в індивідуальній системі цінностей. По-друге, необхідністю комплексного підходу до проблеми ціннісного рівня регуляції здоров'я.

«Розподіл типологічних показників у осіб з обмеженими фізичними можливостями»

Пульнова О. Є.

Актуальність: Інтеграція в суспільство осіб з обмеженими фізичними можливостями, їх валеопсихологічна та педагогічна підтримка є обов'язковою складовою валеологічної політики, особливо в умовах сучасної системи освіти, оскільки ставлення до людини з інвалідністю багато в чому є показником рівня цивілізованого демократичного устрою держави. Актуальність проблеми інвалідності й організації навчання інвалідів обумовлена її масштабністю. Врахування особливостей фізіологічних та психологічних показників, що включає в себе типологічні показники та їх розподіл, дає можливість для розробки та планування індивідуальних програм оздоровлення з метою покращення якості життя, психолого-педагогічної, соціальної та валеологічної підтримки осіб з обмеженими фізичними можливостями.

«Порівняльний кореляційний аналіз функціональної активності органів та систем в залежності від технологій педагогічної освіти»

Заболотна О. О.

Актуальність: полягає в тому, що використання інноваційних технологій в системі освіти дозволяє навчити цілісного динамічного мислення за допомогою мислеобразів на додаток до дискурсивно-логічного мислення. Головною відмінністю такої освіти є розкриття внутрішніх ресурсів особи учня, виявлення вже закладених в ньому природою потенційних можливостей.

«Вплив семінару з ноосферної освіти на показники функціонального стану вчителів»

Пилипенко М. А.

Актуальність: Учасники навчального процесу XXI століття постійно знаходяться в стані інформаційного перевантаження, що спричиняє психоемоційне перенапруження і зниження ефективності самого процесу навчання і запам'ятовування. Тому особливо важливою проблемою стає навчання учнів з використанням нових технологій, які б дозволили зробити навчальне навантаження сучасного учня посильним. Проте навчання тільки юних громадян держави було б неефективним без навчання їх наставників, які часто є яскравим прикладом як норм поведінки, так і моделей побудови мислення під час засвоєння нових знань. Кожен учитель обов'язково проходить курси підвищення кваліфікації в обласних центрах України, проте часто ці курси мають недостатню наповненість і швидше констатують наявні в досвіді роботи недоліки. Тому важливим моментом у житті кожного педагога є постійне самонавчання у вигляді інформаційної обізнаності, спілкування з фахівцями в цій галузі, а також участь у семінарах, оскільки тільки

безпосередня участь в подібних заходах дозволяє освоїти нові методики навчання школярів, підвищення своєї кваліфікації, а також унеможливити професійного «вигорання» і підвищити опірність стресовим чинникам. Тренінг передбачається як частина процесу руху інформації від одного учасника взаємодії до іншого, тому робота в групах завжди припускає ефективніший і швидший результат.

«Порівняльний аналіз впливу новітніх технологій в освіті на функціональні можливості організму школярів»

Максименко К. Г.

Актуальність: Останнім часом спостерігається швидкий зріст захворюваності дітей у школах. Загальноосвітній процес призводить до погіршення стану здоров'я дітей. Для того щоб уникнути цих негативних наслідків у сучасному процесі освіти, потрібно використовувати новітні технології, спрямовані на зміцнення здоров'я. На даному етапі розвитку людства питання здоров'я займає важливе місце. Дослідження адаптаційних можливостей школярів є актуальною проблемою для працівників медицини та валеологів. Адже варто приділяти достатньо уваги здоров'ю дітей.

«Розробка донозологічної діагностики здоров'я студентів на апараті „КСД”»

Касьян О. М.

Актуальність: Кінець ХХ століття характеризується появою принципово нових методів діагностики, що використовують останні досягнення науки і техніки. У поєднанні з древніми, перевіреними тисячоліттями знаннями традиційної медицини, ці методи дозволяють абсолютно по-новому підійти до процесу діагностики. Одним з таких перспективних методів є спектрально-динамічна діагностика. Спектрально-динамічна діагностика належить до методів біоінформаційних технологій і, на відміну від відомих методів резонансної діагностики (за Фоллем, Сарчуком, Імедіс та ін.), дозволяє оперативно фіксувати і обробляти не тільки частотний, але й частотно-фазовий «портрет» людини. За допомогою КСД «Архітектор здоров'я» вимірюють загальну електрохвильову характеристику і виявляють зміни в організмі ще на стадії функціонального порушення і відновлюють порушені зв'язки хвильовим способом, що є важливим у донозологічній діагностиці, особливо для оцінки здоров'я студентської молоді, яка перебуває у так званому «третьому» стані між здоров'ям та хворобою. Робочою гіпотезою дослідження стало припущення про можливість використання методу спектрально-динамічної діагностики за допомогою спектрально-динамічного комплексу (КСД) «Архітектор здоров'я» у валеологічній діагностиці стану здоров'я студентів.

«Порівняльний аналіз стану здоров'я учнів за умов застосування різних педагогічних технологій»

Бутенко Х. В.

Актуальність: Значне погіршення соціальних, економічних умов у країні призвело до зниження якості життя. Зазнала реформування система освіти, яка не враховує особливості підліткового віку і створює умови для зростання емоційної напруги, соціального стресу. До основних шкільних факторів ризику формування здоров'я, в першу чергу, зараховують недотримання санітарно-гігієнічних та епідеміологічних вимог, неповноцінне харчування, відсутність чергування режиму навчання та відпочинку. Найбільш агресивними факторами, які на сучасному етапі суттєво впливають на формування здоров'я учнів, є велика кількість навчальних та позакласних навантажень, низька фізична активність, недостатньо адекватна система гігієнічного навчання та виховання з формування у дітей та підлітків умінь та навичок здорового способу життя. Через це стає актуальною проблема вивчення характеру впливу різних педагогічних технологій на стан здоров'я учнів з метою виявлення найефективнішої з усіх точок зору і її подальше загальне впровадження.

«Спосіб життя дітей зі зниженим інтелектом»

Белоусов І. В.

Актуальність: характеризується тим, що останнім часом у світі спостерігається збільшення кількості дітей з розумовою відсталістю. Несприятливі соціально-політичні та економічні умови, низький рівень медичної допомоги, а також низький рівень просвітницької роботи про здоровий спосіб життя призвело до того, що в Харківській області на початок XXI століття на обліку в психіатричній службі Міністерства здоров'я та соціального розвитку України знаходилося 7245 олігофренів, у тому числі 5293 осіб чоловічої статі; з них дебілів – 5830 чоловік. Це ледве більше 73% від загальної чисельності розумово відсталих. Необхідна інтеграція валеології, медицини, соціології, психології, що дозволить знизити кількість дітей з різними формами олігофренії. Впровадження валеологічних підходів щодо організації способу життя дітей дозволить проводити профілактичну і корегувальну роботу.

«Порівняльний кореляційний аналіз складових здоров'я у студентів різних вищих навчальних закладів»

Усманова А. І.

Актуальність: Турбота про здоров'я людини, формування здорового способу життя – завдання не тільки окремої людини, і навіть не окремої нації, а всього людства, оскільки здоров'я – основна й необхідна умова його відтворення, базова цінність особистості. Аналізуючи різні підходи вчених до визначення здоров'я, можна виділити основні його критерії. Такими є: відсутність захворювань; динамічна рівновага організму з середовищем; повноцінне функціонування органів і систем; здатність органів і систем до регенерації; здатність організму до адаптації; можливість повноцінного функціонування людини в соціумі;

стан фізичного, психологічного і соціального благополуччя. «Здоров'я» – складна система, складовими частинами якої є фізичний, психологічний та духовно-моральний стан людини. Сучасні дослідження здоров'я людини як триєдності фізичної, психологічної та духовної складових відображають, що рівень духовного здоров'я падає, що впливає на психологічне та фізичне здоров'я, а також на соціальну складову здоров'я.

«Вплив β -стимулюючих тренінгів на психосоматичне здоров'я учнів з різними біоритмологічними типами працездатності»

Колесник А. О.

Актуальність: Останнім часом у світі спостерігається збільшення кількості дітей з труднощами та ускладненнями під час навчання, труднощами в адаптації, порушеннями в розвитку внаслідок несприятливого впливу соціально-економічних, екологічних та шкільних чинників ризику. Стан здоров'я, рівень розвитку психофізіологічних можливостей мозку учнів входить у протиріччя з збільшенням рівня вимог та обсягу програм сучасної школи. Більшість учнів перебуває у стані шкільної дезадаптації з перших років навчання, що проявляється у зниженні здатності до навчання, навчальної мотивації, в емоційних та поведінкових девіаціях, погіршенні здоров'я. Необхідна інтеграція зусиль у різних галузях діяльності задля забезпечення всебічного впливу на всі сфери індивідуальності дитини, яка є соціально-біологічною істотою. Для оптимізації розвитку, подолання порушень, попередження розвитку патологічних станів, зміцнення психічного здоров'я, на думку провідних педагогів, лікарів, психологів та валеологів, необхідно проводити комплексну профілактичну та корекційну роботу з учнями, особливо з учнями групи ризику.

«Валеопедагогічні аспекти формування культури здоров'я студентів перших курсів»

Місюра К. Ю.

Актуальність: На сучасному етапі розвитку суспільства життя і здоров'я людини визначається як найпріоритетніші людські цінності. Сьогодні фахівцями оцінюється в найкращому разі роль біологічного компонента, екологічного фактор, умов праці, побуту, дозвілля людини, а не система її власної активної діяльності, спрямованої на постійне зміцнення життєвих сил організму. Система профілактики, традиційно використовувана в навчальних закладах, найчастіше зводиться до формування знань у дітей і підлітків про небезпеки тих або інших захворювань. Відсутня розгорнута система вироблення практичних навичок конструювання молоддю такого психічного й фізичного здоров'я, що дозволяє успішно впоратися з постійно зростаючими навантаженнями сучасного життя на людський організм. Тому для збереження здоров'я актуальним є завдання формування у всього населення нової культури здоров'я, що знижує не тільки ймовірність появи хвороб, але й дозволяє постійно зміцнювати життєві сили людини

на основі використання традиційних і нетрадиційних методів збереження й зміцнення здоров'я.

Дипломні роботи спеціалістів за програмою перепідготовки

«Методика використання козацької педагогіки як здоров'язбережувальної технології у дітей 7–11 років»

Велінець П. В.

Актуальність дослідження культури здоров'я українців обумовлена необхідністю розкрити науково-теоретичну та практичну цінність знань з етновалеології.

«Культура здоров'я українців: традиції, вірування, обереги»

Пахолок М. Л.

Актуальність дослідження культури здоров'я українців обумовлена необхідністю вивчення загальних закономірностей збереження здоров'я людини за допомогою народних традицій, обрядів, ритуалів оздоровлення, досвіду родинного і громадського виховання, за допомогою художньої народної творчості, образотворчого мистецтва тощо; формування нового, духовно-творчого мислення в масштабах як окремої нації, так й у масштабах країни, всесвіту; виховання практично здорової, активно-творчої людини, яка б змогла впродовж багатьох років зберігати, розвивати та підтримувати своє здоров'я на належному рівні.

«Формування духовного здоров'я студентів засобами оздоровчого комплексу „Стиль дух”у»

Гайда М. Г.

Актуальність даної дослідницької роботи обумовлена необхідністю пошуку простих і загальнодоступних засобів формування духовного здоров'я людини, яке є передумовою для поліпшення та укріплення її фізичного та психічного здоров'я.

«Застосування валеологічної техніки „внутрішня тиша” для попередження метеотропних реакцій»

Єфріменко Н. В.

Актуальність даної дослідницької роботи обумовлена необхідністю пошуку простих і загальнодоступних засобів досягнення стану внутрішнього спокою, зниження тривожності, активізації адаптаційних резервів організму, мінімізації негативного впливу погодних факторів на здоров'я людини.

«Розвиток потенційних можливостей особистості в ході занять із самовдосконалення»

Яремковська Ю. Є.

Актуальність даної дослідницької роботи обумовлена необхідністю пошуку нових методів підвищення резервних можливостей організму як критерію здоров'я.

«Формування мотиваційно-поведінкового компонента культури здоров'я засобами валеологічної екскурсії природознавчої тематики»

Карпова В. О.

Актуальність: Людство на сучасному етапі розвитку було поставлено перед необхідністю розгляду дилем щодо подолання кризових явищ майже у всіх аспектах життя. Але найгостріша і неоднозначна задача, яка повинна бути вирішена неодмінно і в найближчий час – це питання про збереження індивідуального і популяційного здоров'я населення. Професор Г. Л. Апанасенко в статті «Як зупинити депопуляцію в Україні» пише: «У нашій країні серед безлічі проблем, кричущих про необхідність їх термінового вирішення, є одна, не вирішивши яку, іншими можна не займатися: нікому буде скористатися плодами зусиль державних мужів. Мова йде про депопуляції. Темпи цього процесу такі (щороку населення країни скорочується на 08–1 %), що вже просто непорядно використовувати термін, який не відображає всієї трагічності процесу. Потрібно говорити про вимирання українського народу». Причина депопуляції не тільки в розвалі охорони здоров'я. За статистикою, здоров'я населення лише на 8–10 % залежить від медицини. Якого б рівня досконалості не досягали лікувально-діагностичні заходи, зменшити кількість захворілих вони не зможуть. А «сучасні» хвороби поки лікуються погано і у нас, і за кордоном. В даний час, враховуючи зміни, що відбуваються у всесвіті (зміна вектора часу, метаморфози магнітного поля планети та інші) назріла серйозна потреба в усвідомленні суспільством необхідності у здоровому способі життя. Допомогти в цьому може, поряд з іншими методиками, і проведення валеологічних екскурсій. Для популяризації культури здоров'я серед різних верств населення в даному випадку може бути оптимальною методика проведення валеологічної екскурсії природознавчої тематики.

«Педагогічні умови зняття втомленості в учнів початкової школи засобами ритміки»

Ягубкіна Н. В.

Актуальність: Гуманістична спрямованість сучасної педагогічної науки і практики, утвердження особистісно орієнтованого підходу до навчання й виховання молоді зумовлені необхідністю підвищення якості освіти. Потужний інформаційний простір, високі освітянські вимоги до учнів, збільшення когнітивних, емоційних і комунікативних навантажень, ігнорування психогігієнічних норм організації навчання призводять до розвитку в учнів неприпустимих функціональних станів, що суттєво знижує навчальну успішність, негативно впливає на здоров'я дітей шкільного віку.

Реалізація оздоровчої функції школи як генерального напрямку державної політики в галузі освіти, який витікає з Національної доктрини розвитку освіти в Україні, Закону України «Про загальну середню освіту», можлива за умов професійної підготовки майбутнього вчителя до

активізації внутрішніх адаптаційних резервів дитини – процесів саморегуляції.

«Стан освітнього середовища загальноосвітніх закладів м. Харкова як суб'єкта реалізації здоров'язбережувальних технологій»

Різниченко Н. М.

Актуальність дослідженого питання обумовлена наявністю негативної тенденції щодо погіршення стану здоров'я дітей. Вона проявляється в зростанні кількості дітей, що страждають на різні захворювання, підвищенні випадки застуди, зниженні імунітету, погіршенні фізичної підготовки та інших відхилень. Такий стан проблеми призводить до зниження загального рівня освіченості особистості. Здоров'я людини є найважливішим чинником. Однією з можливих причин виникнення захворювань є розумова перевтома дітей, яка своєчасно може бути не помічена вчителем. Можна ліквідувати на стадії втоми за допомогою фізичних вправ, прогулянок на свіжому повітрі, релаксації тощо. Здоров'я є цінністю, тому дуже важливо зберегти його з дитинства і зміцнювати за допомогою фізичних вправ, здорового способу життя, мислення. Контролювати процес розумової працездатності дитини повинен педагог, тому що від успішного вирішення цього питання залежить, наскільки успішно буде здійснюватися процес навчання і розвиток особистості і наскільки ця дитина буде успішною в подальшому житті.

«Використання дистанційного навчання як засобу формування культури здоров'я старшокласників у навчально-виховному процесі»

Іваненко Л. О.

Актуальність: На сучасному етапі розвитку педагогічної науки поряд із проблемами впровадження інноваційних технологій надзвичайно важливим завданням освіти в Україні є формування фізичного, психічного і духовного здоров'я підростаючого покоління. Відповідно до національної доктрини розвитку освіти, Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») пріоритетним завданням системи освіти є виховання в людей відповідального ставлення до свого здоров'я і здоров'я оточуючих людей як найвищої цінності суспільства. Здійснити ці завдання можна насамперед завдяки всебічному розвитку, набуття ефективних валеологічних знань. Здоров'я слід берегти змолоду!

Науково-дослідна робота кафедри

Протягом останніх п'яти років кафедрою валеології та валеологічною науково-дослідною лабораторією проводились наступні науково-дослідні роботи:

1) за Національною програмою «Розробка системи валеологічного забезпечення життєдіяльності дітей та молоді України» (2001–2005 рр., № держреєстрації 0101U009202). Головними результатами роботи була розробка програми моніторингу стану здоров'я дітей у закладах освіти та

системи оздоровлення школярів, вихованців дошкільних і позашкільних закладів та студентів за допомогою спеціальних продуктів харчування з вітчизняної сировини з урахуванням навчального навантаження та екологічного стану місцевості проживання (результати роботи впроваджено в шести областях України та АР Крим),

2) за рахунок держбюджетних коштів:

- **«Розробка комплексної системи оцінки морального стану особистості та механізмів утвердження здорового способу життя»** (2003-2005 рр., № держреєстрації 0103U004278). Результатом роботи стала розробка науково обґрунтованої комплексної системи експертної оцінки морального стану особистості й механізмів утвердження та повсюдного впровадження здорового способу життя як умови збереження здоров'я;
- **«Розробка педагогіко-валеологічної програми формування духовного здоров'я молоді»** (2006-2008 рр., № держреєстрації 0106U001556). Результатом дослідження є розробка програми формування духовного здоров'я на основі педагогічного та валеологічного моніторингу;
- **«Розробка трансдермальних фітокоректорів для підвищення адаптаційної стійкості організму»** (№ держреєстрації 0105U000714, 2005-2007 р.р.) (створено 3 композиції аромолій та 1 трансдермальна фітокомпозиція);
- **«Розробка науково-методичних засад та валеологічного супроводу навчання студентів з особливими освітніми потребами (слабозорих) за напрямом «здоров'я людини»** (№ держреєстрації 0106U001556);
- **«Дослідження механізмів дії фітокоректорів екологічного та аліментарного навантаження»** (№ держреєстрації 0109U001342);
- **«Розробка моделі вдосконалення базових структур духовно-етичного виховання»** (№ держреєстрації 0111U001454);
- **«Теоретична розробка педагогіко-валеологічних моделей духовного розвитку людини»** (№ держреєстрації 0106U001556);
- **«Розробка навчально-педагогічної системи формування духовної культури студентської молоді як елемента здоров'язбережувального освітнього простору»** (№ держреєстрації 0112U005891);
- **«Розробка моделі інтегральної оцінки впливу важких металів на живі системи»** (№ держреєстрації 0110U001448);

3) за рахунок коштів Фонду фундаментальних, прикладних та пошукових науково-дослідних робіт Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Розробка системи моніторингу здоров'я, оздоровлення та валеологічної освіти» (2008 р.);

4) за Держзамовленням «Розроблення технології одержання комбінованих адаптогенних фармацевтичних препаратів на рослинній основі» (№ держреєстрації 0105U008405), розроблено технологію

отримання препаратів пролонгованої дії з високою біодоступністю на основі пектину; розроблено склад та технологію одержання трьох препаратів – амінокислоти, стабілізованої у пектині «Гліцин-пектин», мінеральних речовин, стабілізованих у пектині – «Цинк-пектин» та «Кальцій/магній-пектин»; проведені доклінічні випробування цих препаратів на піддослідних тваринах.

На даний момент співробітниками кафедри та лабораторії виконується 3 держбюджетні теми:

- *«Дослідження механізмів гармонійного розвитку духовного здоров'я української нації»* (2009-2010 рр.);
- *«Розробка оздоровчої програми із застосуванням спеціальних продуктів харчування для школярів з екологічно несприятливих регіонів»* (№ держреєстрації 0108U001372, 2008-2009 рр.),
- *«Розробка інноваційних оздоровчих технологій методами біокерування для профілактики психосоматичних порушень стану соматичного здоров'я дітей та молоді України»* (№ держреєстрації 0107U000678, 2007-2009 рр.).

Сучасні наукові дослідження з валеології проводяться кафедрою валеології у таких напрямках: методологія діагностики здоров'я, екологічна валеологія, валеологія харчування, оздоровчі технології, педагогічна валеологія, валеологічний аналіз навчального процесу, духовність і здоров'я. Розробки кафедри та валеологічної науково-дослідної лабораторії впроваджуються в навчальних, науково-дослідних та медичних закладах.

Інноваційні напрямки діяльності кафедри та лабораторії:

- розробка сучасних **методів діагностики** фізичної, психічної, духовної складових здоров'я;
- розробка **методів моніторингу** стану здоров'я населення та екологічного стану різних регіонів України;
- розробка сучасних **оздоровчих технологій**, у тому числі із застосуванням фітопродуктів та енергоінформаційних технологій;
- моніторинг стану здоров'я та розробка методів **оздоровлення студентів**;
- розробка **валеологічного супроводження інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами** (на виконання Наказу № 587 від 27.06.2008 Міністерства освіти і науки України «Про проведення експерименту щодо організації інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації незалежно від форм власності та підпорядкування»).

У результаті науково-педагогічної діяльності кафедри та лабораторії розроблено програми моніторингу стану здоров'я дітей у закладах освіти та системи оздоровлення школярів, вихованців дошкільних і позашкільних закладів та студентів за допомогою спеціальних продуктів харчування з вітчизняної сировини з урахуванням навчального навантаження та екологічного стану місцевості проживання.

**Наукові видання кафедри валеології
та її керівника – доктора біологічних наук, проф.
М. С. Гончаренко**

**Комплект навчально-методичної літератури на допомогу
вчителів основ здоров'я загальноосвітніх навчальних закладів**

1. Гончаренко М. С. Валеологическая разгрузка школьников в течение школьного процесса : методическое пособие / Гончаренко М. С., Иванова А. М. – Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 1997. – 30 с.
2. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантаження школярів протягом навчального процесу : методичний посібник [для вчителів загальноосвітніх шкіл] / Гончаренко М.С., Иванова А.М. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 1997. – 22 с.
3. Гончаренко М. С. Валеологический словарь / Гончаренко М.С. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 1999. – 315 с.
4. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Голоднюк Н. В., Иванова А. М., Макеев М. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2000. – 195 с.
5. Паспорт здоровья воспитателя и преподавателя / Гончаренко М. С., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 26 с.
6. Паспорт здоровья школьника / Гончаренко М. С., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2000. – 28 с.
7. Уроки з валеології : на допомогу вчителям-валеологам загальноосвітніх шкіл / Иванова Г. М.; За ред. М. С. Гончаренко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2000. – 103 с.
8. Гончаренко М. С. Фітооздоровлення дітей та молоді / Гончаренко М. С., Гончаренко О. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001. – 75 с.
9. Гончаренко М. С. Фитооздоровление детей и молодежи / Гончаренко М.С., Гончаренко А. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001. – 68 с.
10. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантаження школярів протягом навчального процесу: методичний посібник [для вчителів загальноосвітніх шкіл] / Гончаренко М. С., Иванова А. М. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 26 с.
11. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Самойлова Н. В., Макеев М. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002, – 115 с.
12. Валеологічна культура користування комп'ютером / Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Васильєва Л. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 81 с.
13. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантаження школярів протягом навчального процесу / Гончаренко М. С., Ткаченко Г. В., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 72 с.

Комплект навчально-методичної літератури для позашкільної та просвітницької роботи

1. Гончаренко М. С. Соя – продукт XXI века : практическое пособие / Гончаренко М. С., Карачинская Э. Т. // – Х. : Основа, 1998. – 42 с.
2. Гончаренко М. С. Нам потрібно знати про СНІД / Гончаренко М. С., Кравцова Т. Д., Макеев М. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 1998. – 20 с.
3. Гончаренко М. С. Нам нужно знать о СПИДе / Гончаренко М. С., Кравцова Т. Д. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 1998. – 26 с.
4. Гончаренко М. С. Фітооздоровлення дітей та молоді : метод. рекомендації / Гончаренко М. С., Шмараєва І. Є., Лемешко К. П., Гончаренко О. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 1999. – 40 с.
5. Гончаренко М. С. Пособие валеолога-лидера по предупреждению распространения ВИЧ-инфекции среди молодежи / Гончаренко М. С., Рожкова Л. И., Карачинская Э. Т., Кравцова Т. Д., Чикало Т. М., Мельникова А. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 1999. – 48 с.
6. Гончаренко М. С. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Голоднюк Н. В., Иванова А. М., Макеев М. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 195 с.
7. Гончаренко М. С. Паспорт здоровья воспитателя и преподавателя / Гончаренко М. С., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 26 с.
8. Гончаренко М. С. Паспорт здоровья школьника / Гончаренко М. С., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 28 с.
9. Гончаренко М. С. Фитооздоровление детей и молодежи / Гончаренко М. С., Гончаренко А. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2001. – 68 с.
10. Макеев М. В. Нова хода в епоху : навч.-метод. посібник [для позашкільних навчальних закладів] / Макеев М. В., Гончаренко М. С., Е. Т. Карачинська. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001.–268 с.
11. Гончаренко М. С. Валеологічна культура користування комп'ютером / Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Васильєва Л. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 81 с.
12. Гончаренко М. С. Фітооздоровлення населення України / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2003. – 32 с.
13. Гончаренко М. С. СПИД: возникновение, распространение, профилактика. Что нужно знать молодежи о СПИДе : методическое пособие / Гончаренко М. С., Кулинич О. В., Васильева Л. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2004. – 31 с.
14. Гончаренко М. С. Физиологические и социальные аспекты оздоровительного питания : методическое пособие / Гончаренко М. С., Горбунова-Рубан С. А., Коновалова Е. О., Васильева Л. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2004. – 72 с.

15. Гончаренко М. С. Вредные привычки и их профилактика / Гончаренко М. С., Рожкова Л. И., Аринина Н. В. — Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2004. – 120 с.
16. Гончаренко М. С. Оздоровительное питание. Пищевые биологически активные добавки : методическое пособие / Гончаренко М. С., Гончаренко А. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2006. – 45 с.
17. Гончаренко М. С. Методическое пособие по изучению активных точек на теле человека с целью профилактики заболеваний и оздоровления организма / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2007. – 30 с.

Комплект навчально-методичної літератури для методичних кабінетів валеології вищих навчальних закладів

1. Гончаренко М. С. Валеологический словарь / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 1999. – 315 с.
2. Гончаренко М. С. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Голоднюк Н. В., Иванова А. М., Макеев М. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 195 с.
3. Гончаренко М. С. Паспорт здоровья воспитателя и преподавателя / Гончаренко М. С., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2000. – 26 с.
4. Гончаренко М. С. Программы для підготовки спеціалістів з валеології : для вищих навчальних закладів / Гончаренко М. С., Карачинська Е. Т., Рожкова Л. І.— Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001. – 110 с.
5. Гончаренко М. С. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Самойлова Н. В., Макеев М. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2002, – 115 с.
6. Гончаренко М. С. Паспорт здоровья студента / Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Карачинська Е. І., Самойлова Н. В., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2003. – 28 с.
7. Гончаренко М. С. Методическое пособие по валеологическим аспектам диагностики здоровья / Гончаренко М. С., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2003. – 154 с.
8. Гончаренко М. С. Валеология в схемах : учебное пособие / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2003. – 187 с.
9. Гончаренко М. С. Фітооздоровлення населення України / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2003.–32 с.
10. Гончаренко М. С. Паспорт здоровья студента / Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Карачинська Е. Т., Самойлова Н. В., Камнева Т. П. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2004. – 26 с.
11. Гончаренко М. С. Валеология в схемах / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2004. – 191 с.

12. Гончаренко М. С. Валеологія в схемах / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 207 с.
13. Гончаренко М. С. Паспорт здоров'я студента / Гончаренко М. С., Коновалова Е. О., Карачинська Е. Т., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. — 28 с.
14. Гончаренко М. С. Методичний посібник для практичних занять з безпеки життєдіяльності та основ валеології / Гончаренко М. С. Коновалова О. О., Васильєва Л. В., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 94 с.
15. Гончаренко М. С. Екологія людини : навчальний посібник / Гончаренко М. С. Бойчук Ю. Д., Кочубей Н. В. – К. : Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 394 с.
16. Гончаренко М. С. Валеологічне розвантаження школярів протягом навчального процесу / Гончаренко М. С., Ткаченко Г. В., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 72 с.
17. Тимченко А. Н. Основы биоритмологии : учебно-методическое пособие / Тимченко А. Н. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005.– 109 с.
18. Коновалова О. О. Ботаніка та фітовалеологія / Коновалова О. О. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. – 76 с.
19. Гончаренко М. С. Безпека життєдіяльності та основи валеології : навчальний посібник / Гончаренко М. С., Коновалова О. О., Васильєва Л. В., Самойлова Н. В. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 96 с.
20. Гончаренко М. С. Діагностичні підходи до визначення стану духовного і морального здоров'я особистості : навчальний посібник для проведення практичних занять / Гончаренко М. С., Карачинська Е. Т., Новікова В. Є. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 157 с.
21. Гончаренко М. С. Сучасні методи валеологічної профілактики та оздоровлення : навчально-методичний посібник до розділу «Валеологічне розвантаження школярів» для студентів спеціальності «Валеологія» / Гончаренко М. С., Самойлова Н. В., Ткаченко Г. В. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 72 с.
22. Коновалова О. О. Основи екології людини та суспільства. Екологічна валеологія : навчально-методичний посібник для проведення лабораторних робіт / Коновалова О. О., Андрейко Г. П. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 40 с.
23. Гончаренко М. С. Основы валеологического питания : учебное пособие / Гончаренко М. С. – Х. : ООО «Издательство Бурун Книга», 2006. – 368 с.
24. Гончаренко М. С. Валеопедагогічні аспекти духовності / Гончаренко М. С. –Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 395 с.
25. Гончаренко М. С. Екологічна валеологія : словник-довідник / Гончаренко М.С. Бойчук Ю. Д. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007.– 224 с.

26. Шахненко В. І. Формування основ здорового способу життя учнів початкової школи: теорія і практика (дидактичний аспект) / Шахненко В. І. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 304 с.
27. Шахненко В. І. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини. Практичні роботи: Навчальний посібник для студентів/ Шахненко В. І. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 120 с.
28. Плахтій П.Д. Обмін речовин та енергії. Теорія, завдання для самостійної підготовки, тести : навчальний посібник / Плахтій П. Д., Коваль Т. В., Гончаренко М. С. – Кам'янець – Подільський : ПП., Буйницький О. А., 2009. – 336 с.
29. Шахненко В. І. Основи фізичного здоров'я. Практичні роботи : навчально-методичний посібник / Шахненко В. І. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 160 с.
30. Гончаренко М. С. Валеологічний інструментарій апаратно-програмної діагностики і моніторингу здоров'я : навч. посіб. / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 135 с. (лист МОН №1.4/18-4751 від 07.12.10).
31. Гончаренко М. С. Етновалеологія : навчальний посібник / Гончаренко М. С. Набока І. Є. – Х. : «Бурун-книга», 2012. – 296 с.
32. Гончаренко М. С. Научные основы современного мировоззрения. Валеологический аспект : учебно-метод. пособ / Гончаренко М. С. – Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2012. – 256 с.
33. Гончаренко М. С. Использование технологий биоуправления в практике педагога-валеолога : учебно-методическое пособие для студентов специальности «Здоровье человека» (Валеология) / Гончаренко М. С., Тимченко А. Н., Закревский А. Н. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. – 84 с.
34. Тимченко Г. М. Вікова фізіологія та валеологія : методичний посібник до практичних занять для студентів спеціальності «Здоров'я людини» («Валеологія») / Тимченко Г. М. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 44 с.
35. Тимченко А. Н. Основы биоритмологии : учебно-методическое пособие / Тимченко А. Н. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 152 с.

**Життєві віхи керівника валеологічної школи
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
д.б.н., проф.. Гончаренко Марії Степанівни**

Завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – доктор біологічних наук, професор **Марія Степанівна Гончаренко**

Вона є одним із провідних українських учених. Серед невеликої кількості завідувачів кафедр і професорів-жінок вона вирізняється тим, що протягом усього наукового шляху її життєвим кредо було постійне прагнення до оволодіння новими знаннями, подолання перешкод і безупинний рух вперед, торуючи нелегкі наукові дороги. Свідченням цього є весь життєвий шлях доктора біологічних наук, професора, завідувача кафедри валеології Гончаренко Марії Степанівни.

Будучи за фахом біологом і постійно перебуваючи у науковому пошуку, М. С. Гончаренко стала відомим спеціалістом у царині медичної біохімії, екологічної фізіології, а з середини 90-х років ХХ ст. – і валеології. Вона з великим ентузіазмом пропагує здоровий спосіб життя, бере активну участь у науково-педагогічній і громадській діяльності, спрямованій на формування культури здоров'я, на поліпшення благополуччя нації, покращення особистого здоров'я, яке розглядається нею у єдності його головних складових – фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я.

Гончаренко Марія Степанівна народилася 8 квітня 1943 р. у м. Люботин Харківської обл.

1962–1966 рр. – студентка біологічного факультету Харківського державного університету ім. О. М. Горького за

спеціальністю «фізіологія людини і тварин», диплом з відзнакою.

1967–1971 рр. – навчання у денній аспірантурі цього ж університету.

1972 р. – захист дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук;

1974–1978 рр. – викладач кафедри біології Харківського медичного інституту;

1978–1997 рр. – завідувач біохімічної лабораторії Українського науково-дослідного інституту дерматології та венерології;

1986 р. – нагороджена медаллю «За трудову доблесть» (Україна);

1988 р. – захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук «Бар'єрно-транспортні властивості мембран та енергетичний метаболізм клітин крові при підвищеній проліферативній активності епідермісу»;

1992 р. – присвоєно вчене звання професора;

1995 р. – академік Міжнародної академії енергоінформаційних наук, м. Москва;

1997 р. – завідувач Міжфакультетської науково-дослідної валеологічної лабораторії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, створеної для реалізації настанов Національної програми «Діти України»;

1999 р. – завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

З 2000 р. і до цього часу – Президент Української асоціації валеологів — громадської організації, головною метою якої є оздоровлення населення України шляхом валеологічної просвіти;

З 2001 рр. і до цього часу – науковий керівник валеологічної лабораторії; професор, завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, викладає курси «Безпека життєдіяльності», «Загальна валеологія», «Історія валеології», «Валеологічна культура харчування», «Моральні та духовні основи здоров'я», «Екологія людини» не лише на різних факультетах університету, але й в інших навчальних закладах Харкова;

2002 р. – Подяка Кабінету Міністрів України «За сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток наукової сфери»;

2004 р. – присвоєно звання «Відмінник освіти України»;

2005 р. – нагороджена нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України Софії Русової;

2005 р. – нагороджена Орденом Рун наукової школи Причинності;

2006 р. – нагороджена орденом Шевальє Бельгійської палати винахідників;

2006 р. – присуджено званням Посол Світу;

2006—2007 рр. – на виставках у Всесвітньому салоні винаходів і нових технологій (Брюссель, «Єврика») нагороджена двома золотими

медалями за два винаходи і патенти щодо енергоінформаційної корекції здоров'я;

2007 р. – нагороджена золотою медаллю Десятого Міжнародного салону промислової власності «Архімед–2007» (Москва);

2008 р. – Академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти, м. Москва;

2008 р. – нагороджена бронзовою медаллю Восьмого Московського міжнародного салону «Інновації та інвестиції»;

2008 р. – нагороджена дипломом Роспатенту;

2010 р. – Голова спеціалізованої Вченої ради К 64.051.19 Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Наукове керівництво дисертаційними дослідженнями (науковий керівник – М.С. Гончаренко)

Характерною ознакою зазначених досліджень є те, що виконувалися вони у контексті вимог часу, чутливо реагували на його отреби, а іноді й випереджували їх. І це закономірно, оскільки Марія Степанівна завжди була не лише ініціатором, а й активним учасником реформаторських процесів в освіті.

Основні напрями наукового пошуку:

– Забезпечення розвивальної спрямованості навчально-виховного процесу в питаннях культури здоров'я;

– Формування процесуального компоненту навчальної діяльності вихованців основам здоров'я;

– Мотиваційне забезпечення процесу навчання, духовності як ієрархічного компоненту формування здоров'я;

СЕМКО Г.О. Особливості структурно-функціональних характеристик мембран еритроцитів та лімфоцитів при гіперепідермопоезі: Дис... біол. наук: 03.00.04 – біохімія — Харків, 2009. — 215 с. (укр.).

Об'єкт дослідження – система крові при гіперепідермопоезі.

Предмет дослідження – структурно-функціональні характеристики плазматичних мембран клітин крові (еритроцитів, лімфоцитів) при гіперепідермопоезі.

Мета дослідження полягала у визначенні структурно-функціональні характеристики плазматичних мембран клітин крові (еритроцитів, лімфоцитів) при хронічному гіперепідермопоезі.

Наукова новизна одержаних результатів: а) уперше проведено комплексне дослідження особливостей структурної організації та функціональної активності клітинних мембран та їх поверхні при хронічному рецидивуючому гіперепідермопоезі; б) виявлено зміни у структурно-функціональних характеристиках клітинних мембран, що

співпадають із інтенсивністю патологічного процесу при псоріазі; в) вперше показано, що інтенсифікація окисних процесів і ендотоксикоз впливають на стан глікокаліксу клітин крові; г) вперше виявлено значення дестабілізації клітинного глікокаліксу при даній патології; д) на підставі отриманих результатів з'ясована роль порушення мембран, і, в першу чергу, їх поверхневих властивостей, у механізмах залучення клітин крові до патологічного процесу при гіперепідермопоезі.

Практичне значення одержаних результатів: Проведене комплексне вивчення структурно-функціональних змін властивостей мембран клітин крові при гіперепідермопоезі створило передумови використання результатів у клінічній практиці. У закладах охорони здоров'я запропоновано використовувати оцінку сорбційної ємності еритроцитів до альціанового синього як маркер активності псоріатичного процесу (патент № u200800127 «Спосіб доклінічної діагностики артропатичного псоріазу»), та показників обміну кальцію для оцінки ефективності лікування хворих на псоріаз (патент № 20000844675 «Спосіб оцінки ефективності лікування хворих на псоріаз»). Результати проведеного дослідження обґрунтовують нові методи лікування псоріазу шляхом корекції поверхнево-залежних властивостей плазматичних мембран еритроцитів і лімфоцитів. Результати дослідження мають загальнотеоретичне значення для біохімії, створюють нові методологічні підходи для адекватної оцінки патофізіологічних і фармакологічних мембранотропних ефектів і можуть бути основою для фундаментальних та прикладних досліджень в галузі біохімії, мембранології й фармакології. Отримані дані використовуються в лекціях на кафедрі дерматовенерології Харківської медичної академії післядипломної освіти МОЗ України та кафедрі валеології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна МОН України.

Основні результати наукового пошуку:

1. Виявлено зміни поверхневих властивостей мембран еритроцитів і лімфоцитів в період загострення гіперепідермопоезу, що виражаються в підвищенні сорбційної ємності глікокаліксу еритроцитів і зниженні сорбційної ємності глікокаліксу лімфоцитів. Вуглеводний склад плазматичних мембран перетерплює істотні зміни: знижуються в еритроцитах і лімфоцитах вміст сіалових кислот, гексоз й гексуранових кислот і збільшується рівень глікозаміногліканів що містять в основному глюкуронові кислоти. Зміни поверхневих властивостей клітин крові пов'язані з динамікою патологічного процесу.

2. Встановлено зміни білкового, гангліозидного складів і ультраструктурної організації еритроцитарних мембран, що складаються в зменшенні вмісту спектринової смуги, G_{M2} , G_{M3} —подібних гангліозидів, появі нового гангліозиду, збільшенні вмісту білка смуги 3, білка смуги 4 та кількості ехіноцитів у загальній популяції клітин крові. В мембранах лімфоцитів відбувається зменшення відносного вмісту високомолекулярних білкових фракцій.

3. Механізми розвитку гіперепідермопоезу реалізуються внаслідок змін вуглеводного, білкового і гангліозидного складу мембран клітин крові. У результаті деструктивних змін мембранних структур спостерігається порушення їх функцій: відбувається підвищення рівня АТФ, збільшення вмісту кальцію в еритроцитах на тлі його зменшення в плазмі крові, активація Ca^{2+} -АТФази в лімфоцитах, зменшення стійкості до перекісного гемолізу та активності Na^+ , K^+ -АТФази в клітинах крові.

4. Установлено, що дестабілізація мембран при гіперепідермопоезі є наслідком активації окисних процесів. Відбувається ініціація хемілюмінесценції крові, що полягає у збільшенні індексу стимуляції як спонтанної, так і зімозан-індукованої хемілюмінесценції, активації Fe^{2+} -індукованої хемілюмінесценції в еритроцитах, збільшенні вмісту малонового діальдегіду та інтенсифікації процесів окислювання білків в клітинах і сироватці крові. Система аскорбат/ Fe^{2+} викликає зміну поверхневих властивостей еритроцитів і лімфоцитів, яка визначається початковим рівнем сорбційної ємності глікокаліксу.

5. При гіперепідермопоезі виявлено розвиток ендогенної інтоксикації, обумовленої високим рівнем молекул середньої маси у сироватці крові. В експерименті доведено, що молекули середньої маси, виділені із плазми крові хворих на псоріаз, мають токсичний вплив на глікокалікс. Цей ефект полягає в тому, що під дією цих речовин сорбційна ємність еритроцитів та лімфоцитів практично здорових донорів зазнає патологічних змін, що характерні для гіперепідермопоезу.

6. З'ясовано, що ультрафіолетове опромінення стабілізує поверхню клітин крові, про що свідчить нормалізація сорбційної ємності глікокаліксу еритроцитів і лімфоцитів до альціанового синього при гіперепідермопоезі. Препарати мембранотропної дії (финоптин, етмозин, лимонтар, тимоген) ефективно відновлюють поверхневі характеристики клітин крові при гіперепідермопоезі, що обґрунтовує включення їх до лікувального комплексу при псоріатичному процесі.

Галина Олександрівна Семко – снс ДУ «Інститут дерматології та венерології АМН України».

КОНДАКОВА А. К. Ионный состав крови и мочи людей с различной пролиферативной активностью клеток эпидермиса: Автореф. дисс...канд. биологических наук: 03.00.04 / 2-й Московский ордена Ленина государственный медицинский институт им. И.Н.Пирогова, МЗ РСФСР, Москва, 1986. – 18 с (русс.)

Мета роботи: комплексное изучение наиболее тесно-связанных между собой неорганических ионов: калия, натрия, кальция, магния, цинка, - участвующих в процессах обмена и клеточной пролиферации и дифференциации, как во внутри- (эритроциты), так и во внеклеточном (плазма крови) пространстве, а также их экскреции с суточной мочой как у практически здоровых лиц, так и у больных псориазом в динамике заболевания.

Наукова новизна: В работе впервые проведено одновременное изучение параметров обмена калия, кальция, натрия, магния, цинка у больных псориазом как в период усиленного эпидермопоза, так и в период клинической ремиссии, что позволило установить ряд новых факторов:

а) обострение заболевания у больных псориазом сопровождается цинкдефицитным состоянием, которое исчезает с наступлением клинической ремиссии; б) в период усиленного эпидермопоза в организме больных псориазом наблюдается отрицательный баланс калия и кальция, который не исчезает с наступлением клинической ремиссии; в) в период обострения заболевания наблюдается значительное перераспределение ионов изучаемых электролитов между плазмой крови и эритроцитами, что может свидетельствовать о нарушении транспортных функций эритроцитарных мембран у данных больных; г) период обострения заболевания у больных псориазом сопровождается нарушением суточного ритма экскреции с мочой электролитов и цинка, а также циркадных ритмов изменения уровня данных неорганических ионов в крови больных псориазом; д) наблюдаемые нарушения параметров электролитного и цинкового обмена вызывают изменения корреляционных взаимоотношений в системе изучаемых ионов в крови больных псориазом во время обострения заболевания. В результате возникают новые, отличные от нормы, связи, позволяющие выделить ведущий ион в комплексе изучаемых элементов. Ими стали: эритроцитарный магний и общий кальций сыворотки крови.

Практична цінність роботи: На базе полученных результатов разработаны и внедрены новые эффективные методы терапевтической коррекции цинкдефицитного состояния и гипокалиемии у больных псориазом. Полученные данные, касающиеся количественных и качественных изменений как электролитного, так и цинкового обмена у больных псориазом, имеют научно-практическое значение для изучения патогенеза псориаза и их необходимо учитывать при выборе и разработке методов терапии данного дерматоза.

Основні результати наукового пошуку:

1. Установлено, что в период усиленного эпидермопоза, а именно, во время обострения псориаза, наблюдается цинкдефицитное состояние, которое проявляется в повышенной экскреции цинка с суточной мочой и низком уровне данного микроэлемента в эритроцитах. Малое количество цинка в эритроцитах сказывается на активности цинкзависимого фермента карбоангидразы в крови — в этот период его активность значительно снижена.

2. Выявлено, что в период усиленного эпидермопоза при данном патологическом состоянии наблюдается отрицательный баланс калия, о котором можно судить по достоверно низкому уровню калия в плазме крови и суточной моче, а также по увеличению калиевого градиента.

3. В период гиперпролиферации эпидермальных клеток при псориазе отмечается снижение суточной экскреции натрия с мочой на фоне нормального

диуреза и наблюдается значительное уменьшение соотношения калий/натрий в эритроцитах.

4. Установлено, что в период усиленного эпидермопоза при данном патологическом состоянии наблюдается накопление ионов кальция и магния в эритроцитах, а также достоверное снижение уровня общего кальция в сыворотке крови.

5. Показано, что во время гиперпролиферации эпидермальных клеток наблюдается нарушение суточной периодичности изменения параметров ионного обмена:

а) исчезает циркадный ритм экскреции с мочой таких ионов как магний, общий кальций, натрий и цинк;

б) отсутствует суточный ритм изменения в крови уровня калия и общего кальция;

в) возникает новый, отличный от нормы, ультрадианный ритм экскреции калия с мочой, который носит трехфазный характер.

6. Установлено, что во время усиленного эпидермопоза при псориазе происходит нарушение корреляционных связей между неорганическими ионами в крови. В результате возникают новые, отличные от наблюдаемых в контрольной группе, связи, позволяющие выделить ведущее звено в комплексе изучаемых катионов. Им становится увеличение уровня магния в эритроцитах и снижение концентрации общего кальция в сыворотке крови.

Кондакова Анна Константиновна – кандидат биологических наук, зам. директора по науке ГУ «Институт дерматологии и венерологии НАМН Украины»

БРОДСКАЯ О. М. Регуляция K^+ -проницаемости эритроцитов при различных физиологических состояниях организма: Автореф. дисс. канд. биол. наук: 03.00.02 /Московский государственный университет имени М.В.Ломоносова, - Москва, 1985, - 21 с.

Мета роботы: состояла в изучении особенностей пассивной K^+ -проницаемости мембран эритроцитов при физиологически нормальном состоянии организма и в условиях патофизиологического состояния, сопровождающегося нарушением калиевого гомеостаза крови; в изучении механизмов регуляции K^+ -проницаемости эритроцитарных мембран, а также в изучении временной организации процессов проницаемости мембран для ионов K^+ при различных физиологических состояниях организма.

Наукова новизна: В работе проведено комплексное изучение пассивной K^+ -проницаемости эритроцитарных мембран при различных физиологических состояниях организма. Проведенные исследования позволили установить ряд новых фактов: а) состояние K^+ -проницаемости эритроцитарных мембран хорошо коррелирует с функциональным состоянием организма: скорость переноса K^+ через мембрану сопряжена с возрастными изменениями организма, с колебаниями функциональной активности организма в различные периоды года, значительно изменяется

при патофизиологическом состоянии организма, сопровождающемся нарушением калиевого гомеостаза крови, и нормализуется в период ремиссии патологического процесса; б) скорость переноса K^+ через эритроцитарные мембраны не является статическим показателем, а изменяется с определенной периодичностью в течение суток. Динамика скорости эндогенной утечки K^+ при физиологически нормальном и патофизиологическом состоянии организма описывается ультрадианными составляющими с периодом 8 часов. Динамика скорости индуцированного валиномицином транспорта K^+ в условиях физиологической нормы описывается циркадианной составляющей с периодом 24 часа, а в условиях патофизиологического состояния - ультрадианной составляющей с периодом 8 часов; в) эндогенная пассивная K^+ -проницаемость эритроцитарных мембран в организме регулируется активностью процессов перекисного окисления липидов в мембранах эритроцитов, антиоксидантным статусом мембран, сопряжена с действием фосфолипаз и в этом аспекте возможна её коррекция антиоксидантом α -токоферол ацетатом и анестетиком тетракаином; г) индуцированная валиномицином K^+ -проницаемость эритроцитов в организме регулируется уровнем мембранного холестерина и соотношением холестерин/фосфолипиды в липидном бислое эритроцитарных мембран.

Практична цінність роботи: Полученные в работе результаты показывают, что по состоянию K^+ -проницаемости мембран эритроцитов с учетом временного фактора можно проводить оценку и прогнозирование функционального состояния организма как в условиях физиологической нормы, так и при патологическом состоянии организма. С учетом полученных данных о механизмах, регулирующих K^+ -проницаемость эритроцитов на уровне мембранных систем, можно проводить коррекцию функционального состояния организма препаратами мембранотропного действия.

Основні результати наукового пошуку:

1. Количественный анализ K^+ -проницаемости эритроцитов при физиологически нормальном состоянии организма показал:

а/ скорость спонтанной эндогенной утечки K^+ составляет $0,07 + 0,01$ нмоль K^+ /мин/ 10^6 эритроц., скорость стимулированного протонофором пассивного выхода K^+ равна $0,09 + 0,01$ нмоль K^+ /мин/ 10^6 эритроц. и скорость индуцированного валиномицином переноса K^+ составляет $1,09 + 0,08$ нмоль K^+ /мин/ 10^6 эритроц; б/ существует определенное распределение значений скорости выхода K^+ из эритроцитов в группе доноров, которое определяется возрастным фактором и сезонными колебаниями в течение года.

2. Изучение биоритмологических аспектов K^+ -проницаемости эритроцитарных мембран в условиях физиологической нормы показало, что скорость утечки K^+ из эритроцитов не является статическим показателем, а изменяется с определенной периодичностью в течение суток. Динамика скорости эндогенной пассивной утечки K^+ и пассивного выхода под воздействием протонофора описывается ультрадианными составляющими с периодом 8 часов. Динамика скорости

индуцированного валиномицином транспорта K^+ описывается циркадианной составляющей с периодом 24 часа.

3. Исследование систем транспорта K^+ в эритроцитах доноров с патофизиологическим состоянием организма, сопровождающемся нарушением калиевого гомеостаза крови, а именно, при псориазе, - показало:

А) при рецидиве патологического процесса в 1,7 раза повышается скорость спонтанного выхода K^+ из эритроцитов и в 1,9 раза скорость пассивной утечки K^+ при воздействии протонифора, а также на 20% снижается скорость индуцированного переноса K^+ ; б/ в период ремиссии патологического процесса отмечается нормализация показателей, характеризующих эндогенную K^+ -проницаемость эритроцитов;

Б) показатели, характеризующие состояние K^+ -проницаемости эритроцитов, не являются статическими, а изменяются в течение суток с определенной периодичностью. Причем, ритм скорости эндогенной спонтанной утечки K^+ и пассивного выхода под действием протонифора сохраняется и имеет, как и в норме, период 8 часов. 24-часовой ритм скорости индуцированного валиномицином переноса K^+ , который существует в норме, исчезает и при псориазе появляется 8-часовой ритм, что свидетельствует о десинхронозе.

4. Исследование взаимосвязи состояния пассивной K^+ -проницаемости с процессами, модифицирующими мембранные липиды, показало:

А) активация процессов перекисного окисления липидов в эритроцитах при физиологически нормальном состоянии организма сопровождается повышением эндогенной пассивной K^+ -проницаемости мембран, эритроцитов; между скоростью спонтанного выхода K^+ и содержанием в эритроцитах МДА существует положительная корреляционная связь; обработка эритроцитов антиоксидантом α -токоферол ацетатом приводит к снижению эндогенной пассивной K^+ -проницаемости;

Б) повышение уровня ЛФХ в эритроцитах при патофизиологическом состоянии организма /при псориазе/, свидетельствующее об активации фосфолипазы, коррелирует с повышением эндогенной пассивной K^+ проницаемости, а обработка эритроцитов ингибитором фосфолипазы тетракаином приводит к снижению скорости пассивной утечки K^+ ; в/ предполагается, что регуляция эндогенной пассивной K^+ -проницаемости эритроцитарных мембран в организме сопряжена, с процессами перекисного окисления липидов, антиоксидантным статусом мембран и активностью фосфолипаз.

5. Изучение взаимосвязи индуцированного валиномицином переноса K^+ с физико-химическими характеристиками липидного бислоя показало, что уровень холестерина и соотношение холестерин/фосфолипиды в мембране являются факторами, регулирующими K^+ -проницаемость эритроцитов при различных физиологических состояниях организма.

Бродская Ольга Михайловна – кандидат биологических наук, зав. лаб. Харьковскогородского КВД № 3.

САВОСЬКІНА В.О. Діагностика и фармакологічна корекція порушень обміну кальцієм у хворих хронічним хламідіозом: Автореф. Дис. Канд. Мед. Наук: 14.00.11. / Харківський інститут удосконалення лікарів МОЗ України, Х., 1993, 20 с. (укр).

Метою даного дослідження є вивчення ролі порушень ряду параметрів кальцієвого обміну в патогенезі і перебігу уrogenітальних хламідіозів, розробка і впровадження в практику комплексних методів етіотропної і патогенетичної терапії, що включає препарати кальційантагоністичного діяння.

Наукова новизна дослідження: а) вперше при уrogenітальному хламідіозі і хворобі Рейтера проведено комплексне вивчення ряду найбільш інформативних параметрів кальцієвого обміну і стану кальційтропних гормонів. Визначені особливості порушення кальцієвого обміну на рівні клітини і організму в цілому; б) виявлено, що у хворих уrogenітальним хламідіозом і хворобою Рейтера в періоді загострення захворювання паралельно зі збільшенням внутріеритроцитарного рівня кальцію і зниженням екскреції цього іона зі сечею спостерігається збільшення рівня паратгормону. У хворих хворобою Рейтера спостерігається збільшення рівня кальцітоніну.

Встановлено, що у хворих уrogenітальним хламідіозом і хворобою Рейтера спостерігається дисбаланс електролітного обміну, який виявляється в зниженні екскреції магнію і фосфору з сечею.

Встановлено, що у хворих уrogenітальним хламідіозом і хворобою Рейтера після лікування традиційними етіотропними препаратами спостерігаємі порушення не тільки не нормалізуються, але й поглиблюються.

Розроблено і застосовано новий патогенетичний обґрунтований комплексний метод лікування з препаратами кальційантагоністичної дії. Встановлено нормалізуючий вплив даного методу лікування на показники кальцієвого обміну і стан кальційрегулюючих гормонів.

Практичне значення: В даній роботі показана важливість комплексного вивчення клінічних особливостей, стану кальцієвого обміну і кальційтропних гормонів при хламідійній інфекції. Виявлені закономірності дозволяють удосконалити методи терапії хламідійної інфекції, при цьому в комплексі з етіотропними препаратами вживаються кальцієві антагоністи групи верапамілу (фіноптін, ізоптін).

Основні результати наукового пошуку:

1. У хворих уrogenітальним хламідіозом і хворобою Рейтера в період загострення чиниться порушення гомеостазу кальцію, котре виявляється в збільшенні вмісту кальцію в еритроцитах, зниженні екскреції кальцію з сечею на фоні нормального рівня даного іона в сироватці крові.

2. Виявлено, що у хворих урогенітальним хламідіозом і хворобою Рейтера в період загострення захворювання спостерігається зниження рівней магнію і фосфору в добовій сечі.

3. При урогенітальному хламідіозі і хворобі Рейтера в процесі розвитку патологічного процесу відбувається перебудова системи гомеостазу кальцію, що веде за собою порушення старих і виникнення нових кореляційних взаємозв'язків МІЖ вивченими параметрами. При цьому дана перебудова торкається всього комплексу даних електролітів і змінюється в залежності від важкості патологічного процесу.

1. Встановлено, що у хворих урогенітальним хламідіозом в період загострення захворювання спостерігається збільшення вмісту ПТГ в сироватці крові на фоні нормального вмісту КТ. У хворих хворобою Рейтера в період загострення захворювання відмічається збільшення вмісту ПТГ і КТ.

2. Встановлено, що в результаті традиційного лікування у хворих урогенітальним хламідіозом і хворобою Рейтера порушення кальцієвого обміну не нормалізуються, а поглиблюються.

6. Впровадження комплексного методу лікування з антагоністами кальцію у хворих урогенітальним хламідіозом і хворобою Рейтера дає позитивний вплив на показники кальцієвого обміну і гормонів, його регулюючих

Викторія Олександрівна САВОСЬКІНА – доц., кафедри дерматології та венерології ХМАПО.

ТИМЧЕНКО Г. М. Особливості формування адаптаційних реакцій дитячого організму в залежності від віку та біоритмологічного типу: Дис... канд. біол. н.: 03.00.13 – фізіологія людини і тварин. □ Харків, 2010. □ 194 с.

Об'єкт дослідження □ стан фізіологічних можливостей осіб віком 9, 13, 16 та 18 років в залежності від біоритмологічного типу працездатності.

Предмет дослідження □ функціональний резерв організму осіб з різним біоритмологічним типом працездатності у віці 9, 13, 16 та 18 років.

Мета дослідження полягала у виявленні стану вікових фізіологічних можливостей організму людини в залежності від біоритмологічного типу на основі інтегральної оцінки функціонального стану.

Наукова новизна: а) уперше проведено оцінку рівня фізіологічних можливостей організму дітей та підлітків у віці 9, 13 та 16 років у залежності від біоритмологічного типу та з урахуванням різного рівня антропоєкологічного навантаження; б) уперше показано динаміку зміни циркадного ритму сну та пильнування з віком. Виявлені вікові особливості показників гемодинаміки та зовнішнього дихання в осіб

віком 9, 13 та 16 років з різними біоритмологічними типами дозволили обґрунтувати причини погіршення стану здоров'я дитячого організму під час навчання в школі; в) уперше показано, що особам з ранковим біоритмологічним типом у віці 9 років властиві показники гемодинаміки та функцій зовнішнього дихання, які відповідають віковій нормі, у порівнянні з особами з аритмічним та вечірнім біоритмологічними типами, а з віком відміни між показниками гемодинаміки та функцій зовнішнього дихання між особами з різними біоритмологічними типами зникають і перевищують межі вікової норми; г) виявлені відмінності при проведенні порівняльної характеристики фізіологічних можливостей (гемодинаміки та зовнішнього дихання) та функціонального стану організму осіб віком 18 років з різними біоритмологічними типами сну та пильнування дозволили виявити зміни в стані здоров'я, які є наслідком порушення природного циркадного ритму.

У результаті проведених досліджень доведено необхідність визначення функціональних особливостей стану організму в залежності від біоритмологічного типу у віці 9, 13, 16 та 18 років з метою контролю циркадної періодики зміни циклів сну та пильнування, яка вказує на стійкість ендогенної компоненти біологічного годинника завдяки взаємодії нервової, ендокринної, імунної та серцево-судинної систем. Встановлено характер взаємозв'язку між кількісними характеристиками показників функціонального стану організму осіб віком 9, 13, 16 та 18 років з різними біоритмологічними типами працездатності.

Практичне значення проведеного дослідження полягало в доведенні необхідності та ефективності проведення оцінки біоритмологічних особливостей дитини під час росту, розвитку і навчання. Уперше за допомогою комплексних досліджень циркадного ритму, оцінки фізіологічних можливостей та функціонального стану організму отримано дані, що дозволяють діагностувати наявність первинних змін у стані здоров'я осіб шкільного віку. Встановлений характер зв'язку між нервовою, ендокринною, імунною та серцево-судинною системами дозволяє визначити варіанти функціонування гомеостатичних механізмів компенсації в організмі.

На підставі проведеного системного аналізу створено новий спосіб діагностики функціонального стану організму з урахуванням вікових та біоритмологічних особливостей людини. Спосіб описано у деклараційному патенті на корисну модель № 31030 від 25.03.2008 р. «Спосіб діагностики функціонального стану організму людини».

Основні результати наукового пошуку:

1. Виявлено частоту зустрічності ранкового, аритмічного та вечірнього циркадних ритмів добової активності у популяції осіб віком 9, 13, 16 та 18 років. Існує зміна біоритмологічного типу з віком:

відбувалося вірогідне зменшення кількості осіб ранкового біоритмологічного типу в середньому та старшому шкільному віці.

2. Рівень фізіологічних функцій показників гемодинаміки у осіб ранкового біоритмологічного типу у всіх вікових групах не змінювався порівняно з молодшим шкільним віком та перевищував межі вікової норми. Показники гемодинаміки у всіх вікових групах осіб аритмічного біоритмологічного типу змінювалися порівняно з молодшим шкільним віком, що свідчило про лабільність пристосування до умов життєдіяльності осіб даного біоритмологічного типу. Для осіб з вечірнім біоритмологічним типом найбільш критичним періодом в характеристиці показників гемодинаміки був період статевого дозрівання (13-14 років).

3. Рівень фізіологічних функцій показників зовнішнього дихання в осіб ранкового та аритмічного біоритмологічних типів у молодшому та середньому шкільному віці свідчив про швидкість реагування осіб з ранковим та аритмічним циркадними ритмами активності на фізіологічні та соціальні чинники середовища. Низьке значення показника зовнішнього дихання в осіб вечірнього біоритмологічного типу свідчило про лімітовані фізичні можливості кардіореспіраторної системи у молодшому шкільному віці.

4. Виявлені перевищення показників електропотенціалу біологічно активних точок шкіри відповідних до серцево-судинної системи та органів шлунково-кишкового тракту у 90 % випадків властиві для осіб віком 9, 13 та 16 років свідчили про порушення гомеостатичної рівноваги на протязі періоду шкільного віку.

5. Виявлена взаємозалежність між фізіологічними параметрами показників гемодинаміки та зовнішнього дихання, з одного боку, та показниками електропотенціалу біологічно активних точок шкіри, що відповідали за діяльність серцево-судинної системи, з іншого, свідчило про взаємозв'язок серцево-судинної, імунної, нейроендокринної, та лімфатичної систем у процесі формування компенсаторних механізмів організму вже в молодшому шкільному віці.

6. Збільшення кількості осіб з аритмічним біоритмологічним типом вдвічі при переході від молодшого до середнього шкільного віку та зменшення функціональних можливостей організму з боку серцево-судинної системи вказували на первинні порушення адаптаційних механізмів, починаючи з молодшого шкільного віку.

7. Добова динаміка працездатності та особливості компенсаторних перебудов в організмі осіб з різним біоритмологічним типом працездатності у віці 9, 13, 16 та 18 років залежить від способу життя (циркадного ритму), що у свою чергу впливало на фізіологічні функції та функціональні характеристики органів та систем організму, які можна верифікувати за допомогою показників електропотенціалу біологічно активних точок шкіри відповідних фізіологічних систем.

Ганна Миколаївна Тимченко - кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

КАБАЦЬКА О.В. Методика формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі: Дис... канд. пед. н.: 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я) . □ Харків, 2011. – 210 с.

Об'єкт дослідження: процес формування культури здоров'я старшокласників.

Предмет дослідження: методика формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці методики, що сприяє ефективному формуванню культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягають у тому, що вперше: а) теоретично обґрунтовано, розроблено методику формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі як сукупність взаємопов'язаних елементів (цілей, змісту, форм і методів), які, впливаючи один на одного, створюють навчально-розвивальне середовище, що сприяє цілісному формуванню структурних компонентів культури здоров'я старшокласників; б) експериментально перевірено ефективність реалізації розробленої методики, етапи якої (підготовчий, пізнавальний, практичний) дозволяють забезпечити цілісний процес формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі; в) виявлено вплив розробленої методики на активізацію процесів особистісного розвитку старшокласників; в) уточнено сутність валеологічної діяльності педагога як такої, що спрямована на здоров'язбереження та формування культури здоров'я школярів; систему критеріїв, показників та рівнів сформованості культури здоров'я старшокласників.

Практичне значення отриманих результатів полягає в науковій обґрунтованості, розробленості й експериментальній перевірці методики формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі.

Основні результати наукового пошуку:

1. На основі сучасних психолого-педагогічних досліджень конкретизовано сутність культури здоров'я старшокласників, охарактеризована специфіка та проаналізовані основні шляхи її формування. Зазначається, що найбільші можливості для цього містить позакласна робота, яка забезпечує цілісність процесу формування культури здоров'я старшокласників. Установлено, що культура здоров'я

включає такі компоненти: потребнісно-мотиваційний (світогляд особистості, що характеризує високий рівень духовності людини тощо), програмно-змістовний (система знань щодо формування, збереження й зміцнення здоров'я), діяльнісно-практичний (результат оволодіння старшокласниками у позакласній роботі уміннями і навичками, необхідними для оздоровлення).

2. Теоретично обґрунтовано та розроблено методику формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі. Представлена методика характеризується такими ознаками: своєю структурою – певною сукупністю її елементів, які є системостворювальними одиницями; цілісністю, що об'єднує всі елементи та відбиває характер їхніх зв'язків і взаємодії; ієрархічністю – організацією вертикальної взаємодії елементів системи; спрямованістю, що полягає в регулюванні діяльності відповідно до поставленої мети. Розроблена методика адекватно вписується у зміст формування загальної культури особистості та культури здоров'я старшокласника.

3. Експериментально перевірено результативність впровадження розробленої методики формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі. Проведений аналіз підтвердив ефективність упровадження запропонованої методики. Так, продуктивний і достатній рівні сформованості валеологічних умінь виявили 65,0 % старшокласників експериментальної групи та 35,0 % старшокласників контрольної групи. До проведення експерименту ці показники становили відповідно 26,4 % та 17,8 %, що свідчить про ефективність упровадження методики. Такі результати забезпечили засвоєння старшокласниками експериментальної групи ціннісних орієнтацій, системи знань про здоров'я людини й оволодіння сукупністю валеологічних умінь та навичок, розвиток особистісних якостей, які й визначили високий рівень сформованості культури здоров'я.

4. Уточнено критерії й показники (особистісний із показниками: стійкість пізнавального інтересу до проблем здоров'я, характер мотивації до оволодіння культурою здоров'я, сформованість особистісних якостей; когнітивно-дієвий із показниками: повнота і характер засвоєння знань про культуру здоров'я, сформованість системи умінь і навичок; рефлексивний із показниками: здатність до самоконтролю й самооцінювання, коригування власної діяльності) та рівні з показниками (продуктивний, достатній, елементарний) для визначення сформованості культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі.

Отже, в процесі проведення дослідження підтвердилася висунута гіпотеза, про те що ефективність процесу формування культури здоров'я старшокласників у позакласній роботі можна суттєво підвищити, якщо буде обґрунтована, розроблена та впроваджена відповідна методика, яка

передбачає таку організацію позакласної роботи, що сприяє формуванню структурних складників культури здоров'я; найкраще усвідомлення старшокласниками важливості використання у життєдіяльності валеологічних знань, умінь та навичок, завдяки поступовому розкритті переваг надбання основ культури здоров'я в процесі позакласної роботи за розробленою методикою.

Олена Володимирівна Кабацька – канд. пед. наук, доцент кафедри валеології філософського факультету імені В.Н. Каразіна, вчений секретар спеціалізованої вченої ради К 64.051.19 Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

САМОЙЛОВА Н. В. Розвиток валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності: Дис... канд. пед. н.: 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я). – Харків, 2011. – 215 с.

Об'єкт дослідження – процес розвитку валеологічної компетентності студентів.

Предмет дослідження – технологія розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: а) вперше розроблено та науково обґрунтовано поетапну технологію розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності, що реалізується на діагностично-аналітичному, мотиваційно-стимулювальному, змістовно-практичному та рефлексивно-оцінному етапах; б) уточнено сутність поняття «валеологічна компетентність студентів» як інтегральне утворення особистості, яке поєднує в собі систему знань, умінь, навичок, ставлень у галузі формування і збереження фізичного, психічного, духовного, соціального здоров'я та забезпечує стійку валеологічну позицію і діяльність людини в напрямку зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я; критерії та відповідні показники валеологічної компетентності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-поведінковий); в) подальшого розвитку набули форми організації процесу навчання з безпеки життєдіяльності (лекції; практичні заняття з ігровими елементами; самостійна робота), що сприяють розвитку валеологічної компетентності студентів та розроблені відповідно до етапів технології розвитку валеологічної компетентності.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що визначена технологія розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності пройшла дослідно-експериментальну перевірку, що дозволяє реалізувати її в умовах вищого навчального закладу. Теоретичні положення, методичні матеріали та

практичні доробки про впровадження технології розвитку валеологічної компетентності студентів, а також розроблені навчально-методичні матеріали можуть бути використані у вищих навчальних закладах при викладанні дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Валеологія», «Основи здорового способу життя», а також у системі післядипломної освіти й удосконалення кваліфікації педагогічних кадрів.

Основні результати наукового пошуку:

1. На підставі аналізу наукової літератури розкрито сучасні підходи до розуміння сутності валеологічної компетентності та теоретично визначено, що валеологічна компетентність студентів – це інтегральне утворення особистості, яке поєднує в собі систему знань, умінь, навичок, ставлень у галузі формування і збереження фізичного, психічного, духовного, соціального здоров'я та забезпечує стійку валеологічну позицію і діяльність людини в напрямку зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я. Визначена структура валеологічної компетентності студентів, яка має мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-поведінковий компоненти. Встановлена необхідність розвитку валеологічної компетентності студентів та розкрито потенціал занять з безпеки життєдіяльності для її розвитку.

2. Розроблено та теоретично обґрунтовано технологію розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності, яку реалізовано відповідно до діагностично-аналітичного, мотиваційно-стимулювального, змістовно-практичного та рефлексивно-оцінного етапів. На кожному етапі технології визначено мету, завдання та технологічні засоби розвитку валеологічної компетентності.

3. Уточнено систему критеріїв і показників валеологічної компетентності студентів: мотиваційно-ціннісний (інтерес та потреба у оволодінні валеологічною компетентністю), когнітивний (характер засвоєння валеологічних знань), операційно-поведінковий (рівень розвитку умінь щодо здоров'яформування, здоров'язбережувальної та здоров'язміцнювальної діяльності) критерії, схарактеризовано рівні розвитку валеологічної компетентності студентів (елементарний, достатній, продуктивний).

4. Експериментальним дослідженням перевірено та доведено ефективність упровадження технології розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності. Так, у процесі педагогічного експерименту в узагальненому вигляді показники рівня розвитку валеологічної компетентності за продуктивним рівнем у групі Е підвищилися на 13,2%, у групі К – на 1,2%; за достатнім рівнем в групі Е отримано приріст 10,8%, в групі К – 1,6%; за елементарним рівнем кількість студентів групи Е знизилася на 24%, в групі К – на 2,9%. Зазначено, що ефективність реалізації технології

розвитку валеологічної компетентності студентів у процесі навчання безпеки життєдіяльності забезпечувалася виявленими під час експерименту педагогічними умовами: актуалізацією особистісного досвіду студента з питань збереження та зміцнення здоров'я; міждисциплінарною інтеграцією валеологічних, медичних, психологічних, екологічних знань про здоров'я; рівнем педагогічної майстерності викладача.

Наталія Василівна Самойлова – канд. пед. наук, доцент кафедри валеології філософського факультету імені В.Н. Каразіна.

ТИМЧЕНКО А. М. Розвиток валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 — Харків, 2012. — 226 с. (укр.).

Об'єкт дослідження — процес розвитку валеологічних знань студентів, а **предмет** дослідження — педагогічні умови розвитку валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі.

Мета дослідження полягала у виявленні впливу науково обґрунтованих педагогічних умов розвитку валеологічних знань у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі.

Наукова новизна: а) вперше теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено вплив педагогічних умов розвитку валеологічних знань у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі на показники рівня здоров'я студентів; б) уточнено сутність і зміст понять «валеологічні знання», «позааудиторна робота», «індивідуальна оздоровча програма»; критерії, показники та рівні сформованості валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі; в) подальшого розвитку набули принципи розробки та застосування індивідуальних оздоровчих програм у вищому навчальному закладі.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що реалізація педагогічних умов оволодіння студентами знаннями щодо застосування індивідуальних оздоровчих програм, яка підтвердила свою ефективність, може бути впроваджена в інших вищих навчальних закладах. Матеріали дослідження можуть бути реалізовані в системі післядипломної підготовки та перепідготовки педагогічних працівників.

Основні результати наукового пошуку:

1. З'ясовано сучасні підходи до розуміння сутності валеологічних знань та теоретично визначено, що валеологічні знання — це система знань про формування здоров'я та здорового способу життя, що

забезпечує єдність фізичних, психічних, духовних і соціальних потреб особистості. Валеологічні знання повинні забезпечити не тільки достатній рівень знань для дотримання здорового способу життя особистості, але й вміння застосовувати їх у своєму подальшому житті. Встановлена необхідність розвитку валеологічних знань студентів вищих навчальних закладів, як і освіта загалом, котра реалізується через формування системи валеологічних знань і вмінь здорового способу життя, вміння адаптуватися у складних антропогенних умовах; формує стереотипи мислення про збереження духовного, психічного, фізичного та інших компонентів здоров'я; спонукає розвиток валеологічного світогляду як однієї з форм спрямування особистості, системи її поглядів на себе і своє місце в світі та відповідних переконань, ідеалів, принципів, ціннісних орієнтацій і життєвих позицій щодо здорового способу життя та світорозуміння; допомагає зрозуміти сенс життя та відповідність здорового способу життя, існуванню в навколишньому світі.

2. Виявлено принципи розробки та застосування індивідуальних оздоровчих програм, які передбачають залучення у життя студента валеологічних знань, забезпечуючи повноцінний духовний, психічний та фізичний розвиток, зміцнення власного здоров'я й формування здорового мислення, поведінки, на основі яких можна грамотно, безпечно та з користю для здоров'я почати вести здоровий спосіб життя, поступово добиваючись, щоб ці повсякденні форми зміцнення здоров'я стали звичними. Кожен студент, застосовуючи індивідуальну оздоровчу програму, управляє станом свого здоров'я з використанням валеологічних засобів, врахуванням індивідуальних особливостей власного організму, володінням отриманими знаннями, вміннями, навичками.

3. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі, а саме: засвоєння студентами системи валеологічних знань у складі духовної, фізичної, психічної та соціальної складових здоров'я (формування знань про здоров'я як цілісність в єдності його складових); поглиблення валеологічних знань з використанням індивідуальної оздоровчої програми у власному житті. Експериментально перевірено педагогічні умови розвитку валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі. Так, у процесі педагогічного експерименту в узагальненому вигляді показники розвитку валеологічних знань за особистісним критерієм у студентів експериментальної групи виявлено збільшення стійкого інтересу до проблем розвитку валеологічних знань на 35%, ситуативного інтересу — на 8%. За інтелектуальним критерієм — збільшення на 35% та 12,5% повноти валеологічних знань. Також за даним критерієм виявлено

високий рівень засвоєння знань студентів експериментальної групи, котрий збільшився на 59,8%, що свідчило про міцність засвоєння знань. За процесуальним критерієм змінилося ставлення студентів до власного здоров'я, в експериментальній групі кількість студентів з високим рівнем знань збільшилася на 2%. При визначенні рівня здоров'я студентів на початку експерименту нам вдалося з'ясувати, що більшість студентів мають середній рівень здоров'я та задовільні адаптаційні можливості, однак третина студентів мають низький рівень здоров'я та напружені адаптаційні можливості, що вказує на появу негативних змін у стані здоров'я при появі несприятливих чинників та надмірних стресових навантажень.

4. Уточнено систему критеріїв, показників та рівнів розвитку валеологічних знань студентів у процесі застосування індивідуальних оздоровчих програм у позааудиторній роботі. За результатами проведеної роботи нами визначено три критерія розвитку валеологічних знань: особистісний, інтелектуальний, процесуальний. Кожний критерій як відокремлена складова виконує свої функції та має свою характеристику: особистісний (визначає місце валеологічних знань про здоров'я в індивідуальній структурі цінностей студентів; характеризує особливості інтересу до проблем валеологічних знань та мотивації на здоровий спосіб життя через складові здоров'я: фізичну, психічну, духовну); інтелектуальний (характеризує базовий рівень знань студентів з питань здоров'я та здорового способу життя (базового та підсумкового контролю знань)); процесуальний (відбиває вміння користуватися знаннями про здоров'я та здоровий спосіб життя; виявляє вміння здійснювати практичні дії щодо оцінки та моніторингу стану здоров'я, розкриває вміння застосовувати набуті теоретичні знання в практичних ситуаціях щодо діагностики стану здоров'я). Охарактеризовані рівні розвитку валеологічних знань студентів: високий, достатній, елементарний. Так, високий і достатній рівні розвитку валеологічних знань виявили 83,9% і 16,1% студентів відповідно (до експерименту ці показники становили 24,1% і 67%).

Анастасія Миколаївна Тимченко $\frac{3}{4}$ кандидат педагогічних наук, викладач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

КУЙДІНА Т. М. Формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх вчителів у процесі навчання валеології: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 — Харків, 2013. — 220 с. (укр.).

Об'єкт дослідження – процес формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів у процесі навчання валеології.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та в експериментальній перевірці педагогічних умов ефективності формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів у процесі навчання валеології.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: а) уперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови які забезпечують формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів (засвоєння студентами інтегрованої системи психолого-педагогічних та валеологічних знань; набуття студентами досвіду практичної професійно-валеологічної діяльності, що передбачає використання форм і методів навчання міждисциплінарного характеру, цілеспрямовану валеологізацію навчально-виховного процесу); б) уточнено в контексті валеологічного підходу: суть поняття «ціннісне ставлення до здоров'я» як особистісно-психологічного новоутворення, що характеризується сформованістю знань і уявлень про здоров'я як про цінність, усвідомленістю значущості здоров'я, позитивною валеологічною активністю, сформованістю вмінь і навичок збереження й зміцнення здоров'я; структурні компоненти (мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-діяльнісний, рефлексивно-корегувальний); систему критеріїв з показниками (ціннісно-мотиваційний, інтелектуально-практичний, аналітико-оцінний) та рівні (продуктивний, достатній, елементарний) сформованості ціннісного ставлення майбутніх учителів до здоров'я в процесі навчання валеології; в) подальшого розвитку набули форми, методи та засоби (лекції, тренінги, творчі завдання тощо) валеологічної підготовки майбутніх учителів, спрямованої на формування ціннісного ставлення до здоров'я.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що теоретично обґрунтовані педагогічні умови формування ціннісного ставлення майбутніх учителів до здоров'я у процесі навчання валеології пройшли експериментальну перевірку та можуть бути впроваджені в освітній процес вищих навчальних закладів.

Основні результати наукового пошуку:

1. Розкрито зміст понять як психолого-педагогічних категорій, а саме: «здоров'я», під яким розуміється динамічний стан життєдіяльності людини, що визначається здатністю організму до саморегуляції, підтримки гомеостазу, самозбереження та самовдосконалення й формується через гармонійну єдність фізичної, психічної, духовної та соціальної складових, є мірою життєвиявлення людини й обумовлює її повноцінну участь у різних галузях життєдіяльності; поняття «ціннісне ставлення», ми трактуємо як стійкий, вибірковий, кращий зв'язок суб'єкта з об'єктом навколишнього світу, який набуває особистісного сенсу, індивідуальної й суспільної значущості, впливає на формування «Я-концепції» та є сукупністю потреб особистості, які спрямовані на пошук цінностей у всіх сферах її діяльності, виступають метою, орієнтирами, ідеалами, зразками для наслідування та оцінки дій і поведінки особистості; «ціннісне ставлення до здоров'я» – складне особистісно-психологічне новоутворення, що характеризується

сформованістю знань і уявлень про здоров'я як про цінність, позитивною валеологічною активністю, усвідомленістю ставлення до здоров'я, сформованістю вмій і навичок збереження й зміцнення здоров'я, що сприяє тривалій позитивній зміні поведінки, впливає на стан складових здоров'я.

Доведено, що формування ціннісного ставлення до здоров'я необхідне на всіх етапах навчально-виховного процесу, оскільки його центральним здобутком є новий рівень самосвідомості, який забезпечує здатність до формування внутрішнього духовного світу, розвинення соціально-психологічних можливостей, здатностей до самопізнання та самовдосконалення особистості, позитивні зміни на всіх рівнях від духовного до фізичного самопочуття.

2. Визначено структуру ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів, яка представлена наступними компонентами: мотиваційно-аксіологічним, когнітивно-діяльним, рефлексивно-корегувальним, які розкривають системний зміст цього поняття і виконують, відповідно, спонукальну, інформаційно-діяльну та самопізнавальну-розвивальну функції й базуються на сукупності мотивів до покращення здоров'я; готовності до саморозвитку; здатності до ведення здорового способу життя, ціннісного осмислення теоретичних знань та уявлень про здоров'я; створення ідеалу свого ставлення до здоров'я; домінуванні цінностей здоров'я в ієрархії особистісних цінностей; відчутті відповідальності за своє здоров'я та підвищенні активності майбутніх учителів щодо реалізації здорового способу життя; створенні здоров'язбережувального навчально-виховного процесу.

3. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови, які забезпечують ефективне формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів в процесі навчання валеології: 1) засвоєння студентами інтегрованої системи психолого-педагогічних та валеологічних знань, та розробка й упровадження інтегрованого спецкурсу з питань формування ставлення до здоров'я як цінності; 2) набуття студентами досвіду практичної професійно-валеологічної діяльності, що передбачає використання форм і методів навчання міждисциплінарного характеру, цілеспрямовану валеологізацію навчально-виховного процесу.

Експериментально перевірено педагогічні умови формування ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх вчителів у процесі навчання валеології. Так, в експериментальній групі кількість студентів із продуктивним рівнем сформованості ціннісного ставлення до здоров'я збільшилася на 16,3 %, в контрольній групі цей показник становить 5,7 %; водночас кількість студентів, у яких виявлено елементарний рівень сформованості ціннісного ставлення, зменшилася в експериментальній групі на 30,6 %, а в контрольній групі – на 40,3 %.

Також, показниками продуктивного та достатнього рівнів сформованості ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів під час впровадження педагогічних умов у експериментальних групах є позитивні зміни у стані здоров'я студентів збільшилась кількість студентів, у яких зросла суб'єктивна оцінка фізичного здоров'я, як покращення самопочуття студентів

групи Е на 7,0%, групи К – на 0,8%; поліпшення стану психологічного здоров'я студентів групи Е на 20,9%, групи К – на 7,3%; розвиток духовного здоров'я студентів групи Е на 11,8%, групи К – на 4,3%.

4. Уточнено систему критеріїв, показників та рівнів сформованості ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів у процесі навчання валеології, а саме: ціннісно-мотиваційний критерій (із показниками: сформованість інтересу до проблем здоров'я, сформованість мотивації до збереження й зміцнення здоров'я, сформованість особистісних якостей); інтелектуально-практичний критерій (із показниками: повнота і характер засвоєння валеологічних знань, сформованість системи валеологічних умінь і навичок); аналітико-оцінний критерій (із показниками: здатність до самоконтролю, самооцінювання, сформованість рефлексії). Охарактеризовані рівні сформованості ціннісного ставлення до здоров'я майбутніх учителів (продуктивний, достатній, елементарний).

Тетяна Михайлівна Куйдіна – канд. пед. наук, викладач кафедри валеології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

ШУБА В. В. Педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 — Харків, 2012. — 226 с. (укр.).

Об'єкт дослідження – процес самовиховання спортсменів-паралімпійців.

Предмет дослідження – педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців.

Мета дослідження – визначити, теоретично обґрунтувати педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців та експериментально перевірити їх ефективність.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: а) уперше визначено педагогічні умови (урахування специфіки життєдіяльності спортсменів-паралімпійців; створення виховуючого середовища, що сприяє організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців) і експериментально перевірено їх позитивний вплив на організацію процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців гральних видів спорту збірних команд України. Означені педагогічні умови дали змогу реалізувати індивідуальний, гуманістичний, андрогогічний і ресурсний підходи до організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців, сприяли самоствердженню і самовдосконаленню спортсменів-паралімпійців під час навчально-тренувальної діяльності та їх адекватної соціалізації у суспільному житті; б) уточнено поняття «організація самовиховання спортсменів-паралімпійців» як процес цілеспрямованої, свідомої, систематичної, планомірної, на початку за сторонньою допомогою, а потім самостійної, особистісно бажаної і

важливої роботи особистості над собою з метою підвищення спортивної майстерності, удосконалення морально-вольових якостей, регуляції психоемоційного стану, самовдосконалення і самореалізації у спортивній діяльності та соціальному просторі; в) подальшого розвитку і конкретизації набули теоретико-методичні засади вдосконалення змісту, форм, методів і засобів організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців під час навчально-тренувальних зборів у командах гральних видів спорту України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців пройшли перевірку і можуть бути реалізовані в роботі зі спортивними гральними командами, які мають спортсменів з обмеженими можливостями. Для забезпечення організації процесу самовиховання з урахуванням розроблених педагогічних умов спортсменів-паралімпійців підготовлено і впроваджено у навчально-тренувальний процес збірних паралімпійських команд України з футболу (дитячий церебральний параліч), волейболу (сидячі) і баскетболу (на візках). Ці дослідження нададуть можливість людям з особливими потребами переосмислити своє значення і роль у суспільстві, реалізувати свій потенціал та можливості як повноцінної особистості.

Основні результати наукового пошуку:

1. На основі аналізу педагогічної, філософської, валеологічної та психологічної наукової літератури за метою дослідження було визначено стан питання щодо висвітлення проблеми організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців.

З'ясовано, що провідні вітчизняні вчених значну увагу приділяють проблемі організації процесу самовиховання різних верств населення, але недостатньо уваги приділено цьому питанню у спортсменів-паралімпійців з обмеженими можливостями. Для досягнення вагомих спортивних результатів спортсменів-паралімпійців застосовуються дослідження провідних учених у галузях фізіології, спортивної майстерності, фармакології, медицини, соціології, але питання, які стосуються психолого-педагогічного впливу на спортсменів з обмеженими можливостями ще не досить досліджуються. Це надає можливість пошуку і впровадженню новітніх досліджень, знань та інноваційних технологій у цю дослідницьку галузь.

Організацію процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців визначено як процес цілеспрямованої, свідомої, систематичної, планомірної, на початку за сторонньою допомогою, а потім самостійної, особистісно бажаної та важливої роботи особистості над собою з метою підвищення спортивної майстерності, вдосконалення морально-вольових

якостей, регуляції психоемоційного стану, самовдосконалення і самореалізації у спортивній діяльності та соціальному просторі.

Обґрунтовано процес самовиховання спортсменів-паралімпійців в умовах спортивної діяльності як реалізацію послідовних етапів: включення спортсменів-паралімпійців у процес самопізнання; оволодіння навичками самовиховання; самоорганізація і самоконтроль спортсменом-паралімпійцем свого спортивного і соціального самовдосконалення.

Структура самовихованості спортсменів-паралімпійців представлена як сукупність взаємопов'язаних між собою складових компонентів: мотиваційно-особистісного (мотиви, потреби, установки, морально-вольові якості та індивідуально-особистісні риси, когнітивного (система знань про себе і спортивну діяльність), діяльнісного (сформованість умінь і навичок з самопізнання, самоорганізації та самоконтролю).

2. Визначено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців: урахування специфіки життєдіяльності спортсменів-паралімпійців; створення виховуючого середовища, що сприяє організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців, і реалізуються за допомогою відповідних методів і форм виховної та самовиховної роботи спортсменів-паралімпійців.

Зазначено, що створення умов для організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців надали їм можливість реалізувати гуманістичний, індивідуальний, андрогогічний і ресурсний підходи до самовиховання, дотримуватися принципів корекційно-розвивальної роботи та сприяли самоствердженню і самореалізації спортсменів-паралімпійців під час виступу на змаганнях різного рівня, забезпечували адекватну соціалізацію їх у суспільному житті.

3. Уточнено критерії з показниками (ціннісно-мотиваційний, змістовний, процесуальний) та рівні (високий, достатній, елементарний) сформованості самовихованості спортсменів-паралімпійців, виявлено позитивні зміни в експериментальній групі. Так, в експериментальній групі спостерігалися зміни рівнів за всіма показниками: прагнення до самовдосконалення змінилося у 30,4 % осіб, мотивація досягнення успіху – у 47,8 % осіб; потреби у самовдосконаленні, досягненні максимальних спортивних результатів, використанні активної форми спілкування – у 45,6 %, 30,4 %, 25,9 % осіб відповідно; морально-вольові якості – 25,9 % осіб; комунікативність – у 25,9 % осіб; урівноваженість – у 43,5 % осіб; повнота і системність знань за всіма параметрами – у 54,4 % осіб; навички самопізнання – у 82,6 % осіб; навички самоорганізації – у 76,1 % осіб; навички самоконтролю – у 43,5 % осіб.

Отже, такі значні зміни відбулися в експериментальній групі, завдяки реалізації запропонованих педагогічних умов. У контрольній групі динаміка змін була значно меншою.

Таким чином, розв'язання завдань дисертаційної роботи зумовило досягнення її мети – визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови організації процесу самовиховання спортсменів-паралімпійців та експериментально перевірено їх ефективність.

Вікторія Вікторівна ШУБА – викладач кафедри педагогіки і психології Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту.

Кучук Н. Г. Формування здорового способу життя студентів класичного університету із застосуванням інформаційних технологій – На правах рукопису (дисертація подана до захисту).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна МОНмолодьспорту України, Харків, 2013.

Реакція на швидкоплинні економічні та соціальні, технологічні та інформаційні реалії сучасного суспільства вимагає не просто підвищення рівня освіти людей, а й переходу у режим неперервної модернізації цілей, принципів, змісту та технологій освітнього процесу. Тому інформаційні освітні технології потрібно постійно вдосконалювати відповідно до вимог не лише навчальних програм, але й соціального запиту на здорову молодь. Усе вищезазначене свідчить, що для оптимізації процесу формування здорового способу життя студентів у процесі навчання, необхідно використовувати сучасні інформаційні технології.

Аналіз наукових джерел та дисертаційних досліджень свідчить, що проблема формування здорового способу життя студентів класичного університету засобами інформаційних освітніх технологій поки що не стала предметом спеціального дослідження та не дістала повної теоретичної та практичної проробки. На підставі цього був зроблений вибір теми дослідження: **«Формування здорового способу життя студентів класичного університету із застосуванням інформаційних технологій».**

Ткаченко Г. В. Вплив гіпокінезії на деякі фізіологічні функції, що характеризують стан гемодинаміки і антиоксидантних систем у людей молодого віку та в експерименті. – На правах рукопису (дисертація подана до захисту).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю 03.00.13 – фізіологія людини і тварин. – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна МОНмолодьспорту

України, Харків, 2012.

Для кількісної оцінки функціонального стану організму при гіпокінезії в дисертації надано теоретичне обґрунтування доцільності використання показників гемодинаміки, вегетативної регуляції кардіоритму у спокої та після дозованого фізичного навантаження і антропометричних показників. Визначено три компоненти функціонального стану: рівень функціонування, ступінь напруження регуляторних систем і функціональний резерв організму. Шляхом об'єднання цих компонентів в один показник запропоновано інтегральний адаптаційний потенціал, оцінка рівнів якого дозволила констатувати, що соціальна гіпокінезія знижує функціональний резерв у студентів при їх адаптації до умов ВНЗ.

В експерименті на тваринах вивчено стан деяких ланок прооксидантно-антиоксидантної системи, енергетичного метаболізму при гіпокінезії. Доведено, що за впливу гіпокінезії у щурів фітосироп «Валеотон» проявляє помірні антиоксидантні властивості.